H. G. WELLS

Tidsmaskinen

Bibliotek 1800

H. G. Wells

Tidsmaskinen

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af H. G. Wells: *Tidsmaskinen* er baseret på engelske originaler, som er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

For så vidt angår nærværende danske oversættelse har oversætteren givet tilladelse til distribution af oversættelsen under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of H. G. Wells: *Tidsmaskinen* is based upon english sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA.

As for the danish translation, the translator has consented to the distribution of his translation under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. Opfinderen

Den tidsrejsende (for således vil det være passende at omtale ham) var ved at udlægge et lidet bekendt emne for os. Hans grå øjne skinnede og strålede, og hans ellers normalt blege ansigt var rødt og animeret. Ilden i kaminen brændte smukt, og det bløde lys fra de elektriske pærer i sølvlilje-lamperne spejlede sig i de bobler, der glimtende steg op i vore glas. De stole, vi sad i, som var et af hans patenter, omfavnede og kærtegnede os, snarere end blot fandt sig i at blive siddet på, og der herskede denne behagelige efter-en-bedre-middag-atmosfære, der får tankerne til at strejfe graciøst og frit uden at lade sig hindre af virkelighedens snærende bånd. Og han forklarede os alt om det foreliggende emne – idet han markerede de vigtige steder med en slank pegefinger – imens vi sad og dovent beundrede hans alvorlige behandling af dette nye paradoks (som vi mente, det var) og hans tankes frugtbarhed.

"De må følge mig nøje. Jeg kommer til at modsige en eller to ideer, der ellers er næsten universelt accepterede. For eksempel er den geometri, man lærte Dem i skolen, grundet på en misforståelse."

"Er det nu ikke et lovlig stort krav, sådan at stille allerede fra begyndelsen?" sagde Filby, en diskussionslysten personage med rødt hår.

"Jeg her ikke til hensigt at bede Dem acceptere noget som helst uden en rimelig begrundelse. De vil snart medgive mig alt, hvad jeg har brug for. De ved naturligvis, at en matematisk linje, en linje med bredden nul, ikke har nogen virkelig eksistens. Det lærte man Dem vel? Ej heller har den en

matematisk beregnelig flade. Disse ting er intet andet end abstraktioner."

"Det passer," sagde psykologen.

"Efter samme princip kan en terning, der kun har længde, bredde og tykkelse, ikke have nogen virkelig eksistens."

"Der må jeg protestere," sagde Filby. "Et fast legeme eksisterer naturligvis. Alle virkelige ting –"

"Ja, det tror de fleste mennesker. Men vent et øjeblik. Kan en *øjeblikkelig* terning eksistere?"

"Nu er jeg ikke helt med," sagde Filby.

"Kan en terning, der ikke har nogen tidsmæssig varighed, have en virkelig eksistens?"

Filby så eftertænksom ud. "Altså," vedblev den tidsrejsende, "ethvert virkeligt legeme må nødvendigvis have en udstrækning i *fire* planer: det må have længde, bredde, tykkelse og – varighed i tid. Men på grund af en naturlig svaghed hos os, som jeg skal forklare jer om et øjeblik, er vi tilbøjelige til at overse dette faktum. Der findes i virkeligheden fire dimensioner, hvoraf vi kender de tre som Rum – længde, bredde, højde – og en fjerde, Tiden. Imidlertid har vi en tendens til at afgrænse de tre første dimensioner fra den sidste, som slet ikke har grund i virkeligheden, alene fordi vor bevidsthed bevæger sig uden ophør i én retning langs den sidste fra vort livs begyndelse til dets afslutning."

"Det," sagde en meget ung mand, idet han gjorde nogle krampagtige forsøg på at få ild på sin cigar ved hjælp af lampen, "det … ja, det er jo meget indlysende."

"Ja, det er virkelig ganske bemærkelsesværdigt, at denne detalje så ofte bliver overset," vedblev Den Tidsrejsende med et

svagt anstrøg af munterhed. "Dette er i virkeligheden, hvad der menes med den fjerde dimension. Men mange mennesker, der taler om den fjerde dimension, aner ikke, at det er det, de mener. Det er bare en anden måde at anskue tiden. *Der er ingen forskel mellem tiden og nogen af de tre rumlige dimensioner, undtagen dette, at vores bevidsthed bevæger sig langs med den*. Men der er nogle tåber, der har opfattet denne idé på en fuldstændig forkert måde. De har vel alle hørt, hvad man siger om denne fjerde dimension?"

"*Jeg* har ikke," sagde provinsby-borgmesteren.

"Det er simpelthen dette: At rummet, som vore matematikere opfatter det, har tre dimensioner, som man kalder længde, bredde, og tykkelse, og som altid kan defineres ved at referere til tre planer, som alle står vinkelret på de øvrige. Men nogle filosofisk anlagte folk har spurgt, hvorfor der nu præcis skal være tre dimensioner – hvorfor ikke endnu en retning vinkelret på de andre tre? – og de har endog forsøgt at konstruere en firedimensional geometri. Professor Simon Newcomb udlagde dette for New Yorks Matematiske Selskab for blot en måneds tid siden. De ved jo nok, hvor man på en flad overflade, der kun har to dimensioner, kan fremstille en tredimensionel genstand? På samme måde mener de, at man ved hjælp af de tre dimensioner kan fremstille en hvilken som helst af fire – hvis de blot kunne bemestre sig denne genstands perspektiv. Er det klart?"

"Det tror jeg nok," mumlede provinsby-borgmesteren, idet han rynkede panden og lod sig glide ind i en indadvendt tilstand, hvorunder hans læber bevægede sig, som hos en, der gentager en remse af mystiske ord. "Jo, jeg tror, jeg har det nu,"

sagde han efter nogen tid, samtidig med at han ligesom lyste op et øjeblik.

"Nuvel, jeg skal gerne afsløre for Dem, at jeg har arbejdet med denne firdimensionelle geometri i nogen tid. Nogle af mine resultater er højst kuriøse. Se for eksempel dette: Lad os forestille os en række portrætter af en mand: et hvor han er otte år, et hvor han er femten, endnu et, hvor han er sytten, så treogtyve, osv. Alle disse billeder er tredimensionelle repræsentationer af hans firdimensionelle væsen, som hver for sig er en fast og uforanderlig ting.

Videnskabsmænd," fortsatte Den Tidsrejsende, efter at have holdt en pause for at give sine tilhørere tid til at fordøje dette, "ved ganske udmærket, at tid kun er er afart af rum. Her ser De en populær videnskabelig fremstilling, et vejrkort. Den linje, jeg følger med min finger viser barometerets skiften. I går var barometerstanden høj, i går nat faldt den, så steg den igen her til morgen, ganske roligt – hertil. Kviksølvet beskrev ikke denne kurve i nogen af de sædvanlige rumlige dimensioner, vel? Men det beskrev dog alligevel en sådan linje, og denne linje må vi følgelig konkludere, foretog det i dimensionen tid."

"Men," sagde lægen, idet han stirrede stift på et stykke kul i kaminen, "hvis tiden i virkeligheden blot er en fjerde dimension af rummet, hvorfor bliver den så – og er altid blevet – betragtet som noget helt andet? Og hvorfor kan vi ikke bevæge os frit rundt i tiden på samme måde som vi gør i de øvrige, rumlige dimensioner?"

Den Tidsrejsende smilede. "Er De da så sikker på, at vi kan bevæge os frit omkring i rummet? Vi kan gå til højre og venstre, frem og tilbage uden besvær, og det har mennesket altid

kunnet. Jeg indrømmer, at vi bevæger os frit i tre dimensioner. Men hvad med op og ned? Tyngdekraften begrænser os noget dér."

"Nå, vel ikke ligefrem," sagde lægen. "Der findes jo balloner."

"Men før ballonerne kom frem, havde mennesket ikke nogen frihed til at bevæge sig vertikalt, når man ser bort fra lidt krampagtigt hopperi og ujævnheder i terrænet."

"Men de *kunne* da bevæge sig en lille smule op og ned," sagde lægen.

"Men langt, langt lettere ned end op."

"Og De kan slet ikke bevæge Dem i tiden. De kan ikke komme væk fra nuet."

"Min gode mand, det er lige præcis dér, De tager fejl. Det er lige præcis dér, *hele verden* har taget fejl. Vi bevæger os hele tiden bort fra nuet. Vor mentale eksistens, som er uden nogen fysisk masse og ikke har nogen dimensioner, bevæger sig langs tidsdimensionen med en ensartet hastighed fra vuggen til graven. Præcis på samme måde, som vi ville bevæge os nedad, hvis vi begyndte vor eksistens halvtreds miles over Jordens overflade."

"Men der er et stort problem ved den teori," afbrød psykologen. "De kan bevæge Dem i alle retninger af rummet, men De kan ikke bevæge Dem omkring i tiden."

"Det er netop kernen i min store opdagelse. Men De tager fejl, når De siger, at vi ikke kan bevæge os rundt i tiden. Hvis jeg for eksempel erindrer mig en hændelse meget levende, går jeg faktisk tilbage til det øjeblik, den indtraf: jeg bliver adspredt, eller åndsfraværende, som man kalder det. Jeg går tilbage i tiden et kort øjeblik. Naturligvis har vi ikke noget middel til at

blive der i noget længere tidsrum, lige så lidt som en vild eller et dyr kan blive hængende to meter over jorden. Men et civiliseret menneske er bedre stillet end den vilde på dette punkt. Han kan trodse tyngdekraften ved hjælp af en ballon, og hvorfor skulle han så ikke nære håb om, at han engang kunne blive i stand til at standse eller fremskynde sin fart langs tidslinjen, eller endog vende om og rejse baglæns i tiden?"

"Åh, det her," begyndte Filby, "det er jo det rene –"

"Jamen, hvorfor ikke?" sagde den tidsrejsende.

"Det er imod al fornuft," sagde Filby.

"Hvilken fornuft?" sagde den tidsrejsende.

"De kan bevise for os at sort er hvidt, hvis De snakker længe nok," sagde Filby, "men De får mig aldrig overbevist."

"Måske ikke," sagde den tidsrejsende. "Men De har nu grundlaget for at se, hvad min udforskning af den firdimensionelle geometri går ud på. Allerede for lang tid siden havde jeg vag forestilling om en maskine –"

"Til at rejse gennem tiden med!" udbrød den meget unge mand.

"Som vil kunne rejse i lige meget hvilken retning både i rum og tid, præcis som den, der styrer den, ønsker det."

Filby nøjedes med at udstøde en kort latter.

"Men jeg har dokumenterede eksperimenter," sagde den tidsrejsende.

"Det ville være uhyre bekvemt for en historiker," bemærkede psykologen. "Man kunne for eksempel rejse tilbage og kontrollere, om den almindeligt accepterede beretning om slaget ved Hastings nu også er korrekt."

"Tror De ikke, at man ville vække en vis opsigt?" sagde lægen. "Vore forfædre havde sikkert ikke megen forståelse for anakronismer."

"Man kunne lære græsk af selveste Homer og Platon," tænkte den meget unge mand højt.

"Det kan du ikke gang bruge til optagelsesprøven. Tyskerne har forbedret græsk så meget."

"Og så er der fremtiden," sagde den meget unge mand. "Tænk blot! Man kunne investere alle sin penge, lade dem stå til en høj rente, og så bare afsted!"

"Man ville nok bare finde et samfund," bemærkede jeg, "der var indrettet på et strengt kommunistisk grundlag."

"Af alle de vildeste, mest ekstravante teorier ...!" begyndte psykologen.

"Ja, sådan forekom det også mig, så jeg har aldrig omtalt det for nogen, indtil ..."

"Dokumenterede eksperimenter!" råbte jeg. "Hvordan vil De dokumentere *det*?"

"Eksperimenter!" råbte Filby, hvis hjerne vist efterhånden nærmede sig kogepunktet.

"Lad os dog blot se Deres eksperiment," sagde psykologen, "selv om det må være det rene fup og fiduser."

Den tidsrejsende smilede rundt i kredsen. Og stadig med et svagt smil om læberne og hænderne dybt begravet i bukselommerne, forlod han langsomt stuen, og vi kunne høre hans hjemmesko slubre ned ad gangen mod hans laboratorium.

Psykologen så rundt på os. "Gud ved, hvad han har?"

"Åh, et eller andet taskenspillernummer," sagde lægen, og Filby begyndte at fortælle os om en tryllekunstner, han havde

set i Burslem. Men før han var blevet færdig med indledningen til historien, kom den tidsrejsende tilbage, og Filbys anekdote gled ud i ingenting.

Den tingest, den tidsrejsende holdt i hånden, var en slags glimtende metallisk mekanisme, ikke meget større end et lille ur, og meget smukt forarbejdet. Der så ud til at være elfenben i det, og en eller anden gennemsigtig krystallinsk substans. Og nu er jeg nødt til at være meget præcis, for hvad der følger her, er fuldstændig uforklarligt – hvis man da ikke tager hans forklaring for gode varer. Han tog et af de små ottekantede borde, som stod spredt rundt i værelset, og anbragte det foran kaminen, med to af benene stående på forliggeren. På dette bord anbragte han så den føromtalte mekanisme. Så trak han en stol derhen og satte sig ned. Den eneste anden genstand på bordet var en lille afskærmet lampe, hvis lys faldt på mekanismen. Der var også ti-tolv levende lys rundt om i stuen, to af dem i messingstager på kaminhylden og adskillige i vægstager med spejle, så at rummet var temmelig klart oplyst. Jeg sad i en lav lænestol tættest på ilden, og jeg trak den nærmere, så jeg næsten sad mellem den tidsrejsende og kaminen. Filby sad bag ham og så ham over skulderen. Lægen og provinsby-borgmesteren så ham i profil fra højre, psykologen fra venstre. Den meget unge mand stod bag psykologen. Vi var alle på vagt og opmærksomme. Det forekommer mig utroligt, at et hvilket som helst nummer, lige meget hvor snedigt det var udtænkt og hvor behændigt det blev udført, ville kunne have bedraget os under disse omstændigheder.

Den tidsrejsende så på os, og derpå på mekanismen.

"Nå?" sagde psykologen.

"Denne lille ting," sagde den tidsrejsende, idet han støttede sine albuer mod bordet og pressede hænderne sammen over apparatet, "er kun en model. Det er mit første udkast til en maskine, der kan rejse gennem tiden. De vil bemærke, at den ser ualmindelig skæv ud, og at der er ligesom en sær blinken eller funklen ved denne lille stang, som om den på en eller anden måde slet ikke eksisterer." Han pegede på den omtalte del med fingeren. "Her har vi et lille hvidt håndtag, og her er endnu et."

Lægen rejste sig fra sin stol og stirrede på tingesten. "Den er smukt lavet," sagde han.

"Det tog mig to år at fremstille den," svarede den tidsrejsende.

Efter at vi alle ligesom lægen havde set nøje på genstanden, sagde den tidsrejsende: "Nu må De gøre Dem klart, at jeg, når jeg trykker på dette håndtag, vil sende maskinen ind i fremtiden; dette andet vender bevægelsen i modsat retning. Denne sadel forestiller den tidsrejsendes sæde. Jeg vil nu trykke håndtaget ned, og sende maskinen afsted. Den vil forsvinde, passere ind i fremtiden, og forsvinde. Se nøje på den. Se også grundigt på bordet, så at De er fuldkommen sikre på, at der ikke er nogen svindel med i spillet. Jeg vil ikke spilde denne model, blot for senere at få at vide, at jeg er en svindler."

Der var stille i henved et minut. Psykologen så ud, som om han skulle til at sige noget, men skiftede så mening. Den tidsrejsende bevægede sin finger hen imod håndtaget. "Nej," sagde han pludselig. "Giv mig Deres hånd." Han vendte sig om mod psykologen, tog dennes hånd i sin og bad ham strække

pegefingeren frem. Det var således psykologen, der sendte model-tidsmaskinen afsted på dens uendelige rejse. Vi så alle, hvordan håndtaget bevægede sig. Jeg er fuldkommen sikker på, at der ikke fandt nogen form for svindel sted. Der kom ligesom et vindpust, og lampens flamme hoppede. Et af lysene på kaminhylden blæste ud, og den lille maskine drejede pludselig rundt, blev utydelig, kunne så kun ses som en spøgelsesagtig skygge et øjeblik, en strømhvirvel af svagt skinnende messing og elfenben; og så var den væk – forsvundet! Bortset fra lampen var bordet tomt.

Vi tav alle helt stille i mindst et minut. Så sagde Filby, at han måtte være fordømt, hvis …

Psykologen vågnede som af en døs, og bøjede sig pludselig for at se under bordet. Nu lo den tidsrejsende muntert. "Nå?" sagde han, idet han ligesom efterlignede psykologen. Så rejste han sig, gik hen til tobakskrukken på kaminhylden, og begyndte med ryggen til os at stoppe sin pibe.

Vi stirrede på hinanden. "Hør lige," sagde lægen, "mener De det her alvorligt? Tror De helt alvorligt, at den maskine er rejst gennem tiden?"

"Absolut," sagde den tidsrejsende, idet han bøjede sig for at få ild på en fidibus fra kaminen. Så vendte han sig om og så på psykologen, imens han tændte sin pibe. (Psykologen, der gerne ville vise, at han stadig var ved sine fulde fem, tog sig en cigar og prøve at få ild på den uden at klippe spidsen af.) "Og hvad mere er, så her jeg en maskine i fuld størrelse næsten færdig derinde," – han pegede i retning af laboratoriet – "og når den er klar, så agter jeg selv at rejse med."

"De mener virkelig, at den maskine er rejst ud i fremtiden?" sagde Filby.

"Fremtiden eller fortiden – jeg er faktisk ikke helt sikker på, hvilken retning den har taget."

Lidt efter fik psykologen et indfald. "Den må være rejst tilbage i tiden, hvis den overhovedet er rejst nogen steder," sagde han.

"Hvorfor det?" sagde den tidsrejsende.

"Fordi jeg antager, at den ikke har bevæget sig i rummet, og hvis den er rejst ud i fremtiden, ville den jo stadig være her, eftersom den må være rejst gennem denne tid."

"Men," sagde jeg, "hvis den er rejst tilbage i tiden, ville den have været synlig allerede da vi kom herind, og sidste torsdag, da vi var her, og torsdagen før det … og så videre!"

"Det er alvorlige indvendinger?" bemærkede provinsby-borgmesteren med en upartisk mine, idet han vendte sig mod den tidsrejsende.

"Slet ikke," sagde den tidsrejsende, og derpå, til psykologen: "Jeg tænker, *De* kan forklare det. Den kan ikke ses fra vores synsvinkel. Det er så at sige en fortyndet tilstedeværelse."

"Ja, naturligvis," sagde psykologen og så beroligende på os. "Det er et af psykologiens simpleste punkter. Jeg burde have tænkt på det. Det er enkelt nok, og forklarer paradokset på den bedste måde. Vi kan ikke se den, eller vi kan ikke opfatte denne maskine, lige så lidt som vi kan skelne egerne i et drejende hjul eller en geværkugle, der flyver gennem luften. Hvis den rejser gennem tiden med en hastighed, der er halvtreds eller hundrede gange hurtigere end vor, gennemløber den et minut for hvert af vore sekunder, og dens fremtoning eller faste form,

hvad man vil, vil følgelig kun være en halvtredsindstyvendedel eller en hundrededel af, hvad den ville være, hvis den ikke rejste i tiden. Det er ganske simpelt." Han lod sin hånd passere hen over bordet, der hvor maskinen havde stået. "Kan De se?" sagde han leende.

Vi sad og stirrede på det tomme bord i nogen tid. Så spurgte den tidsrejsende os, hvad vi mente om det.

"Det lyder fornuftigt nok her i nat," sagde lægen, "men vent blot til i morgen. Bare vent, til vores sunde fornuft vågner i morgen tidlig."

"Kunne De have lyst til at se den rigtige tidsmaskine?" spurgte den tidsrejsende. Og dermed tog han lampen i hånden og førte os ned gennem den lange, trækfyldte gang til sit laboratorium. Jeg husker tydeligt det flimrende lys, hans mærkelige, brede hoved i silhuet, skyggernes dans på væggen og hvordan vi alle fulgte efter ham, forundrede og vantro, og hvorledes vi i laboratoriet så en større udgave af den lille mekanisme, vi netop havde set forsvinde for øjnene af os. Der var dele af nikkel, dele af elfenben, dele, som måtte være blevet filet eller savet ud af bjergkrystal. Tingesten så ud til i det store og hele at være komplet, bortset fra nogle snoede krystalstænger, der lå på arbejdsbordet ved siden af nogle arbejdstegninger. Jeg tog en op for at studere den nærmere. Det lignede kvarts.

"Hør," sagde lægen, "mener De dette her fuldkommen alvorligt? Eller er det et nummer – ligesom det spøgelse, De viste os sidste år til jul?"

"Med denne maskine," sagde den tidsrejsende, idet han hævede lampen i vejret, "agter jeg at udforske tiden. Forstår De?

Jeg har aldrig været mere alvorlig i hele mit liv."

Ingen af os vidste rigtigt, hvad vi skulle sige.

Jeg fangede Filbys blik over lægens skulder, og han blinkede alvorligt til mig.

2. Den tidsrejsende vender tilbage

Jeg tror ikke, at nogen af os rigtigt troede på tidsmaskinen dengang. Sagen er, at den tidsrejsende var en af den slags mennesker, der er alt for kløgtige til, at man kan tro på dem: man havde altid en fornemmelse af, at man ikke fik hele historien, men sad tilbage med en mistanke om en eller anden detalje, han holdt for sig selv, en skjult sindrighed, der lå på lur bag hans tilsyneladende ligefremhed. Hvis Filby havde vist modellen frem og forklaret os sagen med den tidsrejsendes ord, ville vi ikke have været slet så skeptiske. Vi ville havde forstået hans motiver; alle kunne forstå Filby. Men den tidsrejsende havde mere end blot et strejf af lune ved sig, og derfor mistroede vi ham. Ting, der ville synes ganske naturlige for en mindre begavet mand, tog sig ud som taskenspillerkunster, når han gjorde det.

Det er en fejl, når man får noget til at se nemt ud. De alvorligt tænkende mennesker, der tog ham alvorligt, følte sig aldrig helt sikre på hans adfærd; de var på en eller anden måde klare over, at hvis de satte deres omdømme ind på ham, ville det være en lige så sikker investering som at anbringe et tolv personers te-stel af kinesisk porcelæn i et børneværelse. Så jeg tror ikke, at nogen af os talte særlig meget om tidsrejser i tiden mellem den omtalte torsdag og den efterfølgende, selv om de bemærkelsesværdige muligheder ved et sådant fænomen uden tvivl beskæftigede tankerne hos de fleste af os: sandsynligheden for at det kunne gøres, eller rettere: deres praktiske utænkelighed, de mærkværdige konsekvenser af anakronismer og den fuldkomne forvirring, der kunne blive resultatet. Hvad

mig selv angår, var jeg især optaget af nummeret med den lille model-tidsmaskine. Jeg kan huske, jeg drøftede den med lægen, som jeg mødte dagen efter i Linné-selskabet. Han sagde, at han havde set noget lignende i Tübingen, og lagde især vægt på lyset, der var blevet blæst ud. Men hvordan det var blevet udført, kunne han ikke forklare.

Den næste torsdag tog jeg atter til Richmond – jeg tror, jeg var en af den tidsrejsendes mest trofaste gæster på den tid – og ankom så sent, at jeg fandt fire-fem mænd allerede forsamlet i hans dagligstue. Lægen stod foran kaminen med et ark papir i den ene hånd og sit ur i den anden. Jeg så mig omkring efter den tidsrejsende, men –

"Den er halv otte nu," sagde lægen. "Mon ikke vi lige så godt kan gå i gang med middagen?"

"Hvor er –?" sagde jeg, og nævnte vor værts navn.

"De er vist lige ankommet? Ja, det er temmelig mystisk. Han er blevet forsinket. Han beder mig i denne notits om, at vi går til bords klokken syv, hvis han ikke er kommet tilbage. Han siger, han vil forklare det hele, når han kommer."

"Nå, det vil da være en skam at lade maden stå og blive kold," sagde redaktøren af et velkendt dagblad, og lægen ringede med middagsklokken.

Psykologen var den eneste ud over lægen og mig selv, der havde været til stede ved den forrige torsdagsmiddag. De øvrige var Blank – den førnævnte redaktør – en vis journalist, og endnu en – en stilfærdig, tilbageholdende mand med skæg – som jeg ikke kendte, og som, så vidt jeg opfattede det, ikke åbnede munden hele aftenen. Der kom nogle bemærkninger ved middagsbordet angående den tidsrejsendes fravær, og jeg

foreslog, let spøgende, at han sikkert var ude på en rejse i tiden. Redaktøren bad om en forklaring på denne bemærkning, og psykologen gav en tør fremstilling af det "geniale paradoks og nummer", vi havde overværet ugen før. Han var midt i sin redegørelse, da døren til gangen åbnede sig langsomt og lydløst. Jeg sad vendt mod døren, og var den første til at se det. "Goddag!" sagde jeg. "Endelig!" Døren åbnede sig helt, og den tidsrejsende stod foran os. Jeg udstødte et råb af overraskelse. "Store Himmel! menneske dog, hvad er der galt?" udbrød lægen, der var den næste, der fik øje på ham. Og hele bordet vendte sig mod døren.

Han så frygtelig ud. Frakken var støvet og beskidt og indsmurt i et eller andet grønt langt op ad ærmerne; håret strittede og forekom mig at være blevet mere gråt – enten af støv og skidt, eller fordi det virkelig var falmet. Hans ansigt var rædselsfuldt blegt; der var et grimt snitsår på hagen – det var kun halvt helet – hans træk var hærgede og anspændte, som efter intense lidelser. Et øjeblik tøvede han i døren, som om han var blændet af lyset. Så kom han ind i stuen. Han gik med en let halten, ligesom jeg også har set det hos trætte vagabonder. Vi stirrede på ham i tavshed, mens vi ventede på, at han skulle tale.

Men han sagde ikke et ord, gik kun langsomt hen til bordet. Han gjorde en håndbevægelse i retning af vinen. Redaktøren fyldte et glas med champagne og skød det hen mod ham. Han tømte det, og det lod til at gøre ham godt, for han så nu rundt på os, og en antydning af hans gamle smil flimrede over hans ansigt.

"Hvad i alverden har De dog foretaget Dem, menneske?" sagde lægen. Den tidsrejsende lod ikke til at høre ham. "Lad mig ikke forstyrre jer," sagde han langsomt, som om han famlede efter ordene. "Jeg har det fint." Han standsede, holdt sit glas frem for at få det fyldt, og tømte det i et drag. "Det gør godt," sagde han. Han øjne lyste op, og der skød en anelse farve op i hans kinder. Hans blik flimrede rundt på vore ansigter, ligesom med en vis mat anerkendelse, og han kiggede rundt i den varme og hyggelige stue. Så talte han igen, stadig følende sig frem efter ordene. "Jeg vil vaske mig og klæde mig om, så skal jeg komme ned og forklare det hele … De må gerne gemme lidt af den lammesteg til mig. Jeg længes efter et ordentligt stykke kød."

Han så hen på redaktøren, som var en sjælden gæst, og sagde, at han håbede, alt stod godt til. Redaktøren begyndte på et spørgsmål. "Jeg skal fortælle jer det om lidt," sagde den tidsrejsende. "Jeg – – føler mig mærkeligt tilpas. Jeg får det sikkert lige straks bedre."

Han stillede glasset fra sig og gik hen mod døren til trappen. Jeg bemærkede igen hans stivhed og den bløde, slubrende lyd, når han gik. Jeg rejste mig fra min stol, og idet han gik ud, så jeg hans fødder. Han havde ingen sko på, kun et par lasede, blodplettede sokker. Døren lukkede sig bag ham. Jeg var lige ved at følge efter ham, da jeg kom i tanker om, hvor meget han afskyede at man gjorde for mange omstændigheder af ham. I måske et minut stod jeg og vidste ikke, hvad jeg skulle. Så hørte jeg redaktøren sige: "Bemærkelsesværdig opførsel hos en glimrende forsker;" han talte sin vane tro i overskrifter. Og det bragte min opmærksomhed tilbage til middagsbordet.

"Hvad er det, der foregår?" sagde journalisten. "Leger han tigger, når han ikke har andet at lave? – Jeg er slet ikke med." Mit blik mødte psykologens, og jeg læste min egen mening i hans ansigt. Jeg tænkte på den tidsrejsende, der i dette øjeblik haltede smertefuldt op ad trappen. Jeg tror ikke, nogen af de andre havde bemærket hans lammelse.

Den første, der kom sig fuldstændig af overraskelsen, var lægen, der ringede efter en varmeplade. Den tidsrejsende brød sig ikke om at have tjenestefolk til at varte op under middagen. Ved denne lyd vendte redaktøren tilbage til sin kniv og gaffel med en grynten, og den tavse mand fulgte trop. Middagen blev genoptaget. Samtalen bestod i nogen tid kun af spredte udbrud, det meste af tiden sad vi i tavs forundring. Så kunne redaktøren ikke styre sin nysgerrighed længere. "Forøger vor ven sin beskedne indkomst i forklædning? eller har han Nebudkanezzar-faser?" spurgte han.

"Jeg er ganske sikker på, at det har noget at gøre med denne tidsmaskine," sagde jeg og fortsatte psykologens beretning om vor forrige sammenkomst. De nye gæster troede ikke på noget af det. Redaktøren gjorde indvendinger. "Hvad er dette her, tidsrejser? Et menneske bliver ikke dækket af støv og skidt ved at rulle sig i et paradoks, vel?" Og da ideen lidt efter lidt gik helt op for ham, begyndte han at gøre nar. Havde man måske ikke klædebørster i fremtiden?

Journalisten ville heller ikke for nogen pris tro på det, og sluttede sig til redaktøren i hans letkøbte forsøg på at latterliggøre det hele. De var begge af denne nye slags journalister – meget muntre og respektløse unge mænd. "Vor Korrespondent fra i Overmorgen rapporterer …" var

journalisten i færd med at sige – eller snarere råbe – da den tidsrejsende kom tilbage. Han var almindeligt middagsklædt, og intet bortset fra hans hærgede udtryk var tilbage af de forandringer, der havde skræmt mig for lidt siden.

"Hør," sagde redaktøren i et overdrevent muntert tonefald, "fyrene her påstår, at De har været på rejse til engang i midten af næste uge! Fortæl os alt om lille Rosebery! Hvad vil De have for hele historien?"

Den tidsrejsende gik uden et ord hen til den plads, der stod tom til ham. Han smilede stilfærdigt ligesom han plejede. "Hvor er min lammesteg?" spurgte han. "Åh, hvilken nydelse at stikke en gaffel i et rigtigt stykke kød igen!"

"Historien!" råbte redaktøren.

"Fanden heller!" sagde den tidsrejsende. "Jeg vil have noget at spise. Jeg siger ikke et ord mere, før jeg har fået noget protein i årerne. Tak. Og saltet, hvis De vil være så venlig."

"Blot én ting," sagde jeg. "Har De været på rejse i tiden?"

"Ja," sagde den tidsrejsende med munden fuld, og nikkede.

"Jeg byder en shilling pr. linje for en ordret fremstilling," sagde redaktøren. Den tidsrejsende skubbede sit glas hen mod den tavse mand og ringede på det med en fingernegl, hvilket fik den tavse mand, der havde stirret på hans ansigt, til at fare sammen og skænke vin i det. Resten af middagen var ubehagelig. Pludselige spørgsmål, som jeg ikke udtalte, fo'r mig ustandselig i munden, og jeg tror, at det samme gjaldt alle de andre. Journalisten forsøgte at lette stemningen ved at fortælle anekdoter om Hettie Potter. Den tidsrejsende helligede sit måltid hele sin opmærksomhed og udviste en appetit som en udsultet vagabond. Lægen røg en cigaret, mens han iagttog den

tidsrejsende under de sænkede øjenlåg. Den tavse mand var blevet endnu mere kluntet end før, og drak champagne i en jævn strøm af ren og skær nervøsitet.

Endelig skubbede den tidsrejsende sin tallerken fra sig og så rundt på os. "Jeg må nok hellere undskylde, tænker jeg," sagde han. "Jeg var simpelthen fuldstændig udsultet. Jeg har haft en fantastisk oplevelse." Han rakte ud efter en cigar, som han klippede spidsen af. "Men kom med ind i rygeværelset. Det er alt for lang en historie at fortælle over et bord fyldt med fedtede tallerkener." Og idet han ringede på tjenestefolkene, gik han foran os ind i den tilstødende stue.

"De har fortalt Blank, Dash og Chose om maskinen?" spurgte han mig, idet han lænede sig tilbage i sin stol. Det var de tre nye gæster.

"Men denne tingest er vel ikke andet end et paradoks?" sagde redaktøren.

"Jeg kan ikke diskutere i aften. Jeg har ikke noget imod at fortælle Dem historien, men jeg orker ikke at diskutere. Jeg vil," vedblev han, "fortælle Dem historien om, hvad der hændt mig, hvis De vil høre den, men De må ikke afbryde mig. Jeg ønsker at fortælle den. Meget. Det meste af den vil lyde som løgn og opspind. Sådan må det være! Men alligevel er det sandt – hvert evige eneste ord af det. Jeg stod i mit laboratorium klokken fire, og siden da … jeg har tilbragt otte dage – otte dage, som intet levende menneske nogen sinde før! Jeg er fuldstændig udkørt, men jeg kan ikke sove, før jeg har fortalt det hele til Dem. Og derefter vil jeg gå i seng. Men ingen afbrydelser! Er vi enige om det?"

"Enig," sagde redaktøren, og resten af os gentog det: "Enig." Og dermed begyndte den tidsrejsende sin fortælling, således som jeg nu vil gengive den. Til at begynde med lænede han sig tilbage i stolen og talte som en dødtræt, ældet mand. Men efterhånden blev han mere og mere animeret. Når jeg nu skriver det ned, mærker jeg kun alt for tydeligt, hvor utilstrækkeligt pen og blæk er – og ikke mindst min egen utilstrækkelighed – til at gengive det fuldstændigt. Jeg antager, at De vil læse opmærksomt nok, men De kan ikke se den talendes blege, alvorlige ansigt i den lille lampes lyscirkel, eller høre hans stemmes tonefald. De har ikke mulighed for at se, hvordan hans ansigtsudtryk fulgte hans histories drejninger og aspekter. De fleste af os, der lyttede, sad i mørke, for lysene i rygeværelset var ikke blevet tændt, og kun journalistens ansigt og den tavse mands ben fra knæene og nedefter var oplyste. I begyndelsen kiggede vi nu og da på hinanden. Men efter en tid holdt vi op med det, og så kun den tidsrejsendes ansigt.

3. Historien begynder

"Jeg fortalte sidste torsdag nogle af jer om tidsmaskinens principper, og viste jer maskinen selv, som den dengang stod ufærdig i mit værksted. Der står den også nu, en smule slidt af at rejse, ganske vist, en af elfenbensstavene er revnet og en messingstiver er bøjet, men for resten ellers i udmærket stand. Jeg havde regnet med at gøre den færdig i fredags, men om fredagen, da jeg næsten var færdig med at samle den, opdagede jeg, at en af nikkelstængerne var præcis en tomme for kort, og blev nødt til at få lavet en ny, og derfor blev maskinen ikke færdig før her til morgen. Det var klokken ti i dag, at den første tidsmaskine i menneskets historie begyndte sin virksomhed. Jeg bankede på den en sidste gang, efterspændte alle skruer, dryppede en enkelt dråbe olie mere på kvartsstaven, og satte mig i sadlen. Jeg forestiller mig, at en selvmordskandidat, som holder en pistol mod tindingen, føler nogenlunde samme forundring og forventning om, hvad der vil ske i næste øjeblik, som jeg følte. Jeg greb om starthåndtaget med den ene hånd og bremsen i den anden, trykkede på den første og næsten med det samme på den anden. Jeg følte en svimmelhed, en mareridtsagtig fornemmelse af at falde, og da jeg så mig omkring, stod laboratoriet præcis som før. Var der sket noget? Et øjeblik havde en mistanke om, at min forstand havde lavet numre med mig, Så så jeg på uret. Et øjeblik før havde den, mente jeg, stået på et minut over ti eller der omkring, nu var den næsten halv fire!

Jeg trak vejret dybt, bed tænderne sammen, greb om starthåndtaget med begge hænder og afsted gik det. ligesom

med et bump. Laboratoriet blev tåget og mørkt. Mrs. Watchett kom ind og gik igen, tilsyneladende uden at se mig, hen mod havedøren. Jeg vil tro, det tog hende omkring et minut at gå igennem rummet, men for mig skød hun tværs over gulvet med samme fart som en raket. Jeg trykkede håndtaget helt i bund. Natten kom, ligesom man slukker en lampe, og et øjeblik efter var det morgen. Laboratoriet blev svagt og diset, derpå svagere og svagere. Natten derpå kom, mørk og sort, så dag igen, nat igen, dag igen, hurtigere, hurtigere, stadig hurtigere. En mumlende, hvirvlende lyd fyldte mine ører, og en underlig dump forvirring lagde sig over mit sind.

Jeg er bange for, at jeg ikke er i stand til at beskrive den underlige fornemmelse det var at rejse i tiden. Det er overordentlig ubehageligt. Man har samme fornemmelse som på vej ned ad en rutsjebane – en hjælpeløs, hovedkulds bevægelse fremad! Jeg havde den samme rædselsfulde forventning om en overhængende kollision. Efterhånden som hastigheden øgedes, fulgte nat og dag hinanden som en sort vinges slag. Den tågede antydning af laboratoriet syntes at forsvinde for mig, og jeg så solen haste hen over himlen, springe tværs over den hvert minut, og hvert minut var et døgn. Jeg tænker, at laboratoriet var blevet ødelagt og jeg nu var ude i det fri. Jeg fik en tåget forestilling om et stillads, men jeg havde allerede for meget fart på til at være bevidst om nogen bevægelige ting. Den langsomste snegl, der nogensinde har eksisteret, fo'r afsted, alt for hurtigt for mig. Den blinkende følge af mørke og lys var umådelig smertefuld for mine øjne. I de mørke mellemrum så jeg månen skifte hastigt mellem sine faser, fra ny til fuld, og fik et svagt glimt af kredsende stjerner.

Og som jeg stadig fortsatte med at øge min hastighed, flød den flimrende skiften af nat og dag sammen til en vedvarende grå; himlen antog en vidunderlig dybblå farve, en flot, lysende farve som i det allertidligste morgengry; solen blev til en brændende stribe, en strålende bue i rummet; månen et vagere, svingende sølvbånd; stjernerne kunne jeg ikke mere se, undtagen som en flimrende lysere cirkel mod det blå nu og da.

Landskabet blev tåget og vagt. Jeg befandt mig stadig på den bakke, hvor dette hus står, og bakkekammen rejste sig bag mig, grå og vag. Jeg så træer vokse og skifte som dampskyer, nu brune, nu grønne; de voksede, bredte sig, skælvede og forsvandt. Jeg så vældige bygninger rejse sig, skønne, men vage, og forsvinde igen som drømme. Selve jordens overflade lod til at være forandret – at smelte og flyde for øjnene af mig. De små visere på skiverne, der registrerede min fart, fo'r hurtigere og hurtigere rundt. Nu så jeg at solbæltet svajede, fra solhverv til solhverv, i løbet af et minut eller måske endda mindre, og at min fart nu følgelig måtte være mere end et år i minuttet; og minut for minut bredte den hvide sne sig over verden og forsvandt igen, og blev efterfulgt af forårets korte lysegrønt.

De ubehagelige fornemmelser, jeg havde mærket i starten, var blevet svagere. Til sidste blandede de sig til en slags hysterisk opstemthed. Jeg bemærkede en klodset slingren ved maskinen, som jeg ikke kunne gøre mig rede for. Men jeg var for forvirret til at tage mig af det, så i en slags voksende vanvid kastede jeg mig videre ind i fremtiden. I begyndelsen tænkte jeg næppe på at standse, ja tænkte overhovedet ikke på andet end disse nye fornemmelser. Men nu dukkede en ny række af indtryk op i mit hoved – en vis nysgerrighed blandet med

rædsel – indtil de endelig tog mig fuldkommen i deres magt. Jeg tænkte på, hvilke mærkværdige udviklingstrin menneskeheden havde gennemgået, og hvilke vidunderlige fremskridt fra vores rudimentære civilisation jeg ville få at se, hvis jeg så nærmere efter i den vage, flygtige verden, der flimrede forbi mine øjne! Jeg så en stor og skøn arkitektur vokse op omkring mig, større og mere massiv end nogen bygning i denne vor egen tid, og dog, forekom det mig, kun bygget af glimmer og tåge. Jeg så en dybere grøn farve flyde op ad bakkesiden og blive der, uden nogen afbrydelse af vinterens hvide. Selv gennem min forvirrings slør forekom jorden mig meget lys og smuk. Og så nåede min bevidsthed endelig frem til tanken om at standse.

Der var en vis risiko for at standse i en eller anden fast struktur, som optog samme tid og rum som jeg og maskinen. Så længe jeg rejste med høj hastighed gennem tiden, betød dette ingenting; jeg var så at sige fortyndet – gled som en damp gennem de mure af fast stof, der kom og gik. Men at standse indebar at jeg – molekyle for molekyle – blandede mig med hvad der nu måtte ligge i vejen, hvor jeg standsede; betød, at jeg måtte bringe mine atomer i så tæt kontakt med en eventuel hindring, at en voldsom kemisk reaktion – måske endog en eksplosion af vidtrækkende konsekvens – ville være resultatet, og den ville blæse mig selv og min maskine ud af enhver mulig dimension – ud i det ukendte. Denne mulighed var faldet mig ind igen og igen, mens jeg lavede maskinen, men dengang havde jeg muntert accepteret det som en uundgåelig risiko – en af den slags chancer, man er nødt til at tage. Da denne risiko nu var overhængende, så jeg den ikke længere i helt det samme

muntre lys. Uden at jeg havde lagt mærke til det, havde altings fuldkomne mærkværdighed, maskinens kvalmende skurren og rullen, og ikke mindst fornemmelsen af et uendeligt forlænget fald, forstyrret mine nerver. Jeg sagde til mig selv, at jeg aldrig ville kunne standse, og i min ren og skær irritation besluttede jeg så at standse straks. Som et utålmodigt fjols trykkede jeg på bremsen, maskinen standsede med et par ryk, væltede forover, og jeg blev kastet hovedkuls gennem luften.

Der lød ligesom et tordenbrag for mine øren. Jeg var nok bedøvet et øjeblik. Et voldsomt haglvejr hvislede omkring mig, og jeg sad på en blød græsplet foran den væltede maskine. Alting forekom mig stadig at være gråt, men støjen i mine øren lod til at være forsvundet. Jeg så mig omkring. Jeg befandt mig på, hvad der lod til at være en lille græsplæne i en have, omgivet af rhododendronbuske, og jeg bemærkede, at deres blomster dryssede af i store byger under haglenes slag. Haglene slog tilbage fra maskinen og stod som en sky omkring den, og dansede hen over jorden som en røg. På et øjeblik var jeg fuldstændig gennemblødt. "Det var ellers en nydelig gæstfrihed," sagde jeg til mig selv, "overfor en mand, der er rejst gennem umindelige tider for komme hertil."

Jeg tænkte kun på, hvilket fjols jeg var, på den måde at blive gennemblødt. Jeg rejste mig og så mig omkring. En vældig figur, der tilsyneladende var skåret ud en eller anden hvid stenart, ragede utydelig op over rhododendronerne i regndisen. Alt andet i denne verden var usynligt, skjult af haglstormen.

Det er svært at beskrive mine følelser. Efterhånden som haglbygen stilnede af, kunne jeg se den hvide figur tydeligere. Den var meget stor, for en sølvbirk ved siden af den nåede den

kun til skulderen. Den var af hvid marmor, af form som en slags vinget sfinks, men i stedet for at bære sine vinger vandret langs siden, var de bredt ud, så den så ud som om den svævede. Fundamentet under den så ud til at være af bronze, og var overtrukket med et tykt lag ir. Tilfældet ville, at den vendte ansigtet mod mig, så de blinde øjne syntes at holde øje med mig; der lå en svag skygge af et smil på dens læber. Den var meget slidt af vejrliget, og gav én et ubehageligt indtryk af sygdom. Jeg stod og så på den en tidlang – et halvt minut, eller måske en halv time. Den syntes at komme nærmere eller trække sig tilbage, alt eftersom haglene foran den faldt svagere eller stærkere. Endelig rev jeg blikket fra den et øjeblik og opdagede, at haglbygen næsten var ovre, og at himlen lyste op og gav løfte om, at solen snart ville bryde igennem.

Jeg så atter op på den sammenkrøbne hvide form, og min rejses dumdristighed stod mig pludselig helt klar. Hvad ville der dukke frem, når det disede haglgardin blev trukket helt til side? Hvad kunne der ikke være sket med mennesket? Hvad nu, hvis grusomhed var blevet en almindelig udbredt lidenskab? Hvad nu, hvis menneskeracen havde mistet sin menneskelighed, og i tidens løb havde udviklet sig til umenneskelige, udeltagende væsener med vældige kræfter? Jeg kunne måske forekomme dem at være et vildt dyr fra fortiden, kun så meget mere rædsomt og afskyvækkende på grund af vor lighed – et beskidt væsen, der straks og uden nåde måtte slås ned.

Jeg kunne allerede se andre store former – vældige bygninger med indviklede terrassesystemer og høje søjler, og en skovklædt bakkeskrænt, der ligesom sneg sig ind på mig i takt med den

aftagende haglstorm. Jeg blev grebet af en panisk rædsel. Jeg vente mig febrilsk mod tidsmaskinen og kæmpede for at få den bragt på højkant. Mens jeg var i færd med dette, slog solens stråler igennem stormen. Det grå regntæppe blev fejet til side og forsvandt som resterne af et spøgelses hvide kappe. Over mig, på en sommerhimmels intense blå, hvirvlede nogle svage brunlige rester af et skydække bort og forsvandt. De store bygninger omkring mig stod nu klare og tydelige for mig, skinnende af vandet fra bygen, og indrammet af hvide bunker af usmeltede hagl liggende langs deres fundamenter. Jeg følte mig nøgen i denne fremmede verden. Jeg følte mig, som en fugl sikkert føler sig i luften, i det øjeblik den mærker høgens vingeslag over sig. Min frygt steg næsten til vanvid. Jeg holdt en pause, bed tænderne sammen og kæmpede så igen indædt med maskinen for at få den op og stå. Den gav efter for mit desperate angreb og rejste sig pludselig op. Den ramte min hage med et voldsomt slag. Med den ene hånd på sadlen og den anden på håndtaget stod jeg, stærkt stønnende af anstrengelsen, klar til at stige på igen.

Men da jeg nu havde genoprettet min mulighed for en hurtig retræte, vendte mit mod tilbage. Jeg så nu på denne fjerne fremtidsverden med større nysgerrighed end frygt. I en cirkelformet åbning højt oppe på muren i det nærmeste hus så jeg en gruppe skikkelser klædt i kåber af et tykt, blødt stof. De havde åbenbart fået øje på mig, og deres ansigter var vendt imod mig.

Så hørte jeg stemmer, der nærmede sig. Gennem buskene ved den hvide sfinks så jeg hoveder og skuldre af mænd, der kom løbende. En af disse kom nu til syne på en sti, der førte lige

hen til den lille stump plæne, hvor jeg stod med min maskine. Han var en spinkel skikkelse – under halvanden meter høj – klædt i en lilla tunika, som var samlet om taljen med et læderbælte. Han bar sandaler eller støvler – jeg kunne ikke rigtig skelne hvilket – på fødderne, hans ben var nøgne op til knæene, og hovedet var bart. Først nu lagde jeg mærke til, hvor varm luften var.

Han slog mig som en meget smuk og graciøs skabning, men ubeskrivelig skrøbelig. Hans blussende ansigt mindede mig om visse smukke tuberkulosepatienter – denne hektiske skønhed, man så ofte taler om. Ved synet af ham genvandt jeg pludselig min selvtillid. Jeg tog hænderne fra maskinen.

4. Den gyldne tidsalder

Et øjeblik efter stod vi ansigt til ansigt, jeg og dette skrøbelige væsen fra fremtiden. Han kom helt hen til mig og lo mig ret op i ansigtet. Fraværet af nogensomhelst form for frygt i hans fremtoning slog mig straks. Så vendte han sig mod de to andre, der fulgte ham, og talte til dem i et mærkeligt, meget blidt og flydende sprog.

Der kom andre til, og nu stod der en lille gruppe på vel en otte-ti af disse smukke skabninger omkring mig. En af dem tiltalte mig. Underligt nok fik jeg pludselig den idé, at min stemme måtte være for hård og dyb for dem. Så jeg rystede på hovedet, pegede på mine øren, og rystede atter på hovedet. Han gik et skridt fremad, tøvede, og berørte så min hånd. Derpå mærkede jeg andre små, bløde fangarme på min ryg og mine skuldre. De ville være sikre på, at jeg var virkelig. Intet af dette virkede på nogen måde faretruende. Ja, der var faktisk noget ved disse kønne små mennesker, der ligefrem indgød tillid – en yndefuld blidhed, en vis barnlig ro. Og for resten så de så skrøbelige ud, at jeg tænkte, jeg snildt kunne kaste et fuldt dusin af dem rundt i luften og vælte dem som kegler. Men jeg gjorde en pludselig bevægelse for at advare dem, da jeg så deres små lyserøde hænder famle ved tidsmaskinen. Heldigvis kom jeg i tanker om en fare, jeg hidtil havde forglemt, inden det var for sent, og idet jeg bøjede mig ind over maskinens rækværk, skruede jeg de små håndtag løse, som satte den i bevægelse, og stak dem i lommen. Så vendte jeg mig igen om for at se, hvad der kunne gøres for komme til at kommunikere med de små væsener.

Ved at se nærmere på deres træk, bemærkede jeg nu nogle yderligere særegenheder i deres Dresdener-porcelænsagtige form for skønhed. Deres hår, som var ensartet krøllet, endte i en skarp linje ved nakken og kinden; der var ikke den mindste antydning af hårvækst i ansigtet, og deres øren var ualmindelig små. Deres munde var små, med lysende røde, temmelig tynde læber, og de små hager endte i en spids. Deres øjne var store og milde; og – det kan måske virke som en slags indbildskhed fra min side – det forekom mig, at der var en påfaldende mangel på den interesse i min person, som jeg måske kunne have forventet.

Da de ikke gjorde noget forsøg på at kommunikere med mig, men blot stod rundt om mig og smilede og talte med hinanden i bløde kurrende toner med hinanden, indledte jeg konversationen. Jeg pegede på tidsmaskinen og på mig selv. Så tøvede jeg lidt for at finde ud af, hvordan jeg skulle udtrykke begrebet tid, og pegede så på solen. Straks var der en næsten malerisk køn lille skikkelse i lilla- og hvidternet dragt, der efterlignede min gestus, og derpå forbavsede mig ved at efterligne lyden af et tordenbrag.

Et øjeblik blev jeg usikker, skønt meningen med hans gestus var klar nok. Og pludselig opstod spørgsmålet i mit sind: var disse væsener kretinere? De kan næppe forstå, hvordan denne tanke greb mig. Men jeg havde altid regnet med, at folk i året otte hundrede og to tusinde et-eller-andet ville være umådelig langt fremme i forhold til os i både viden og kunst – ja, i alting. Og så spurgte en af dem mig pludselig på en måde, der viste, at han måtte befinde sig på samme intellektuelle stade som et af vor tids femårs børn – spurgte mig, om det var rigtigt, at jeg

var kommet fra solen under et tordenvejr! Det kuldkastede den opfattelse, jeg havde dannet mig efter deres tøj, deres skrøbelighed og deres fine lemmer. En strøm af skuffelse styrtede gennem mit sind. Et øjeblik forekom det mig, at det var til ingen nytte, jeg havde bygget tidsmaskinen.

Jeg nikkede, pegede på solen, og gav dem en så levende gengivelse af et tordenskrald, at jeg forskrækkede dem. De trak sig alle sammen et skridt eller to bagud og bukkede. Så kom en af dem leende løbende hen imod mig, bærende på en kæde af smukke blomster, som jeg aldrig før havde set, og lagde den om min hals. Denne idé blev modtaget med melodisk bifald, og nu løb de alle sammen frem og tilbage for at finde flere blomster, som de slyngede over mig, indtil jeg næsten blev kvalt af dem. De, som aldrig har set dem, kan næppe forestille Dem, hvilke skønne og vidunderlige blomster utallige års kultur havde skabt. Så var der en, der foreslog, at deres legetøj skulle udstilles i den nærmeste bygning, og jeg blev ført forbi den hvide marmorsfinks, der tilsyneladende havde iagttaget mig hele tiden med et smil over min overraskelse, og hen til en vældig, grå bygning af tilhuggede sten. Idet jeg gik med dem, erindrede jeg mig med en vis munterhed min sikre overbevisning om at finde en alvorsfuld, filosofisk fremtid.

Bygningen havde en vældig port, og var i det hele taget af kolossale dimensioner. Jeg var naturligvis mest optaget af den voksende mængde af små mennesker, og af den store åbne port, der gabte foran mig, mørk og mystisk. Mit almindelige indtryk af den verden, jeg så over deres hoveder, var et sammenfiltret vildnis af smukke buske og blomster, en længe forsømt og dog ukrudtsfri have. Jeg så en række høje spidser af

mærkelige hvide blomster, hvis voksagtige kronblade var omkring en fod i tværmål. De voksede i spredte klynger, som om de var forvildede, mellem de brogede buske, men som sagt undersøgte jeg dem ikke nærmere dengang. Tidsmaskinen blev stående forladt på plænen mellem rhododendronerne.

Buen over døråbningen var rigt udskåret, men selvfølgelig kunne jeg ikke nå at studere udskæringerne nærmere. Det forekom mig dog, at jeg kunne se antydninger af gamle fønikiske mønstre, idet jeg gik under dem, og det slog mig, at de var meget forvitrede og slidte af vejret. Flere smukt klædte mennesker mødt mig i døren, og vi gik ind; jeg så vist temmelig grotesk ud med blomsterguirlanderne og i min nussede attenhundredtals klædning, omgivet af en strøm af lyse, pastelfarvede kåber og skinnende hvide lemmer, i en melodisk hvirvel af latter og leende samtale.

Den store dør åbnede ind til en forholdsvis lige så stor hal med brune tapeter. Loftet lå i skygge, og vinduerne, der dels var af kulørt glas, dels knuste, indlod et dæmpet lys. Gulvet bestod af store blokke af et meget hårdt, hvidt metal, ikke plader eller fliser, men virkelige blokke, og det var så slidt – generationer måtte have gået frem og tilbage over dette gulv – at der ligefrem var dannet en slags kanaler dér, hvor man oftest havde gået. På tværs af rummets længste side stod en utallig mængde borde med plader af poleret sten, hævet henved en fod over gulvet, og på disse lå der store dynger af frugter. Nogle af dem genkendte jeg som en art overdimensionerede hindbær og appelsiner, men de fleste af dem var fremmede for mig.

Mellem bordene var strøet en stor mængde puder. Mine ledsagere satte sig på dem, idet de gjorde tegn til mig, at jeg

skulle gøre det samme. Uden at gøre noget særligt ceremoniel af det, begyndte de at spise af frugten med hænderne, idet de smed skræller og stilke og den slags i de runde åbninger i siden af bordene. Jeg var ikke længe om at følge deres eksempel, for jeg var både tørstig og sulten. Imens så jeg mig omkring og undersøgte hallen.

Den ene ting, der først og fremmest slog mig, var dens faldefærdige udseende. De kulørte ruder, der kun gengav et geometrisk mønster, var knuste flere steder, og på de gardiner, der hang foran den nederste del af dem, lå et tykt lag støv. Jeg bemærkede også, at hjørnet på det marmorbord, der stod nærmest ved mig, var knækket. Ikke desto mindre var det samlede indtryk overordentlig rigt og malerisk. Der var måske et par hundrede mennesker, der spiste i hallen, og de fleste af dem havde anbragt sig så tæt på mig, de kunne, og iagttog mig interesseret, med små skinnende øjne over den frugt, de var i færd med at spise. Alle var klædt i det samme bløde og dog stærke, silkeagtige stof.

Frugten udgjorde for øvrigt hele deres kost. Disse mennesker i den fjerne fremtid var fuldstændige vegetarianere, og så længe jeg opholdt mig hos dem, måtte jeg, trods visse legemlige krav, ligeledes holde mig til at spise frugt. Jeg fandt senere ud af, at heste, kvæg, får og hunde var uddøde ligesom ichtyosaurus og dens artsfæller hos os. Men frugterne var meget delikate; især én bestemt, der lod til at være i sæson al den tid, jeg var der – en melet tingest i en trekantet skal – var god, og jeg gjorde den til min grunddiæt. I begyndelsen var jeg forundret over alle disse mærkværdige frugter, og over de sære blomster, jeg så, men senere begyndte jeg at fatte deres betydning.

Men jeg var ved at fortælle Dem om min frugtmiddag der langt ude i fremtiden. Så snart min sult var blevet nogenlunde stillet, besluttede jeg gøre et ihærdigt forsøg på at lære disse mine nye venners sprog. Det var helt klart den rigtige ting at gøre. Frugterne forekom mig at være en praktisk ting at begynde med, og idet jeg holdt en af dem op i vejret, begyndte jeg på en række spørgende lyde og bevægelser. Jeg havde et ikke helt ringe besvær med at gøre dem min mening klar. Til at begynde med mødte man mig med en forbløffet stirren eller en uudslukkelig latter, men så var der et blond lille væsen, der lod til at fatte min mening og gentog et navn. De måtte snakke og forklare hinanden sagen i en længere tid, og mine første forsøg på at frembringe de fine små lyde i deres sprog vakte en umådelig morskab. Jeg følte mig imidlertid som en skolemester blandt en flok børn, og vedblev mine forsøg, og endelig fik jeg tilegnet mig en snes navneord eller så; derpå gik jeg videre til tillægsord og endelig til verbet "at spise". Men det var et langsommeligt arbejde, og de små mennesker blev hurtigt trætte og ville unddrage sig mine forhør, så jeg besluttede, nærmest af nødvendighed, at lade dem give mig lektioner i mindre doser, alt eftersom de følte tilbøjelighed til det. Og det blev virkelig i meget små doser, fandt jeg snart ud af, for jeg har aldrig mødt nogen, der var mere dovne eller blev hurtigere trætte af et hvilket som helst gøremål.

5. Menneskehedens skumringstime

Jeg fandt også snart ud af en anden særegen ting ved mine små værter, og det var deres fuldstændige mangel på interesse. De kunne komme hen til mig med ivrige råb af forbavselse, ligesom børn, men også ligesom børn holdt de hurtigt inde med deres undersøgelse og gik bort for at finde et andet legetøj. Middagen og mine forsøg på at konversere sluttede, og jeg bemærkede da for første gang, at næsten alle dem, der havde omringet mig i begyndelsen, nu var forsvundet. Mærkeligt nok holdt jeg også hurtigt op med at tage mig af disse små mennesker. Jeg gik ud gennem porten til den sollyse verden, så snart min sult var stillet. Jeg mødte stadig flere af disse mennesker fra fremtiden, som fulgte mig et kort stykke vej, sludrede og lo omkring mig, og efter at have smilet og gjort nogle venskabelige gestus, overlod de mig igen til mine egne gøremål.

Aftenstilheden havde sænket sig over verden, da jeg forlod den store hal, og sceneriet blev oplyst af den nedgående sols varme skær. Til at begynde med virkede det hele meget forvirrende. Alting var så fuldstændig forskelligt fra den verden, jeg havde kendt – selv blomsterne. Den store bygning, jeg netop havde forladt, lå på en skråning i en bred ådal, men Themsen havde flyttet sig henved et par kilometer fra dens nuværende leje. Jeg besluttede at stige op på toppen af en bakkekam, der lå et par kilometer eller tre borte, hvorfra jeg kunne få et videre udsyn over denne vor planet i året otte hundrede og to tusinde syv hundrede og ét efter Kristi fødsel. Det var nemlig den dato, de små skiver på min maskine viste.

Imens jeg gik, så jeg mig om efter noget, der måske kunne hjælpe til at forklare den tilstand af forfalden pragt, jeg fandt verden i – for forfalden var den. Et lille stykke oppe ad bakken lå f.eks. en stor bunke granit, bundet sammen af aluminium, en udstrakt labyrint af stejle mure og knuste dynger, blandt hvilke der voksede store busketter af meget smukke pagode-lignende planter – måske en art nælder – men vidunderligt tegnede med brune mønstre på bladene, og uden nogen brændende egenskaber. Det var tydeligvis de forladte rester af en vældig bygning. Dens formål kunne jeg ikke afgøre. Det var her, jeg på et senere tidspunkt havde en højst mærkelig oplevelse – den første antydning af en endnu mere mærkelig opdagelse – men det vil jeg fortælle om, når jeg kommer til det rette sted.

Jeg satte mig på en terrasse for at hvile, og fik pludselig en indskydelse. Jeg så mig omkring: der fandtes slet ingen små huse nogetsteds. Åbenbart var enfamilieshuset – måske endog de lidt større husholdninger – forsvundet. Her og der mellem alt det grønne lå der paladslignende bygninger, men huse og hytter, der udgør en så karakteristisk del af vort engelske landskab, var borte.

"Kommunisme," sagde jeg til mig selv.

Og straks efter slog en anden tanke ned i mig. Jeg så på den halve snes små skikkelser, der fulgte efter mig. Og jeg så ligesom i et glimt, at de alle bar den samme slags dragt, havde det samme blide, hårløse ansigt, og det samme pigeagtigt buttede lemmer. Det kan måske forekomme underligt, at jeg ikke havde bemærket dette tidligere, men alting var jo så mærkeligt. Nu indså jeg pludselig, hvad der var sket. I såvel klædedragten som alle de andre forskelligheder i udseende og

holdning, der nu til dags adskiller kønnene fra hinanden, var disse fremtidsmennesker fuldkommen ens. Og børnene forekom mig blot at være miniatureudgaver af deres forældre. Jeg tænkte derfor, at denne tids børn måtte være overordentlig fremmelige, i hvert tilfælde i fysisk henseende, og jeg fandt efterhånden flere bekræftelser på denne opfattelse.

Når jeg så den tryghed og sikkerhed, disse mennesker levede under, følte jeg, at denne kønnenes lighed måtte være, hvad der kunne ventes; for en mands styrke og en kvindes blidhed, familien som institution og forskellighederne i beskæftigelse er blot nødvendigheder affødt af en tidsalder, der styres af fysisk styrke. Er befolkningen afbalanceret og rigelig, bliver børnefødsler et onde snarere end en velsignelse for Staten; hvor vold er en sjældenhed og afkommet er sikret, er det mindre nødvendigt – ja, faktisk helt unødvendigt – at have en fungerende familie som institution, og kønnenes specialisering for at sikre deres børns forskellige behov forsvinder. Vi ser allerede begyndelsen til dette i vor egen tid, og i denne fremtid var det fuldendt. Jeg skal erindre om, at det var, hvad jeg tænkte dengang. Senere fandt jeg ud af, hvor langt fra virkeligheden det var.

Mens jeg sad og spekulerede på disse ting, blev min opmærksomhed fanget af en smuk lille bygning, der lignede en brønd under et kuppelformet tag. I forbigående tænkte jeg, at det egentlig var sært, at der stadig fandtes brønde, og fortsatte så mine tidligere spekulationer. Der var ingen store bygninger resten af vejen op til bakketoppen, og da min evne til at gå åbenbart forekom dem rent ud mirakuløs, fik jeg nu lov til at gå

alene. Med en sær følelse af frihed og eventyrlyst fortsatte jeg op til toppen.

Der fandt jeg en bænk af et eller andet gult metal, som jeg ikke kendte, her og der dækket af en slags lyserød rust og tilgroet med blødt mos. Armlænene var støbt i form af grifhoveder. Jeg satte mig på den og skuede ud over vor gamle verden, mens solen gik ned efter en lang dag. Det var den smukkeste og skønneste udsigt, jeg nogensinde har set. Solen var allerede gået ned bag horisonten, og den vestlige himmel stod i flammende guld med nogle vandrette bælter af lilla og højrødt. Under mig lå Thems-dalen, med floden som et bånd af poleret stål. Jeg har allerede fortalt om de store paladser, der lå som prikker rundt omkring i det brogede grønne, nogle som ruiner, andre stadig beboede. Hist og her rejste der sig en hvid eller sølvfarvet figur i den vældige have, andre steder så man den skarpe lodrette linje af en søjle eller obelisk. Der var ingen hegn, ingen tegn på ejendomsret, ingen antydning af et landbrug. Hele jorden var blevet én stor have.

Mens jeg så ud over landskabet, begyndte jeg at danne mig en samlet opfattelse af alt det, jeg hidtil havde set. Det blev til noget i denne retning – jeg har senere fundet ud af, at jeg kun havde fået fat i halvdelen af sandheden – eller måske endog kun en enkelt af sandhedens facetter:

Det forekom mig, at jeg var stødt på en menneskehed i sin nedgang. Den rødmende solnedgang fik mig til at tænke på menneskehedens henfalmen. For første gang begyndte jeg at indse en mærkværdig konsekvens af de sociale ændringer, vi i vor tid er ved at gennemføre. Og når man tænker nærmere over det, er det egentlig logisk nok. Styrke er en følgevirkning af et

behov; sikkerhed gør svag. Vor indsats for at mildne livets betingelser – den sande civiliserende proces, der gør livet mere og mere trygt og sikkert – var vedblevet støt og roligt, indtil den nåede et højdepunkt. En forenet menneskehed havde sejret over naturen gang på gang. Ting, der i dag kun er drømme, var blevet virkelige projekter, som var blevet planlagt og sat i værk. Og hvad jeg nu så, var høsten af dette arbejde!

De sanitære forhold og landbruget af i dag befinder sig endnu kun i en rudimentær fase. Vor tids videnskab har kun angrebet en lillebitte del af menneskets sygdomme, men den udbreder sig ganske støt og vedholdende. Vor tids landbrug og gartnere udrydder et ukrudt hist og her og dyrker måske omkring en snes sunde afgrøder, mens størsteparten af jordens vækster stadig må kæmpe sig frem til en naturlig balance, som de bedst kan. Vi forædler vore yndlingsplanter og dyr – og det er kun ganske få arter – lidt efter lidt ved selektiv avl: så en ny og bedre fersken, så en kernefri drue, en mere sødtduftende og større blomst og en bedre kvægrace. Vi forbedrer dem gradvist, fordi vore idealforestillinger kun er vage og tøvende og vor viden overordentlig begrænset; og fordi naturen selv er tilbageholdende og langsommelig i vore kluntede hænder. En dag vil dette blive bedre organiseret, og sidenhen endnu bedre. For sådan går hovedstrømmen, trods de hvirvler, der måtte opstå undervejs. Hele verden vil blive intelligent, veluddannet og arbejde sammen; udviklingen vil bevæge sig hurtigere og hurtigere hen mod en fuldkommen undertvingelse af naturen. Og til sidst vil vi klogt og forsigtigt tilpasse balancen mellem dyr og grøntsager, så det passer til vore menneskelige behov.

Denne tilpasning måtte være blevet gennemført – og vel gennemført, for tid og evighed – i det spand af tid, min maskine havde gennemløbet. Luften var fri for myg, jorden for ukrudt og svampe; overalt var der frugter og skønt duftende, smukke blomster; strålende sommerfugle flagrede hid og did. Den forebyggende medicin var fuldkommengjort. Sygdomme var udryddet. Jeg så ikke nogen antydning af en smitsom sygdom under hele mit ophold. Og jeg skal senere fortælle Dem om, hvordan selv forrådnelses- og henfaldsprocesserne var blevet dybt påvirket af disse forandringer.

Sociale sejre var også blevet vundet. Jeg så menneskeheden huset i pragtfulde bygninger, iført smukke klæder, og indtil videre havde jeg ikke set nogen af dem beskæftige med noget slidsomt arbejde. Der var ingen tegn på kampe, hverken af social eller økonomisk art. Forretninger, reklamer, trafik, al denne indbyrdes handel, som er selve kernen af vor verden, var borte. Det er naturligt, at jeg netop denne gyldne aften ville hengive mig til tanken om et socialt paradis. Vanskelighederne ved en stadig voksende befolkning var blevet overvundet, gættede jeg på, og befolkningen var ophørt at vokse.

Men med denne forandring i livsbetingelserne følger uundgåeligt en tilpasning til forandringen. Hvis ikke de biologiske videnskaber blot er en stor fejltagelse, hvad kan man da udlede af årsag til menneskelig intelligens og foretagsomhed? Modgang og frihed: de forhold, under hvilke den aktive, stærke og snedige overlever og den svagere går under; forhold, som gør handlekraftige mænds loyale opbakning, selvbeherskelse, tålmodighed og beslutsomhed til de vigtigste egenskaber.

Og familie-institutionen og de følelser, der opstår inden for denne, den voldsomme jalousi, ømheden for afkommet, forældrenes selvopofrelse, alt finder sin begrundelse og støtte i faren for afkommet. Og hvori ligger så disse overhængende farer? Der er ved at opstå en modstand – og den vil blive stærkere – mod ægteskabelig jalousi, mod altoverskyggende moderkærlighed, mod en hvilken som helst voldsom følelse; alt sammen unødvendigheder allerede i dag, noget som gør os til ulykkelige, vilde overlevende, disharmonier i et ellers raffineret og behageligt liv.

Jeg tænkte på disse folks fysiske underlegenhed, deres mangel på intelligens, og på disse vældige ruiner, der lå spredt omkring, og det forstærkede min tro på en fuldstændig overvindelse af naturen. Thi efter slaget kommer den store stilhed. Menneskeheden havde været stærk, energisk og intelligent, og den havde udnyttet al denne vældige livskraft til at forandre de forhold, den levede under. Og nu kom så reaktionen på de forandrede forhold.

Under disse nye forhold, med en fuldkommen behagelig og sikker tilværelse, var al den rastløse energi, der hos os er en styrke, blevet til en svaghed. Selv i vor egen tid er visse tendenser og begær, som engang var nødvendige for at overleve, blevet til en konstant kilde til nederlag. Fysisk mod og kamplyst er f.eks. ikke til megen nytte – og kan endog ligefrem være en hindring – for et civiliseret menneske. Og i en tilstand af fysisk balance og sikkerhed, vil magt – såvel intellektuel som fysisk – være ubrugelig. I utallige år, troede jeg, havde der ikke været nogen fare for krig eller enkeltstående voldshandlinger, ikke nogen fare fra vilde dyr, ingen udtærende sygdom, der krævede

modvægt af en legemlig styrke, ingen brug for fysisk arbejde. Og til et sådant liv er de, som vi vil kalde de svage, lige så vel udstyrede som de stærke, ja, egentlig slet ikke længere de svage. De er faktisk bedre udstyrede, for de stærke ville være plaget af en energi, der ikke mere kan finde afløb. Uden tvivl var den udsøgte skønhed i de bygninger, jeg kunne se, resultatet af de sidste bølger af en nu formålsløs energi hos menneskeheden, før den slog sig til ro i perfekt harmoni med de forhold, den nu levede under – blomsten af den sejr, der indledte den sidste store fred. For sådan har det altid været skæbnen for energien under sikre forhold: den finder først afløb i kunst og erotik, og derpå følger mathed og forfald.

Også denne kunstneriske impuls ville til sidst dø hen – var næsten død i den tidsalder, jeg her så. At pynte sig med blomster, at danse, at synge i solskinnet: det var alt, hvad der endnu var tilbage af den kunstneriske ånd – ikke mere. Og selv dette ville til sidst falme hen og give plads for en tilfreds inaktivitet. Vi bliver holdt til ilden af smerte og nødvendighed, og – som det forekom mig – denne ild var nu endelig slukket!

Som jeg stod der i det tiltagende mørke, tænkte jeg, at jeg med denne simple forklaring havde afsløret denne verdens mysterium – udfundet hele hemmeligheden ved disse smukke mennesker. Måske havde de midler, de havde udtænkt for at standse befolkningsforøgelsen vist sig at være alt for effektive, og deres antal var faldet i stedet for blot at forblive uændret. Det ville kunne forklare de forladte ruiner. Min forklaring var meget enkel, og temmelig sandsynlig – sådan som de fleste forkerte teorier er det!

Som jeg stod der og drømte om denne menneskehedens kun alt for fuldkomne triumf, steg fuldmånen, gul og rund, op i nordøst i en skinnende flod af sølv. De små lyse skikkelser holdt op med at bevæge sig dernede, en ugle fløj lydløs forbi, og jeg skælvede i den pludselige nattekølighed. Jeg besluttede at gå ned og finde et sted, hvor jeg kunne sove.

Jeg kiggede efter den bygning, jeg kendte. Så vendte mit blik sig mod den hvide sfinks på sin bronzesokkel, der blev tydeligere efterhånden som lyset fra den opstigende måne blev stærkere. Jeg kunne se silhuetten af sølvbirken imod den. Dér var rhododendron-buskadserne, sorte i det blege lys, og dér var den lille plæne. Jeg så igen på plænen. En underlig tvivl bemægtigede sig mig. "Nej," sagde jeg tappert til mig selv, "det var ikke den plæne."

Men det *var* den plæne. Sfinksens hvide, afskallede ansigt vendte imod den. Kan De forestille Dem, hvad jeg følte, da dette faktum gik fuldt op for mig? Det kan De måske ikke. Tidsmaskinen var væk!

Og pludselig så jeg den mulighed, som et piskeslag i ansigtet, den mulighed, at jeg ikke kunne vende tilbage til min egen tidsalder, at være hjælpeløst fanget i denne fremmede nye verden. Den blotte tanke var en ligefrem fysisk fornemmelse af rædsel. Jeg kunne mærke, hvordan den greb mig i struben og standsede mit åndedræt.

6. Maskinen er borte

Et øjeblik efter løb jeg, skræmt fra vid og sans, med lange, springende skridt ned ad bakken. En gang faldt jeg hovedkuls på næsen og skar mig i ansigtet; jeg spildte dog ikke tiden med at prøve at standse blodet, men sprang op og løb videre, med en varm strøm løbende ned ad min kind og hage. Imens jeg løb, sagde jeg hele tiden til mig selv: "De har bare flyttet den lidt, skubbet den af vejen ind under nogle buske." Ikke desto mindre løb jeg, alt hvad jeg kunne. Og hele tiden vidste jeg, med den sikkerhed, der sommetider griber en samtidig med en overvældende angst, at det var vrøvl, vidste instinktivt, at maskinen var fjernet og uden for min rækkevidde. Det gjorde ondt at trække vejret. Jeg vil tro, jeg nåede hele vejen fra bakketoppen og ned til den lille plæne, vel omkring to miles, på ti minutter. Og jeg er jo ikke ligefrem nogen ung mand. Jeg bandede højt, mens jeg løb, over min tåbelige tillidsfuldhed, at forlade maskinen, og spildte mit vejr med det. Jeg råbte højt, men ingen svarede. Intet levende væsen syntes at røre sig i denne månelyse verden.

Da jeg nåede plænen, blev min værste frygt bekræftet. Intet spor af maskinen var at se. Jeg følte mig svag og kold, da jeg stod foran den tomme plads mellem de mørke buske. Jeg løb rundt om dem som en rasende, som om maskinen kunne være blevet gemt væk i et hjørne, og standsede så brat, mens jeg rev mig i håret. Over mig ragede sfinksen op, højt oppe på sin bronzesokkel, hvid, skinnende, skællet sad den i den opstigende månes lys. Den forekom mig at smile hånligt ad min rædsel.

Jeg kunne måske have beroliget mig ved at forestille mig, at de små mennesker havde flyttet maskinen ind i et skur eller sådan noget, hvis jeg ikke havde følt mig fuldkommen sikker på deres fysiske og intellektuelle utilstrækkelighed til at udføre noget sådant. Det var det, der fyldte mig med rædsel: følelsen af en eller anden hidtil upåagtet magt, ved hvis medvirken min opfindelse var forsvundet. Men jeg følte mig dog sikker på, at såfremt ingen anden tidsalder havde frembragt dens fuldkomne dublet, ville maskinen ikke kunne have flyttet sig i tiden. Den måde, håndtagene var fastgjort på – jeg skal vise Dem hvordan senere – forhindrede at nogen kunne sætte den i gang, når de var fjernet. Den havde bevæget sig, og var skjult, men kun i det tredimensionale rum. Men hvor kunne den da være?

Jeg tror, jeg må have været grebet af en slags vanvid. Jeg husker, hvordan jeg løb voldsomt ind og ud mellem de månebelyste buske hele vejen rundt om sfinksen, og at jeg skræmte et eller andet hvidt dyr op, som jeg i det svage lys antog for at være et lille rådyr. Jeg husker også, at jeg senere på natten slog til buskene med mine knyttede næver, indtil mine knoer var helt oprevne og blødende efter de brækkede grene. Derpå gik jeg ned til den store stenbygning, hulkende og rablende nonsens af mig i min sjælekval. Den store hal var mørk, tavs og øde. Jeg gled på det ujævne gulv, og faldt over et af malakit-bordene, så jeg var ved at brække et ben. Jeg tændte en tændstik og gik videre, bag om de støvede gardiner, jeg allerede har fortalt Dem om.

Der fandt jeg endnu en stor hal dækket med puder, hvorpå sådan noget som en snes af de små mennesker lå og sov. Jeg er

ikke i tvivl om, at de fandt min anden tilsynekomst lige så mærkelig som den første, som jeg kom der ud af det tavse mørke, mens jeg udstødte uartikulerede lyde og med den spruttende lyd af en tændstik, der flammede op. For de kendte ikke noget til tændstikker. "Hvor er min tidsmaskine?" begyndte jeg, skrålende som et hysterisk barn, greb dem med hænderne og rystede dem. Det må have været højst mærkværdigt for dem. Nogle af dem lo, men de fleste så ud til at være dybt skræmte. Da jeg så dem stå omkring mig, indså jeg, at jeg var i færd med at gøre så nogenlunde det mest tåbelige, jeg kunne under omstændighederne, ved at prøve at genoplive deres følelse af angst. For efter deres opførsel ved dagslys, kunne jeg ikke andet end tro, at følelsen af frygt måtte være noget af det, der var forsvundet.

Jeg kastede brat tændstikken fra mig, og idet jeg væltede en af dem omkuld på min vej, gik jeg tværs gennem den store middagssal og ud i månelyset. Jeg hørte skrig af rædsel og lyden af deres små fødder, der løb og snublede i alle retninger derinde. Jeg husker ikke alt, hvad jeg foretog mig, mens månen steg op på himlen. Jeg tror, at det var det uventede ved mit tab, der gjorde mig gal. Jeg følte mig håbløst afskåret fra mine egne – et mærkeligt dyr i en ukendt verden. Jeg må have ravet rundt, skrigende og skrålende på Gud og skæbnen. Jeg erindrer en frygtelig træthed, efterhånden som den lange, fortvivlede nat forsvandt; husker, at jeg ledte alle mulige og umulige steder; hvordan jeg famlede rundt mellem de månebelyste ruiner og rørte ved mærkelige, ukendte væsener i de sorte skygger; og hvordan jeg til sidst lå på jorden i nærheden af sfinksen og græd i min uendelige elendighed. Jeg havde intet andet tilbage end

netop elendighed. Så faldt jeg i søvn, og da jeg atter vågnede, var det højlys dag, og et par spurve hoppede rundt omkring mig på græsset inden for en arms rækkevidde.

Jeg satte mig op i den friske morgenluft, prøvede at huske, hvordan jeg var kommet der, og hvorfor jeg havde en så inderlig følelse af ensomhed og fortvivlelse. Så vendte det hele tilbage til mig. I det almindelige, fornuftige dagslys kunne jeg se omstændighederne nogenlunde i øjnene. Jeg indså mit natlige vanvids vilde tåbelighed, og jeg kunne tale fornuft med mig selv. "Hvad er den værste mulighed?" sagde jeg. "Hvad hvis maskinen er helt og aldeles tabt – måske ødelagt? Så må jeg være rolig og tålmodig, lære mig disse folks levevis, få mig et klart overblik over mit tab, og hvordan jeg kan skaffe mig materialer og værktøj; og måske kan jeg så til sidst lave mig en ny." Dette var måske mit eneste håb, men det var dog bedre end fortvivlelse. Og det var jo trods alt en smuk og mærkværdig verden.

Men måske var maskinen blot blevet flyttet et andet sted hen. Så jeg var nødt til stadig at være rolig og tålmodig, finde dens skjulested, og skaffe mig den tilbage ved magt eller list. Og dermed rejste jeg mig op og så rundt omkring mig efter et sted, hvor jeg kunne bade. Jeg følte mig udkørt, stiv og beskidt efter rejsen. Morgenens friskhed fik mig til at længes efter at forfriske mig selv. Jeg havde udtømt alle mine følelser. Ja, mens jeg gik afsted, undrede jeg mig ligefrem over min voldsomme ophidselse i nattens løb. Jeg foretog en omhyggelig undersøgelse af terrænet rundt om den lille plæne. Jeg spildte nogen tid med forgæves at prøve at udspørge de små mennesker, jeg mødte undervejs, så godt som jeg kunne. Men

ingen af dem forstod mine gestus; nogle af dem var simpelthen ligeglade, andre mente åbenbart, det var for sjov og lo ad mig. Det var meget svært for mig at holde hænderne fra deres kønne, leende ansigter. Det var en tåbelig indskydelse, men min indre djævel var blændet af frygt og blind vrede og lod sig ikke uden videre neddæmpe. Plænen gav mig bedre oplysninger. Jeg fandt en rende, der var revet op i den, omkring midtvejs mellem sfinksens sokkel og mærkerne efter mine fødder, der hvor jeg ved min ankomst havde kæmpet med den væltede maskine. Der var også andre spor efter fjernelsen, blandt andre nogle mærkelige smalle fodspor, som lignede noget, der kunne være afsat af et dovendyr. Dette fik mig til at rette min opmærksomhed på soklen. Den var, som jeg vist allerede har nævnt, af bronze. Det var ikke en simpel, glat blok, den var udsmykket med basrelieffer på alle siderne. Jeg gik hen og bankede på dem. Soklen var hul. Da jeg forsigtigt undersøgte reliefferne, fandt jeg at de ikke hang sammen med rammerne. Der var ganske vist ingen håndtag eller nøglehuller, men måske kunne de, hvis de var døre, som jeg troede, åbnes indefra. En ting stod mig klart nok. Det krævede ikke nogen stor åndelig indsats at udlede, at min tidsmaskine befandt sig inde i denne sokkel. Men hvordan den var kommet derind var en anden historie.

Jeg så hovederne af to orangeklædte mennesker komme gennem buskadset og dukke under nogle blomsterdækkede æbletræer på vej hen mod mig. Jeg vendte mig smilende mod dem og vinkede dem hen til mig. De kom, og idet jeg pegede på bronzesoklen, prøvede jeg at gøre dem klart, at jeg ville have den åbnet. Men allerede ved min første gestus i denne retning

begyndte de at opføre sig højst mærkværdigt. Jeg ved ikke, hvordan jeg skal forklare deres udtryk for Dem. Forestil Dem, at De bruger en groft usædelig gestus over for en genert kvinde – så ville hun se omtrent lige sådan ud. De vendte sig og forsvandt, som om jeg havde fornærmet dem yderst groft. Jeg forsøgte mig derpå med en venligt udseende lille fyr i hvidt, med præcis samme resultat. På en eller anden måde fik hans opførsel mig til at skamme mig. Men da jeg jo gerne ville have min tidsmaskine, forsøgte jeg med ham endnu en gang. Da han forsvandt ligesom de andre, tog mit temperament overhånd. I tre skridt var jeg efter ham, greb fat i ham i den løse del af hans klædning ved halsen, og begyndte at trække ham tilbage i retning af sfinksen. Så så jeg den rædsel og afsky, der aftegnede sig i hans ansigt, og slap ham pludselig.

Men jeg var ikke slået endnu. Jeg bankede med næverne på bronzerelieffterne. Jeg mente at høre et eller andet bevæge sig derinde – mere præcist, så syntes jeg, at jeg kunne høre en lyd ligesom en klukkende latter – men jeg må have taget fejl. Så fik jeg fat i en stor sten fra floden, og gik hen og hamrede den ind i relieffet, indtil jeg havde slået en del af den flad, og irren faldt af i grønne, pulveragtige flager. De spinkle små mennesker må have hørt min hamren en mil borte i alle retninger, men der skete intet. Jeg så en flok af dem oppe på skråningen, som stod og så stjålent ned på mig. Endelig var jeg blevet så varm og udmattet, at jeg satte mig ned og stirrede frem for mig. Men jeg var for rastløs til at gøre dette længe. Jeg er for meget europæer til at kunne udholde lang tids stilstand. Jeg kan arbejde med et problem i årevis, men at sidde stille i fire og tyve timer – det er noget helt andet.

Efter nogen tid rejste jeg mig, og begyndte at vandre planløst gennem buskadserne i retning af bakken. "Tålmodighed," sagde jeg til mig selv. "Hvis du vil have din maskine igen, må du lade den sfinks i fred. Hvis de har tænkt sig at gemme din maskine væk for dig, er det nytteløst at ødelægge deres bronzerelieffer, og hvis de ikke har, får du den tilbage, så snart du er blevet i stand til at bede om det. Så længe du ikke ved mere om stedet her, er det ikke til nogen nytte at spekulere over dette mysterium med sfinksen. Det er den lige vej til monomant vanvid. Se denne verden i øjnene. Lær, hvordan den fungerer, iagttag den, vær forsigtig med overilede gisninger om, hvad dette og hint betyder. Til sidst vil du finde din vej til det hele." Pludselig gik det morsomme i min stilling op for mig: tanken om alle de år, jeg havde tilbragt med studeringer og slid for at komme til fremtiden, og nu min ængstelige iver for at komme bort fra den igen. Jeg havde beredt mig selv den mest udspekulerede og håbløse fælde, noget menneske nogensinde havde udtænkt. Og selv om det var på min egen bekostning, kunne jeg ikke holde en høj latter tilbage.

Da jeg gik gennem det store palads, forekom det mig, at de små mennesker undgik mig. Måske var det blot min fantasi, eller måske havde det noget at gøre med min hamren på bronzeportene. Men jeg følte mig nu temmelig sikker på, at de undgik mig. Jeg passede imidlertid på ikke at vise nogen bekymring og afholdt mig fra at forfølge nogen af dem, og i løbet af et par dage var tingene tilbage i den oprindelige gænge.

7. Det mærkelige dyr

Jeg gjorde, hvad fremskridt jeg kunne i sproget, og samtidig udvidede jeg mine undersøgelser i alle retninger. Enten var der nogle nuancer af deres sprog, der undgik mig, eller også var det virkelig overordentlig enkelt – nærmest kun sammensat af konkrete substantiver og verber. Der lod til at være meget få, hvis overhovedet nogen, abstrakte udtryk, og kun ringe brug af billedsprog. Deres sætninger var som regel simple og bestod af to ord, og det lykkedes mig ikke bruge eller forstå meget andet end de simpleste udsagn. Jeg var fast besluttet på at gemme tanken om min tidsmaskine og om mysteriet med bronzedørene under sfinksen så meget af vejen som muligt, indtil mine voksende kundskaber ledte mig tilbage til dem på en naturlig måde. Men en eller anden følelse, må De forstå, holdt mig stadig tilbage inden for en omkreds af nogle få miles fra stedet, hvor jeg var ankommet.

Så langt jeg kunne se, frembød hele verden den samme overvældende rigdom som Thems-dalen. Fra alle de høje, jeg besteg, så jeg den samme overflod af pragtfulde bygninger, endeløst varieret i materialer og stilarter, de sammen tykninger af stedsegrønt, de samme blomstrende træer og træbregner. Hist og her skinnede vandflader som sølv, og længere borte rejste landskabet sig til blå, bølgende høje, og svandt bort i det rolige himmelblå. En mærkværdig detalje, som tiltrak sig min opmærksomhed, var en mængde runde brønde, mange af dem, forekom det mig, af meget stor dybde. En lå ved stien op ad bakken, som jeg havde benyttet ved min første tur. Som de øvrige var den udstyret med mærkværdige

bronzeudsmykninger langs kanten, og beskyttet af en lille kuppel mod regn. Når jeg sad ved randen af disse brønde og stirrede ned i mørket, kunne jeg ikke se noget glimt af vand, eller finde noget genskær fra en tændt tændstik, jeg holdt ud over randen. Men fra dem alle hørte jeg en bestemt lyd: bump – bump – bump, som stempelslagene fra en vældig maskine; og jeg opdagede af den måde, mine tændstikker blafrede, at der stod en stadig strøm af luft ned i brøndene. En gang kastede jeg en lap papir ned i svælget, og i stedet for at flagre langsomt nedefter, blev den straks suget ned og forsvandt.

Efter nogen tid kom jeg til at forbinde disse brønde med nogle høje tårne, der stod hist og her på bakkeskråningerne, for over dem var der præcis den slags flimrende bevægelser i luften, som man kan se på en varm dag over en solsvedet strand. Ved at lægge to og to sammen, nåede jeg frem til, at det måtte være udstrakt system af underjordisk ventilation, hvis egentlige formål det var svært at regne ud. Til at begynde med var jeg tilbøjelig til at forbinde det med disse folks sanitære installationer. Det var den indlysende slutning, men den var fuldkommen og aldeles forkert.

Og her må jeg så indrømme, at jeg kun lærte meget lidt om afløb og klokker og befordringsmidler og den slags bekvemmeligheder, mens jeg befandt mig i denne virkelige fremtid. I visse Utopia-visioner og bøger om fremtiden, som jeg har læst, findes enorme mængder af detaljer om bygninger og sociale foranstaltninger og så videre. Men den slags detaljer er jo nemme nok at skaffe sig, når hele den verden, man beskriver, findes i ens egen forestilling, hvorimod de i det store og hele ikke er tilgængelige for en virkelige rejsende i den

virkelighed, jeg fandt her. Forestil jer, hvilken beretning om London, en neger, frisk hjembragt fra det centrale Afrika, ville give sin stamme, når han vendte hjem! Hvad ville han vide om jernbaneselskaber, sociale bevægelser, telefoner og telegrafkabler, og pakkepost og indbetalingskort og så videre? Og det selv om vi sikkert ville være mere end villige til at forklare ham alt om disse ting! Og selv om de ting, han vidste og kendte til, hvor meget ville han kunne få sine uberejste venner til at begribe eller tro på? Og tænk så på, hvor lille kløften er mellem en neger og en hvid her i vor egen tid, og hvor vældigt et spænd der var mellem mig og disse mennesker i den gyldne tidsalder! Jeg anede mangt og meget, som ikke var at se, og som bidrog til mit velbefindende; men bortset fra et generelt indtryk af nogle automatiske mekanismer er jeg bange for, at jeg kun kan bibringe Dem et meget ringe indtryk af forskellene fra nu til da.

For eksempel med hensyn til død og begravelse så jeg ingen antydning af krematorier eller noget, der bare lignede grave. Men det slog mig, at der jo nok måtte være kirkegårde eller krematorier et eller andet sted uden for det område, jeg kunne nå at udforske. Og det var et spørgsmål, som jeg bevidst stillede mig selv, og min nysgerrighed lod sig til at begynde med slet ikke tilfredsstille på dette punkt. Denne sag undrede mig, og førte mig videre til noget andet, der undrede mig endnu mere: at ældre og svagelige overhovedet ikke forekom blandt disse folk.

Jeg må tilstå, at min tilfredshed med mine første teorier om en automatiseret civilisation og en dekadent menneskehed ikke holdt ret længe. Men jeg kunne ikke komme på noget andet og

bedre. Lad mig beskrive mine vanskeligheder: De mange vældige paladser, som jeg havde udforsket, var ikke andet end opholdssteder, store spisesale og sovepladser. Jeg kunne ikke opdage noget maskineri, ingen mekaniske apparater af nogen art. Og dog var disse mennesker klædt i behagelige stoffer, der nødvendigvis måtte fornys af og til, og deres sandaler, som ganske vist ikke viste nogen udsmykninger af nogen art, var trods alt temmelig komplicerede eksempler på metalarbejde. På en eller anden måde måtte disse ting blive fremstillet. Og de små mennesker udviste ikke det ringeste levn af kreative tendenser. Der var ingen forretninger, ingen værksteder, intet tegn på handel hos dem. De tilbragte al deres tid med blide lege, badning i floden, halvt legende elskov, de spiste frugt og de sov. Jeg kunne ikke se, hvordan samfundet blev holdt i gang.

Og så tænkte jeg igen på tidsmaskinen: noget, jeg vidste ikke hvad, havde bragt den ind i den hule sokkel under den hvide sfinks. *Hvorfor?* Om det så havde skullet koste mig livet, kunne jeg ikke regne det ud. Og der var også disse vandløse brønde og flimrende søjler. Jeg manglede ethvert spor. Jeg følte mig – ja, hvordan skal jeg sige det? Tænk Dem, at De har fundet en inskription, med sætninger hist og her af almindelig godt engelsk, og blandet med disse nogle andre sætninger, ord, ja måske blot bogstaver, som er Dem fuldkommen ukendte? Nuvel, på den tredje dag af mit besøg, var det den måde, verden af otte hundrede og to tusinde syv hundrede og ét præsenterede sig for mig!

Den dag fik jeg også en ven – af en slags. Det hændte sig sådan, at jeg sad og så på nogle af de små mennesker, der badede i en lavvandet bugt, og en af dem fik krampe og

begyndte af drive væk med strømmen. Strømmen ude i floden var temmelig stærk, men ikke mere, end en almindelig god svømmer ville have kunnet overvinde den. Det vil give Dem en idé om visse grundlæggende mangler hos disse væsener, når jeg nu fortæller Dem, at slet ingen af de øvrige gjorde det mindste forsøg på at redde den lille tingest, der var ved at drukne for øjnene af dem, mens hun svagt råbte om hjælp. Da jeg opdagede dette, kastede jeg hurtigt klæderne af mig og vadede ud i floden lidt længere nede, fangede det stakkels væsen og bar hende frelst i land. Efter at jeg havde gnedet hendes arme og ben en kort tid, kom hun til sig selv, og jeg havde den tilfredsstillelse at se, at hun havde det fint igen, før jeg forlod hende. Jeg var kommet til at regne hendes art for så lidt, at jeg ikke ventede den mindste smule taknemmelighed fra hende. Men der tog jeg imidlertid fejl.

Dette skete om morgenen. Om eftermiddagen mødte jeg igen den lille kvinde, som jeg tror det var, da jeg vendte hjem fra en opdagelsesudflugt, og hun modtog mig med små skrig af glæde og rakte mig en vældig blomsterkrans – åbenbart fremstillet for mig og mig alene. Dette gjorde mig en smule rørt, sikkert fordi jeg begyndte at føle mig ensom. I hvert fald gjorde jeg mit bedste for at vise min påskønnelse af gaven. Snart sad vi sammen i et lille lysthus med stensøjler, optaget af en samtale, der mest bestod af smil. Denne skabnings venlighed indvirkede på mig på samme måde, som et barns ville have gjort det. Vi gav hinanden blomster, og hun kyssede mine hænder. Jeg gjorde det samme med hendes. Så prøvede jeg at tale med hende og fandt ud af, at hendes navn var Weena, hvilket forekom mig på en eller anden måde at passe til hende,

skønt jeg ikke vidste, hvad det betød. Dette var begyndelsen på et mærkværdigt venskab, der holdt nøjagtig en uge, og sluttede med – – – men det kommer jeg til.

Hun var præcis som et barn. Hun ville være sammen med mig hele tiden. Hun prøvede at følge mig overalt, og på min næste udflugt gik det mig til hjertet, da hun blev træt, og jeg til sidst måtte lade hende tilbage, udmattet og kaldende efter mig i en temmelig klynkende tone. Men jeg måtte se at overvinde mine problemer med denne verden. Jeg var jo ikke, som jeg sagde til mig selv, kommet så langt ud i fremtiden for at bruge tiden på en miniature-flirt. Men hendes nød, når jeg forlod hende, var temmelig overvældende, hendes udbrud, når vi skiltes, var til tider nærmest paniske, og jeg vil tro, at jeg alt i alt havde lige så meget besvær som fornøjelse af hendes hengivenhed. Ikke desto mindre var hun mig på en eller anden måde til stor trøst. Jeg mente, at det blot var en slags barnlig tilbedelse, der fik hende til at klamre sig til mig. Indtil det var for sent, vidste jeg ikke klart, hvad jeg udsatte hende for, når jeg forlod hende. Og det var heller ikke før, det var for sent, at jeg fuldt ud forstod, hvad hun betød for mig. For alene ved at hun tilsyneladende var så glad for mig og ved, på sin svage, uformående måde at vise mig, at hun holdt af mig, gav dette lille dukkevæsen mig nu pludselig en fornemmelse af at vende hjem, når jeg kom tilbage til den hvide sfinks, og jeg spejdede efter hendes lille skikkelse i hvidt og guld, straks jeg kom over bakken.

Det var også af hende jeg lærte, at frygten endnu ikke havde forladt denne verden. Hun var frygtløs nok ved dagslys, og hun havde den mest mærkværdige tillid til mig; da jeg en gang i et

tåbeligt øjeblik lavede truende grimasser ad hende, lo hun blot ad dem. Men hun frygtede mørket, frygtede skyggerne, frygtede sorte ting. Mørke var for hende den eneste virkelig skræmmende ting. Det var en forunderlig, voldsom følelse, og det fik mig til at tænke og iagttage. Jeg opdagede blandt andet, at disse små mennesker samlede sig i de store huse efter mørkets frembrud og sov sammen i flokkevis. At gå ind til dem uden lys var det samme som at hensætte dem i et sandt kaos af frygt. Jeg fandt aldrig en eneste uden døre, eller en der sov alene inden døre, efter at det var blevet mørkt. Og alligevel var jeg stadig sådan en dumrian, at jeg ikke lod mig belære af denne frygt, og trods Weenas ængstelse insisterede jeg på, at jeg ikke ville sove sammen med alle disse snorkende skarer.

Dette foruroligede hende meget, men til sidst sejrede hendes mærkelige hengivenhed for mig, og i fem nætter af vort bekendtskab, inklusive den sidste af dem alle, sov hun med min arm som hovedpude. Men min fortælling glider fra mig, når jeg taler om hende. Det må have været natten før jeg reddede hende, at jeg vågnede lige ved daggry. Jeg havde sovet uroligt, og havde haft en meget ubehagelig drøm om, at jeg druknede, og at søanemoner befamlede mit ansigt med deres bløde tentakler. Jeg vågnede med et sæt, og med en underlig fornemmelse af, at et eller andet gråligt dyr netop var styrtet ud af mit kammer. Jeg prøvede at falde i søvn igen, men jeg følte mig rastløs og ubehagelig til mode. Det var i denne grå time, hvor omgivelser kryber ud af mørket, alting er farveløst og står klart skåret, og dog alligevel forekommer uvirkeligt. Jeg stod op og gik ned i den store sal, og derpå ud på fliserne foran

paladset. Jeg tænkte, jeg ville gøre en dyd af nødvendigheden og blive derude for at se solen stå op.

Månen var på vej ned, og det det døende månelys blandede sig med det første blege morgenskær til et hæsligt halvlys. Buskene var sorte som blæk, jorden dyster grå og himlen farveløs og uhyggelig. Og oppe på bakken syntes jeg, at jeg kunne se spøgelser. Når jeg kiggede derop, så jeg flere gange nogle hvide skikkelser. To gange mente jeg at se et enligt, hvidt, abelignende væsen løbe temmelig hurtigt op ad bakken, og en gang så jeg nogle stykker i gåsegang i nærheden af ruinerne, bærende på et eller andet mørkt. De bevægede sig hurtigt, og jeg så ikke, hvad der blev af dem. Det var, som om de simpelthen forsvandt mellem buskene. Det var stadig kun i den utydelige morgendæmring, må De forstå. Jeg havde denne kølige, usikre, tidlig morgen-fornemmelse, som De måske kender. Jeg troede ikke mine egne øjne.

Efterhånden som den østlige himmel blev lysere, og dagslyset bredte sig, og verden atter genvandt sine livlige farver, granskede jeg udsigten nærmere. Men jeg så intet spor af mine hvide skikkelser. De var ikke andet end skabninger af dæmringslyset. "Det må have været spøgelser," sagde jeg til mig selv; "Gud ved, hvornår de stammer fra?" Det var en af Grant Allens sætninger, der faldt mig ind og som morede mig. Hvis hver eneste generation dør og efterlader sig spøgelser, siger han, så vil verden til sidst være overbefolket med dem. Og efter den teori måtte der være utallige mængder af dem otte hundrede tusinde år ude i fremtiden, og det ville derfor ikke være noget større under at se fire på en gang. Men det var egentlig ikke nogen særlig god spøg, og jeg tænkte på disse

skikkelser hele morgenen, indtil jeg reddede Weena og fik dem ud af hovedet. Jeg knyttede dem på en eller anden ubestemt måde sammen med det hvide dyr, jeg havde skræmt op under min første febrilske søgen efter tidsmaskinen. Weena var mere behagelig at tænke på, men de skulle snart indtage mine tanker på en langt mere uhyggelig og dødbringende måde.

Jeg mener, jeg allerede har fortalt, hvor meget varmere vejret var i denne gyldne tidsalder end det er i dag. Jeg kan ikke forklare det. Måske var solen blevet varmere, eller jorden var kommet nærmere på solen. Det er almindeligt antaget, at solen langsomt vil afkøles i fremtiden. Men folk, der ikke kender til de tanker, som f.eks. Darwin har gjort sig i sine unge dage, glemmer at planeterne til sidst nødvendigvis må falde tilbage i sit ophav en efter en. Når disse katastrofer indtræder, vil solen flamme op med fornyet energi, og det kunne vel tænkes, at en af de inderste planeter havde lidt denne skæbne. Uanset årsagen, var det et faktum, at solen var meget varmere end vi kender den.

Nå, men en meget varm morgen – det var vist den fjerde dag – søgte jeg ly fra varmen og det blændende lys i en kolossal ruin i nærheden af det store hus, hvor jeg sov og spiste, og da skete der en mærkelig ting: Mens jeg klatrede rundt i disse dynger af murværk, fandt jeg et smalt galleri, hvis ene ende og vinduerne i siden var spærret af nedfaldne stenmasser. I forhold til det skærende lys udenfor, forekom der mig til at begynde med at være uigennemtrængelig mørkt. Jeg gik derind, famlende for mig med hænderne, for overgangen fra lys til fuldstændig sort fik det til at flimre for mit blik med kulørte pletter. Pludselig

standsede jeg op, ligesom tryllebundet. Et par øjne, der lyste af genskæret fra dagslyset udenfor, så på mig inde fra mørket.

Vor gamle, instinktive rædsel for vilde dyr greb mig. Jeg knyttede hænderne og stirrede vedvarende ind de glødende øjne. Jeg var bange for at vende mig om. Så kom jeg til at tænke på den fuldkomne sikkerhed, som menneskeheden lod til at leve i. Men så erindrede jeg mig deres mærkelige frygt for mørket. Jeg overvandt min frygt til en vis grad, gik et skridt frem og talte. Jeg indrømmer gerne, at min stemme var noget ru og skælvende. Jeg rakte min hånd ud og rørte ved noget blødt. Pludselig drejede øjnene til siden, og noget hvidt løb forbi mig. Jeg vendte mig om med hjertet i halsen, og så en underlig lille abelignende skikkelse, med hovedet bøjet på en ejendommelig måde, løbe over den solbeskinnede plads bag mig. Den løb ind i en granitblok, vaklede til side, og et øjeblik efter var den skjult af den sorte skygge under en anden dynge af ødelagt murværk.

Mit indtryk af skikkelsen var naturligvis ufuldkomment, men jeg ved, at den var mathvid og havde mærkelige store, grålig-røde øjne, desuden havde den nogle blonde hårtotter på hovedet og ned ad ryggen. Men som jeg sagde, så løb den for hurtigt til, at jeg kunne nå at se den tydeligt. Jeg kan end ikke sige, om den løb på alle fire eller blot med armene sænket meget langt ned. Efter et øjebliks pause fulgte jeg den ind i den anden ruinhob. Først kunne jeg ikke finde den igen, men efter at have gået rundt nogen tid i det dybe mørke, faldt jeg over en af de runde, brøndlignende åbninger, jeg tidligere har omtalt, halvt lukket af en væltet søjle. Jeg fik en pludselig indskydelse. Kunne denne … ting … være forsvundet ned gennem åbningen? Jeg

tændte en tændstik, og da jeg kiggede ned, så jeg et lille, hvidt væsen med store lyse øjne, der så stift på mig, samtidig med at det trak sig tilbage. Det fik mig til at gyse. Det lignede så meget en menneskelig edderkop! Det klatrede ned ad væggen, og jeg opdagede nu for første gang nogle metalstænger, der dannede en slags stige ned gennem skakten. Så brændte tændstikken mine fingre og slukkedes, idet den faldt fra mig, og da jeg havde fået tændt en ny, var det lille uhyre forsvundet.

Jeg ved ikke, hvor længe jeg sad og stirrede ned i den brønd. Der gik en rum tid, før det lykkedes mig at overbevise mig selv om, at denne ting, jeg havde set, var menneskelig. Men lidt efter lidt gik sandheden op for mig: at mennesket ikke var vedblevet at være én art, men havde skilt sig i to særskilte arter: at mine yndefulde børn i overfladeverdenen ikke var de eneste efterkommere af vor generation, men at dette blege, obskøne nattevæsen, der havde vist sig for mig i et glimt, også var vor arving.

Jeg tænkte på de flimrende søjler og min teori om en underjordisk udluftning. Jeg begyndte at ane deres virkelige funktion. Og hvad bestilte så denne lemur, tænkte jeg, i min fine opstilling af en perfekt afbalanceret organisation? Hvordan var dens forhold til den dovne ro hos de smukke overfladebeboere? Og hvad var der skjult dernede, på bunden af skakten? Jeg sad på kanten af brønden og sagde til mig selv, at der jo under alle omstændigheder ikke kunne være noget at frygte, og at jeg måtte stige derned for at finde løsningen på mine spørgsmål. Men jeg blev pludselig rædselsslagen ved tanken om at gå derned! Imens jeg sad der og tøvede, kom to af overfladebeboerne løbende forbi i kælen leg gennem den sollyse

gård og ind i skyggen. Manden forfulgte kvinden, og kastede blomster efter hende, mens han løb.

De lod til at blive generet ved at finde mig der, med min arm hvilende på den væltede søjle og stirrende ned i brønden. Det lod til, at det var et udtryk for manglende dannelse at lægge mærke til disse åbninger, for da jeg pegede på den og forsøgte at sammenstille et spørgsmål om den på deres sprog, blev de synligt mere forlegne og vendte sig bort. Men de var meget interesserede i mine tændstikker, og jeg strøg et par stykker for at more dem. Så forsøgte jeg igen at spørge om brønden, og atter uden held. Jeg forlod dem derfor i den hensigt at gå tilbage til Weena og se, hvad jeg kunne får ud af hende. Men mine tanker var allerede i oprør; mine gisninger og opfattelser var i færd med at vride sig rundt og glide ind i nye baner. Nu havde jeg et spor til betydningen af disse brønde, til udluftningstårnene, til mysteriet med spøgelserne; for ikke at nævne en antydning af, hvad disse bronzeporte var, og hvad der var sket med min tidsmaskine! Og svagt, ganske svagt, anede jeg en løsning på det økonomiske spørgsmål, der havde undret mig så meget.

Dette var mit nye synspunkt: Denne anden art af mennesket var ganske enkelt underjordisk. Der var især tre omstændigheder, der fik mig til at mene, at deres sjældne tilsynekomster over jorden var resultatet af lang tids vanemæssigt ophold under jorden. For det første var der det afblegede udseende, som man kender fra de fleste dyr, der fortrinsvis lever i mørke – for eksempel den hvide fisk fra Kentuckys huler. Så var der de store øjne, der kunne reflektere lyset: en almindelig funktion hos natlevende dyr – se blot på

uglen og katten. Og endelig denne tydelige forvirring i sollys, den hastige, men famlende, akavede flugt mod mørke og skygger, og den særlige måde at holde hovedet på, så længe de befandt sig i lyset – det forstærkede alt sammen en teori om nethindens overordentlige følsomhed.

Under mine fødder måtte jorden altså indeholde et vældigt system af tunneller, og disse tunneller var den nye races levesteder. Tilstedeværelsen af udluftningsskakter og brønde på skråningerne – ja, i virkeligheden overalt, undtagen i bunden af floddalen – viste, hvor udbredt dette system var. Hvad var vel så mere naturligt end at antage, at det var i denne kunstige underverden, at alle de genstande, der var nødvendige for dagslysmenneskets velbefindende, blev fremstillet? Det var så indlysende en tanke, at jeg straks accepterede den som faktum, og fortsatte med at teoretisere om, *hvordan* menneskeracen var blevet delt. Jeg vover at påstå, at De kan forudsige omridset af min teori, men jeg dog meget snart føle, at den var meget langt fra sandheden.

Jeg begyndte med vor egen tidsalders problemer, og det forekom mig at være klart som selve dagslyset, at en stadig større uddybning af nutidens sociale forskelle mellem kapitalister og arbejdere måtte være nøglen til det hele. Det vil uden tvivl forekomme Dem grotesk – og fuldstændig utroligt! – og dog findes der allerede nu omstændigheder, der peger i den retning. Der er en tendens til at benytte underjordiske installationer til de mindre pyntelige af vor civilisations formål; tag for eksempel Londons bybane, de nye elektriske jernbaner, undergrundsbaner, hele underjordiske arbejdspladser og restauranter, og der bliver stadig flere og flere. Åbenbart,

tænkte jeg, var denne tendens blevet ved at udvikle sig, indtil arbejdet til sidst havde fortabt sin fødselsret til dagslyset. Dermed mener jeg, at det havde gravet sig dybere og dybere ned i større og stadig større undergrundsfabrikker, og at arbejderne tilbragte en stadig større del af sin tid dernede, indtil –! Lever en arbejder i Eastend ikke allerede i dag under sådanne kunstige forhold, at han praktisk talt er afskåret fra at se jordens naturskabte overflade?

Og videre har de rigere klasser en eksklusiv tendens til i egen interesse – og det skyldes uden tvivl disses stadig højere uddannelse og den voksende kløft mellem dem og de fattiges rå simpelhed – at afskære, reservere betydelige dele af jordens overflade til sit ege brug. Rundt om London, for eksempel, er måske halvdelen af de smukkeste arealer lukket inde og skærmet mod indtrængen. Og denne samme voksende kløft – som skyldes længden af og udgifterne til en højere uddannelsesproces og de bedre muligheder for og fristelser i retning af mere forfinede vaner hos den rige del af befolkningen – vil gøre udvekslingen i form af ægteskaber på tværs af klasseskellene, som i vor tid trods alt stadig hæmmer opdelingen af vor race efter social udvælgelse, mindre og mindre hyppig. Så at man til sidst har dem, der ejer, over jorden, hvor de jagter nydelser og velbehag og skønhed, og under jorden dem, der ikke ejer: arbejderne, som efterhånden bliver tilpasset de ydre omstændigheder for deres arbejde. Og da de engang var dernede, måtte de uden tvivl betale leje, og det ikke så lidt, for at få tilført luft til deres huler, og hvis de nægtede, ville de komme til at sulte eller blive kvalt, indtil de betalte restancen. De af dem, der ikke tilpassede sig eller gjorde

oprør ville dø; og til sidst ville der opstå en permanent balance, hvor de overlevende ville være tilpasset forholdene ved deres underjordiske liv, og var lykkelige ved det på deres måde, ligesom de på overfladen var det ved deres. Som jeg så det, ville den forfinede skønhed hos de overjordiske, og blegheden, fremkaldt af århundreders mangel på lys hos de underjordiske, følge helt naturligt.

Den menneskehedens store sejr, jeg havde drømt om, antog en ny skikkelse i min forestilling. Det have ikke været en sejr som resultat af moralsk dannelse og altomfattende samarbejde, som jeg havde forestillet mig. I stedet så jeg et virkeligt aristokrati, bevæbnet med en perfektioneret videnskab, arbejde sig hen mod den logiske konklusion af nutidens industrielle system. Dens sejr havde ikke kun været en sejr over naturen, men en sejr over både naturen og hele den øvrige menneskehed. Jeg må gentage, at dette var min teori *på dette tidspunkt*. Jeg havde ikke nogen vejviser i de utopiske bøgers mønstre bekvemt ved hånden. Min forklaring kan meget vel være fuldkommen forkert; men jeg mener stadig, det er den mest sandsynlige. Men selv under disse forudsætninger måtte den afbalancerede civilisation, der til sidst var blevet nået, for længe siden have passeret sit højdepunkt, og var nu allerede langt nede i sit forfald. De overjordiske beboeres alt for perfekte sikkerhed havde ført dem ud i en langsom degeneration, mod en almindelig nedgang i størrelse, styrke og intelligens. Det kunne jeg allerede se klart nok. Hvad der var sket med de underjordiske havde jeg endnu ingen mistanke om; men efter hvad jeg havde set til morlockerne – hvilket var det navn, disse væsener blev benævnt ved – forestillede jeg mig, at

forandringerne i deres menneskelighed var langt mere dybtgående end hos "eloi", den smukke menneskerace, som jeg allerede kendte.

Men så opstod der nogle generende spørgsmål. Hvorfor havde morlockerne taget min tidsmaskine? For jeg følte mig sikker på, at det var dem, der havde taget den. Og hvorfor kunne eloierne, hvis de var herrer, ikke give mig min maskine igen? Og hvorfor var de så frygtelig bange for mørket? Jeg vedblev som sagt at udspørge Weena om denne underverden, men her blev jeg atter skuffet. Til at begynde med ville hun slet ikke forstå mine spørgsmål, og senere hen nægtede hun simpelt hen at svare på dem. Hun skælvede over det hele, som om selve emnet var uudholdeligt. Og når jeg pressede på, måske lidt for hårdt, brast hun i gråd. Det var de eneste tårer, bortset fra mine egne, jeg nogensinde så i den gyldne tidsalder. Og da jeg så dem, holdt jeg brat inde med at plage hende om morlockerne, og interesserede mig kun for at forjage disse tegn på hendes menneskelige arv fra Weenas øjne. Og inden længe smilede hun igen og klappede i hænderne, mens jeg højtideligt afbrændte en tændstik.

8. Morlockerne

Det vil måske forekomme jer besynderligt, men der gik to dage, før jeg kunne forfølge mit nyfundne spor på den måde, jeg mente var den rigtige. Jeg følte en ejendommelig afsky for disse blege væsener. De havde den samme halvafblegede kulør, man ser hos orme og andre ting af den slags, der ligger i sprit på et zoologisk museum. Og de var afskyeligt kolde at røre ved. Måske skyldtes min afsky for en stor del en ubevidst påvirkning fra eloierne, hvis væmmelse for morlockerne jeg nu begyndte at fatte.

Jeg sov ikke særlig godt den næste nat. Måske var mit helbred lidt rystet. Jeg følte mig nedtrykt af rådvildhed og tvivl. En eller to gange mærkede jeg en følelse af intens frygt, som jeg ikke kunne finde nogen klar grund til. Jeg husker, hvordan jeg lydløst krøb ind i den store sal, hvor de små mennesker sov i månelyset – Weena sov blandt dem den nat – og følte mig beroliget ved deres tilstedeværelse. Det faldt mig ind, at om få dage ville månen være i sit sidste kvarter, og nætterne blive mørke. Der ville så måske komme flere af disse uhyggelige skabninger frem fra underverdenen, disse afblegede lemurer, disse nye skadedyr, der havde erstattet de gamle. Og i begge disse dage havde jeg den rastløse fornemmelse, man finder hos en, der viger tilbage for en uomgængelig pligt. Jeg følte mig sikker på, at tidsmaskinen kun kunne skaffes til veje igen ved en dristig indtrængen i disse underjordiske mysterier. Men jeg var ikke i stand til at se mysteriet i øjnene. Havde jeg blot haft en lidelsesfælle, ville det have været anderledes. Men jeg var så forfærdelig alene, og den blotte tanke om at klatre ned i

brøndens mørke frastødte mig. Jeg ved ikke, om De kan forstå min følelse, men jeg følte mig aldrig helt sikker på min ryg.

Det var måske denne rastløshed, denne usikkerhed, der drev mig længere og længere bort på mine opdagelsesekspeditioner. Når jeg gik mod sydvest hen imod det bakkede landskab, der i dag kaldes Combe Wood, kunne jeg langt væk, i retning af det nittende århundredes Banstead, se en vældig, grøn bygning, der var anderledes i sin karakter end nogen anden, jeg hidtil havde set. Den var større end det største af de paladser og ruiner, jeg kendte, og facaden havde et orientalsk præg: overfladen af den havde den samme glans og lyse grønne, nærmest blågrønne farvetone, som visse typer kinesisk porcelæn. Disse forskelle i udseende antydede en tilsvarende forskel i brugen, og jeg var oplagt til at fortsætte min udforskning. Men dagen var på hæld, og jeg var først nået dertil efter en lang og udmattende vandring; jeg besluttede derfor at udsætte mit eventyr til den følgende dag, og vendte hjem til lille Weenas velkomst og kærtegn. Men den næste morgen indså jeg klart, at min nysgerrighed angående dette palads af grønt porcelæn bare var et stykke selvbedrag, der gik ud på at udsætte det, jeg frygtede, endnu en dag. Jeg besluttede at jeg ville foretage nedstigningen uden yderligere spild af tid, og gik ud i den tidlige morgenstund i retning af brønden i nærheden af den ruin, der bestod af granit og aluminium.

Lille Weena løb med mig. Hun dansede ved siden af mig hele vejen ud til brønden, men da hun så mig bøjet ud over åbningen og kigge derned, virkede hun bemærkelsesværdigt urolig. "Farvel, lille Weena," sagde jeg og kyssede hende, og idet jeg satte hende ned, begyndte jeg at føle mig for over randen efter

stængerne. Jeg havde ret travlt, må jeg nok tilstå, for jeg frygtede at mit mod ellers ville svinde ind og blive borte. Til at begynde med så hun på mig med et forbløffet udtryk. Så udstødte hun det mest ynkelige skrig, og idet hun løb hen til mig, begyndte hun at hale i mig med sine små hænder. Jeg tror, hendes modstand var det, der gav mig mod til at fortsætte. Jeg rystede hende af, måske på en lidt rå måde, og i næste øjeblik var jeg nede i brøndåbningen. Jeg så hendes fortvivlede ansigt over brøndkanten og smilede til hende for at berolige hende. Så blev jeg nødt til at se ned på de usikre stænger, jeg klamrede mig til.

Jeg skulle klatre ned i en skakt på måske to hundrede meters dybde. Nedstigningen foregik ved hjælp af nogle metalstænger, der stak frem fra brøndvæggen, og da disse var tilpasset skabninger, der var langt mindre og lettere end mig, fik jeg snart kramper og blev hurtigt udmattet af nedstigningen. Og det var ikke alt! En af stængerne bøjede sig pludselig under min vægt og jeg var lige ved at falde ned i mørket under mig. Et øjeblik hang jeg i én hånd, og efter den oplevelse vovede jeg ikke at holde hvil. Skønt mine arme og min ryg nu led voldsomme smerter, fortsatte jeg med at klavre ned gennem den stejle skakt så hurtigt jeg kunne. Da jeg kastede et blik opefter, så jeg åbningen som en lille blå cirkel, hvori en stjerne var synlig, mens lille Weenas hoved kunne ses som en rund, sort udvækst. Den bankende lyd af en maskine dernede blev højere og mere påtrængende. Alt, bortset fra den lille cirkel over mig, var dybt mørke, og da jeg så op igen, var Weena forsvundet.

Jeg havde ulidelige smerter. Jeg kom til at tænke på straks at klatre op igen, og lade underverdenen passe sig selv. Men selv

mens jeg tænkte dette, vedblev jeg at stige nedad. Endelig så jeg, med en følelse af voldsom lettelse, et lille hul i væggen henved en halv meter til højre for mig. Jeg svingede mig ind i det, og opdagede at det var indgangen til en smal vandret tunnel, hvor jeg kunne ligge ned og hvile mig. Det var ikke et øjeblik for tidligt. Mine arme værkede, min ryg var stiv, og jeg rystede ligefrem af den vedvarende rædsel for at falde. Og desuden generede det tætte mørke mine øjne. Luften var fuld af dunken og snurren fra maskiner, der pumpede luft ned gennem skakten.

Jeg ved ikke, hvor længe jeg lå der. Jeg blev vækket af en blød hånd, der rørte ved mit ansigt. Jeg fo'r op i mørket og greb efter mine tændstikker, og idet jeg hurtigt strøg en, så jeg tre ludende hvide skabninger ligesom den ene, jeg havde set oppe på overfladen i ruinen, på hastigt tilbagetog for lyset. Da de jo tilbragte deres liv i, hvad der for mig forekom at være uigennemtrængeligt mørke, var deres øjne abnormt store og følsomme, ligesom pupillerne på de fisk, der lever i havets dybeste afgrunde, og de reflekterede lyset på samme måde. Jeg nærer ingen tvivl om, at de var i stand til at se mig i det dybe mørke, og de lod ikke til at frygte mig på nogen som helst måde, når man ser bort fra lyset. Men lige så snart jeg strøg en tændstik for at komme til at se dem, flygtede de omgående, forsvandt ind i mørke huller og tunneller, hvorfra deres øjne skinnede mig i møde.

Jeg prøvede at råbe til dem, men det sprog, de havde, var åbenbart forskelligt fra det, man talte på overfladen, så jeg måtte klare mig selv. Tanken om at flygte, før jeg havde udforsket denne underjordiske verden var stadig ikke fjern.

Men jeg sagde til mig selv, "du hænger på den," og mens jeg følte mig frem gennem tunnellen, kunne jeg høre lyden af maskiner blive højere. Så skiltes gangens vægge, og jeg kom ind i et stort, åbent rum, og idet jeg atter strøg en tændstik, så jeg, at jeg befandt mig en vældig hule med buet loft, som strakte sig ud i det fuldkomne mørke uden for mit lys' rækkevidde. Hvad jeg kunne skelne af den var kun så meget, som en lyset fra en tændstik kunne nå.

Min erindring om dette sted er nødvendigvis noget vag. Vældige former, der lignede store maskiner steg ud af mørket, og kastede groteske sorte skygger, hvori tågede, spøgelsesagtige morlocker skjulte sig for lyset. Luften føltes for øvrigt meget indelukket og trykkende, og jeg mærkede den svage stank af frisk blod. Et stykke nede i midten af hulen stod et lille bord af hvidt metal, dækket med noget, der lod til at være et måltid. Morlockerne var altså kødædere! Jeg husker, at jeg undrede mig over, hvilket stort dyr der havde overlevet og kunne levere det røde stykke kød, jeg kunne se. Det var alt sammen meget utydeligt: den tunge lugt, de store skygger af noget ukendt maskineri, de obskøne skikkelser, der lurede i skyggerne, og kun ventede på mørket for at kunne nå mig igen! Så brændte tændstikken ned og brændte mine fingre, og faldt til jorden, hvor den lå som rød plet, der vred og bugtede sig i mørket.

Jeg har senere tænkt på, hvor dårligt udrustet jeg var til denne udflugt. Da jeg havde startet min tidsmaskine, havde jeg gjort det med den absurde anskuelse, at fremtidens mennesker ganske sikkert ville være umådelig meget længere fremme end os på enhver måde. Jeg var kommet uden våben, uden medicin, uden noget at ryge på – jeg savnede ind imellem tobak ganske

forfærdeligt – og endog uden en rigelig forsyning af tændstikker. Hvis jeg blot havde tænkt på at tage et fotografiapparat med! Jeg kunne have blitzet et glimt af underverdenen på et sekund og senere undersøgt billederne i ro og mag. Men som det var stod jeg der, kun udstyret med de våben og kræfter, naturen havde udstyret mig med – hænder, fødder og tænder; dette og så fire tændstikker var, hvad jeg havde at gøre med.

Jeg var bange for at trænge videre ind mellem alle disse maskiner i mørket, og det var først ved det sidste glimt af lys, at jeg opdagede hvor få tændstikker jeg havde tilbage. Det var ikke faldet mig ind før, at der skulle være nogen grund til at spare på dem, og jeg havde spildt næsten det halve af æsken på at more de overjordiske, for hvem ild var noget nyt og ukendt. Som sagt havde jeg nu fire tilbage, og mens jeg stod der i mørket, var der en hånd, der berørte min, tynde, tørre fingre følte rundt på mit ansigt, og jeg mærkede en sælsom, ubehagelig lugt. Jeg syntes, jeg kunne høre åndedrættet fra en flok af disse rædselsfulde små væsener rundt om mig. Jeg mærkede æsken med tændstikker i min hånd forsigtigt blive fjernet, og andre hænder bag mig, der ragede på mit tøj. Fornemmelsen af disse usete væsener, som undersøgte mig, var ubeskriveligt ubehagelig. En erkendelse af, hvor lidt jeg kendte til deres måde at tænke og gøre på, faldt mig pludselig ind. Jeg råbte ad dem så højt jeg kunne. De fo'r væk fra mig, og så kunne jeg føle, hvordan de langsomt nærmede sig til mig igen. De greb mere dristigt fat i mig, mens de hviskede underlige lyde til hinanden. Jeg rystede voldsomt, og råbte igen – denne gang temmelig hæst og uharmonisk. Denne gang blev de imidlertid ikke helt så

alvorligt bange, og de udstødte nogle mærkelige lyde, der lignede latter, idet de kom tilbage til mig. Jeg tilstår gerne, at jeg var skræmt fra vid og sans. Jeg besluttede at stryge endnu en tændstik og flygte under dens beskyttende lys. Det gjorde jeg, og idet jeg forlængede dens flimrende liv med en stump papir, jeg havde i lommen, trak jeg mig hurtigt tilbage til den smalle tunnel. Men næppe var jeg kommet ind i denne, før mit lys blev blæst ud, og i det sorte mørke kunne jeg høre morlockerne rasle som vinden i en bunke blade, og den trommende lyd af deres fødder, da de kom farende efter mig.

Et øjeblik efter blev jeg grebet af flere hænder; der var ikke tvivl om, at de forsøgte at trække mig tilbage. Jeg strøg endnu en tændstik og viftede med den op i deres blændede ansigter. I kan næppe forestille jer, hvor kvalmende umenneskelige de så ud – disse blege, udflydende ansigter og store, lyserød-grå øjne uden øjenlåg! – som de stod der og stirrede blændede og forvirrede frem for sig. Men jeg blev ikke stående for at tage dem nærmere i øjesyn, kan jeg forsikre Dem: jeg flygtede igen, og da min anden tændstik gik ud, strøg jeg den tredje. Også den var næsten brændt ud, da jeg nåede åbningen ud til skakten. Jeg lagde mig ned på kanten, for den store pumpes dunken nedefra gjorde mig svimmel. Så følte jeg mig sidelæns ud efter de fremspringende trin, og netop i dette øjeblik blev mine fødder grebet indefra, og jeg blev voldsomt trukket bagud. Jeg strøg min sidste tændstik … den gik ud med det samme. Men jeg havde fået fat i metalstængerne nu; jeg frigjorde mig ved voldsomme spark fra morlockernes greb og klatrede hastigt op gennem skakten, mens de stod tilbage og stirrede op efter mig, undtagen en enkelt lille fyr, der fulgte mig noget af vejen, og

som næsten havde held til at beholde min ene støvle som et trofæ.

Klatreturen op forekom mig at være endeløs. De sidste tyve-tredive trin blev jeg overfaldet af en voldsom kvalme. Jeg havde det største besvær med at holde mig fast. Det sidste par meter var en rædselsfuld kamp mod denne svaghed. Flere gange svimlede det for mig, og jeg havde en fornemmelse af at falde. Endelig lykkedes det mig dog at komme op af brønden, og jeg vaklede ud fra ruinen i det blændende sollys. Jeg faldt næsegrus om på jorden, som duftede sød og ren. Så husker jeg Weena kysse mine hænder og øren, og stemmer fra andre af eloierne. Derpå var jeg bevidstløs i nogen tid.

9. Da natten kom

Og nu lod det til, at jeg var i en endnu værre knibe end før. Hidtil havde jeg, når man ser bort fra mine natlige mareridt over tabet af tidsmaskinen, næret et håb om i sidste ende at kunne slippe bort, men dette håb blev rystet ved mine nye opdagelser. Indtil da havde jeg troet, at den eneste hindring var den barnlige enfoldighed hos de små mennesker, og så en eller anden ukendt magt, som jeg blot behøvede at forstå for at kunne overvinde, men morlockerne udgjorde et helt nyt element – noget umenneskeligt og ondt. Ganske instinktivt afskyede jeg dem. Tidligere havde jeg følt mig som man sikkert ville føle det, hvis man faldt ned i et hul: jeg behøvede blot at bekymre mig om hullet og hvordan jeg skulle komme ud af det. Men nu følte jeg mig som et dyr i en fælde, hvis fjende snart ville komme over ham.

Den fjende, jeg frygtede, vil måske overraske Dem. Det var mørket, når det blev nymåne. Weena havde sat mig denne frygt i hovedet ved nogle – til at begynde med uforståelige – bemærkninger om De Mørke Nætter. Nu var det ikke mere særlig svært at gætte, hvad disse Mørke Nætter kunne betyde. Månen var i aftagende: hver nat var der et stadig længere tidsrum med mørke. Og jeg forstod, i det mindste til en vis grad, grunden til den frygt, de små overflademennesker nærede for mørket. Jeg spekulerede lidt på, hvilke rædsomme nederdrægtigheder, morlockerne bedrev ved nymåne. Jeg følte mig temmelig sikker på, at min anden hypotese måtte være fuldstændig forkert. Overfladefolket havde måske engang været den begunstigede overklasse, og morlockerne deres

naturbestemte tjenere, men denne tingenes orden var for længe siden forsvundet og forandret. De to arter, der var resultatet af menneskets udvikling, gled hen mod, eller havde måske allerede nået, et ganske nyt indbyrdes forhold. Eloierne var, på samme måde som de karolingiske konger, henfaldet i en simpel, smuk ørkesløshed. De ejede for så vidt stadig jorden, siden morlockerne, der havde levet under jorden i umindelige generationer, til sidst fandt den daglyse overflade uudholdelig. Og morlockerne fremstillede deres klæder, antog jeg, og vedblev at støtte dem i deres vanemæssige behov, omend kun ifølge en overleveret sædvane. De gjorde det, som en stående hest uvilkårligt flytter på hovene, eller som et menneske, der nyder at dræbe et dyr som en form for sport: fordi ældgamle, men ikke mere gyldige nødvendigheder havde præget det som et instinkt i deres organisme.

Men den gamle tingenes orden var allerede til dels blevet omvendt. De svages Nemesis krøb hastigt fremad. For flere tidsaldre siden, for tusindvis af generationer siden, havde mennesket udstødt sin broder fra det lette liv i solen. Og nu kom denne broder tilbage i en ændret skikkelse! Eloierne var allerede i færd med at lære en gammel lektie på ny. De var ved at lære frygten at kende igen. Og pludselig faldt erindringen om det kød, jeg havde set i underverdenen, mig ind. Det var mærkeligt, hvordan det kom flydende ind blandt mine tanker: ikke som om det var fundet frem ved mine egne tankers strøm, men nærmest som et spørgsmål udefra. Jeg prøvede at genkalde mig dets form. Jeg havde en svag fornemmelse af noget velkendt, men jeg kunne ikke dengang afgøre, hvad det var.

Men hvor hjælpeløse end de små mennesker var i nærværelse af deres mystiske frygt, så var jeg jo anderledes stillet. Jeg kom fra vores tidsalder, dette den menneskelige races modne højdepunkt, hvor frygten ikke lammer, og mysterierne har mistet deres rædsel. Jeg ville i det mindste prøve at forsvare mig. Uden yderligere ophold besluttede jeg at lave mig nogle våben og en fæstning, hvor jeg kunne sove trygt. Med dette tilflugtssted som base kunne jeg se denne mærkelige verden i øjnene med noget af den selvsikkerhed, jeg havde mistet, da jeg opdagede, hvilke væsener jeg udsatte mig for hver eneste nat. Jeg følte, at jeg aldrig mere ville kunne sove, før min seng var sikker for dem. Jeg gøs af rædsel ved at tænke på, hvordan de allerede måtte have undersøgt mig, mens jeg sov.

Den eftermiddag vandrede jeg om langs Thems-dalen, men fandt intet, jeg mente var utilgængeligt nok. Alle bygninger og træer forekom mig at være let tilgængelige for så smidige klatrere som morlockerne, efter deres brønde at dømme, måtte være. Så erindrede jeg mig det grønne porcelænspalads' spir og tinder og dens glitrende, polerede mure, og om aftenen gik jeg op ad bakkerne mod sydvest med Weena siddende som et barn på min skulder. Afstanden havde jeg beregnet til at være syv eller otte miles, men det må have været nærmere atten. Jeg havde første gang set stedet en fugtig eftermiddag, hvor afstande virker bedragerisk formindskede. Desuden var hælen på min ene sko løs, og et søm var ved at arbejde sig igennem sålen – det var et par gamle, komfortable sko, som jeg brugte inden døre herhjemme – og jeg var nærmest lam. Og det var allerede længe efter solnedgang, at jeg fik paladset i sigte som en sort silhuet mod himlens lysegult.

Weena havde været vældig fornøjet, da jeg begyndte at bære hende, men efter nogen tid ville hun gerne sættes ned igen, og løb ved siden af mig, idet hun af og til gjorde en afstikker til den ene eller den anden side for at plukke blomster, som hun stak i lommerne på mig. Mine lommer havde i starten forundret Weena, men til sidst havde hun konkluderet, at de nok var en eller anden excentrisk form for vase til blomsterudsmykninger. Det var i hvert fald sådan hun brugte dem. Det minder mig for resten om ...! Da jeg skiftede jakke, fandt jeg ..."

Den tidsrejsende holdt inde, stak hånden i lommen og lagde tavs to visne blomster, ikke så ganske ulig store katost-blomster, på det lille bord. Så genoptog han sin fortælling.

"Som aftenstilheden gled ind over verden og vi fortsatte over en bakketop i retning af Wimbledon, blev Weena træt og ville hjem til det grå stenhus. Men jeg viste hende de fjerne tinder på det grønne porcelænspalads, og det lykkedes mig at få hende til at forstå, at vi der ville søge et tilflugtssted fra hendes frygt. De kender nok den store stilhed, der lægger sig over alt lige før skumringen? Selv brisen i trætoppene lægger sig. For mig er der altid en stemning af forventning ved denne aftenstilhed. Himlen var klar, høj og tom bortset fra nogle få vandrette skybjælker langt nede i solnedgangen. Den nat tog forventningen farve af min frygt. I den rolige mørkning syntes mine sanser overnaturligt skærpede. Det forekom mig, som om jeg kunne mærke undergrundens hulheder under mine fødder; ja, som om jeg ligefrem kunne *se* morlockerne igennem den, dernede i deres myretue, krybende og kravlende frem og tilbage og ventende på mørket. I min ophidselse forestillede jeg mig, at

de ville optage min invasion af deres huler som en krigserklæring. Og hvorfor havde de taget min tidsmaskine?

Vi gik videre i stilheden, og tusmørket forvandledes efterhånden til nat. Den klare blå farve i det fjerne falmede, og den ene stjerne efter den anden dukkede frem. Jorden blev tåget og træerne sorte. Weena blev grebet af frygt og udmattelse. Jeg tog hende i mine arme og talte med hende og kærtegnede hende. Og da mørket blev tættere, slog hun armene om min hals, trykkede ansigtet tæt ind til min skulder og lukkede øjnene. Så gik vi ned ad en lang skråning ind i en dal, og i mørket var jeg lige ved at gå ud i en lille flod. Jeg vadede tværs over den og gik op ad den modsatte side af dalen, forbi en del sovehuse og en statue – en faun eller sådan noget, som manglede hovedet. Her voksede der også akacier. Indtil da havde jeg ikke set noget til morlockerne, men det var endnu tidligt på natten, og de mørkeste timer, før månen stod op, var endnu ikke kommet.

Fra kammen af den næste høj så jeg en tyk skov foran mig, bred og sort. Jeg tøvede foran den. Jeg kunne ikke se enden af den, hverken til højre eller venstre. Jeg følte mig træt – især var mine fødder temmelig ømme – og tog forsigtigt Weena ned fra min skulder, idet jeg standsede og satte mig ned på græsset. Jeg kunne ikke længere se det grønne porcelænspalads, og jeg var ikke sikker på, i hvilken retning jeg skulle gå. Jeg kiggede ind i skovtykningen og spekulerede på, hvad den mon gemte på. Under det tætte virvar af grene ville man ikke kunne se stjernerne. Og selv om der ikke skulle være nogen anden lurende fare derinde – en fare, som jeg ikke havde særlig megen

lyst til at slippe min fantasi løs på – så ville der stadig være en mængde rødder at snuble over og træstubbe at støde imod.

Jeg var også meget træt efter dagens oplevelser, så jeg besluttede, at jeg ikke ville gå derind, men tilbringe natten oppe på den åbne bakke.

Weena var til min glæde faldet i en fast søvn. Jeg pakkede hende omhyggeligt ind i min jakke og satte mig ned ved siden af hende for at vente på, at månen stod op. Bakkeskråningen var stille og øde, men nede fra skovens mørke hørtes af og til lyde fra levende væsener. Over mig skinnede stjernerne, for det var en meget klar nat. Jeg følte en vis form for venlig trøst i deres funklen. Alle de kendte konstellationer var borte fra himlen; den langsomme bevægelse, som ikke kan opfattes over hundrede generationer, havde for længe siden flyttet rundt på dem og dannet nye, ukendte billeder. Men Mælkevejen, forekom det mig, var stadig det samme lasede bånd af stjernestøv som altid. Sydpå – mente jeg – var der en meget klar, rød stjerne, som var ny for mig; den var endnu prægtigere end vor velkendte Sirius. Og mellem alle disse funklende lysprikker skinnede én lysende planet venligt og vedholdende som en gammel vens ansigt.

Synet af denne stjernehimmel fik pludselig mine egne bekymringer og hele vægten af det jordiske liv til at svinde ind. Jeg tænkte på deres ufattelige afstand og deres langsomme, uophørlige vandring fra den ukendte fortid til den ukendte fremtid. Jeg tænkte på den vældige cyklus, som jordens pol beskriver gennem tiden. Kun fyrre gange havde denne tavse forandring gentaget sig over alle de år, jeg var rejst igennem. Og i løbet af disse få cykler var ethvert foretagende, enhver

tradition, alle de komplekse organisationer, nationer, sprog, litteratur og ærgerrighed, ja selv erindringen om mennesket, som jeg kendte det, blevet fejet ud af eksistens. I stedet var kommet disse skrøbelige væsener, der havde glemt deres høje afstamning, og de hvide ting, som jeg var rædselsslagen for. Så tænkte jeg på den store frygt, der skilte de to arter, og for første gang gik det klart op for mig, hvad det kød, jeg havde set, kunne være. Jeg gøs. Det var alt for grufuldt! Jeg så på lille Weena, der lå og sov ved siden af mig, med et ansigt, der var hvidt og stjernelignende under stjernelyset, og afviste uvilkårligt tanken.

Gennem hele denne lange nat afholdt jeg mig fra at tænke på morlockerne, så vidt det var mig muligt, og fordrev tiden med at prøve, om jeg kunne finde spor af de gamle stjernebilleder i denne nye forvirring. Himlen vedblev at være meget klar, bortset fra en enkelt diset sky i ny og næ. Jeg døsede uden tvivl hen af og til. Tiden slæbte sig afsted, men endelig viste der sig en mat lysning i øst, ligesom genskinnet fra en farveløs ild, og månen hævede sig, tynd og spids og hvid. Og lige efter den kom daggryet og indhentede den og druknede den, først ganske blegt og gustent, men efterhånden lyserødt og varmt. Ingen morlock havde nærmet sig til os. Jeg havde end ikke set nogen på højen i løbet af natten. Og i den nye dags genoplivede tillid forekom det mig næsten, at min frygt havde været urimelig. Jeg rejste mig, og opdagede at min fod med den løse hæl var opsvulmet ved anklen og gjorde ondt under hælen, så jeg satte mig ned igen, tog mine sko af og kastede dem bort.

Jeg vækkede Weena, og vi gik ned ad bakken og ind i skoven, der nu var grøn og behagelig i stedet for sort og truende. Vi

fandt nogle frugter, som vi spiste til morgenmad. Snart mødte vi andre af de smukke folk, leende og dansende i sollyset, som om der ikke fandtes sådan noget som natten. Og så tænkte jeg endnu en gang på den klump kød, jeg havde set. Jeg følte mig nu sikker på, hvad det var, og af mit hjertes dyb ynkede jeg dette sidste svage skud, der var alt, hvad der var tilbage af menneskehedens vældige stamme. På et eller andet tidspunkt i en fjern forfaldstid måtte morlockerne være løbet tør for føde. Måske havde de så levet af rotter og andre skadedyr. Selv i vor tid er mennesket langt mindre kræsent i sit valg af føde end i tidligere tider – endog mindre end en hvilken som helst abe. Modviljen mod menneskekød er ikke noget dybtliggende instinkt. Og disse umenneskelige menneskebørn –! Jeg forsøgte at anskue sagen i en videnskabelig ånd. Trods alt var de jo mindre menneskelige og langt fjernere fra os end vore kannibalske forfædre for tre-fire tusinde år siden. Og den intelligens, der ville have gjort det til en tortur at spise menneskekød, var forsvundet. Så hvorfor skulle jeg bekymre mig? Eloierne var slet og ret fedekvæg, som de myreagtige morlocker holdt og gjorde bytte af – sandsynligvis sørgede de også for at vedligeholde en slags opdræt. Og der gik Weena dansende ved min side!

Jeg forsøgte at beskytte mig mod den rædsel, der overfaldt mig, ved at betragte det hele som en voldsom straf for menneskets egoisme. Mennesket havde været tilfreds med at leve livet let og ubekymret ved hjælpe af sine medmenneskers slid, havde gjort nødvendigheden til en dyd og undskyldning, og i tidens fylde havde nødvendigheden vendt sig mod ham. Jeg forsøgte mig endog med en Carlyle-agtig foragt over for dette

elendige aristokrati i forfald. Men denne indstilling var umulig. Ligegyldigt hvor langt deres ånds forfald var gået, havde eloierne bevaret for meget af deres menneskelige form til ikke at kunne gøre krav på min sympati, og tvinge mig til at tage del i deres fald og deres frygt.

Jeg havde på dette tidspunkt kun meget vage ideer om, hvilken vej jeg skulle følge. Først og fremmest måtte jeg skaffe mig et sikkert tilflugtssted og fremstille hvad våben af metal eller sten, jeg kunne udtænke. Dette var den første og vigtigste nødvendighed. Dernæst håbede jeg at kunne fremskaffe midler til at opretholde en ild, så at jeg kunne have en fakkel ved hånden som våben, for jeg vidste, at der ikke fandtes noget mere effektivt mod disse morlocker end ild. Endelig ville jeg se at få fat i et eller andet, som var i stand til at opbryde bronzedørene under den hvide sfinks. Jeg forestillede mig en slags rambuk. Jeg var overbevist om, at hvis jeg kunne komme gennem disse døre og have en lyskilde med mig, ville jeg kunne finde tidsmaskinen og flygte. Jeg kunne ikke forestille mig, at morlockerne var stærke nok til at kunne bære den ret langt væk. Jeg havde besluttet at tage Weena med mig til vor egen tid. Og imens jeg gennemtænkte disse planer, fortsatte jeg vejen mod den bygning, som jeg havde udvalgt til at være vor bolig.

10. Det grønne porcelænspalads

Da vi nærmede os det grønne porcelænspalads omkring ved middagstid, fandt jeg at det var en øde og sammenfalden ruin. Kun nogle splinter af glas sad endnu tilbage i de knuste vinduesåbninger, og store flager af den grønne overflade var faldet af de tærede metalrammer. Bygningen lå højt oppe på en grøn banke, og da jeg vendte mig mod nordøst, lige før jeg gik ind i det, blev jeg overrasket ved at se en stor flodmunding, hvor jeg mente at Wandsworth og Battersea engang måtte have ligget. Jeg tænkte dengang på, hvad der mon kunne være sket med, eller ville ske, med havets levende skabninger, men jeg fik det aldrig undersøgt.

Paladset viste sig ved nærmere undersøgelse faktisk at være dækket af porcelæn, og på dets facade så jeg en inskription med nogle mig ukendte bogstaver. Jeg tænkte, temmelig tåbeligt, at Weena måske kunne hjælpe mig til at oversætte dem, men fandt ud af, at endog selve tanken om at skrive aldrig var faldet hende ind. Hun forekom mig vist nok at være mere menneskelig end hun var, måske fordi hendes hengivenhed var så menneskelig.

Inden for de store døre i porten – som var ødelagte og stod åbne – fandt vi, i stedet for den sædvanlige hal, et langt galleri oplyst af en mængde sidevinduer. Ved første blik mindede det mig om et museum. Det fliselagte gulv var belagt med et tykt lag støv, og en bemærkelsesværdig mængde af alskens forskellige genstande var indhyllet i det samme grå dække. Så opdagede jeg noget, der stod mærkelig magert og stift midt i hallen: åbenbart den nederste del af et stort skelet. Jeg

genkendte det på de skrå fødder; det var et eller andet uddødt dyr i slægt med Megatherium. Kraniet og knoglerne af den øverste del lå ved siden af den i det tykke støv, og et sted, hvor regnvand var dryppet gennem et hul i loftet, var en del af det slidt bort. Længere inde i galleriet stod det vældige, tøndeagtige skelet af en brontosaurus. Min museumsteori var bekræftet. Jeg gik ud i siden af galleriet, og fandt noget, der lignede en slags skrå hylder, og da jeg fjernede noget af det tykke støv, fandt jeg de velkendte glasmontrer, vi kender fra vor egen tid. Men de må have været lufttætte at dømme efter den gode bevarelsestilstand, deres indhold befandt sig i.

Vi stod tydeligvis i ruinerne af en slags fremtids-South Kensington! Dette var åbenbart den palæontologiske afdeling, og det måtte engang have været en smuk samling af fossiler, skønt den uundgåelige nedbrydningsproces, der var blevet afbrudt i en periode, og selv om bakterier og svampe lod til at være uddøde, nu atter ganske langsomt, men også ganske sikkert, igen bearbejdede alle dens rigdomme. Hist og her fandt jeg spor af de små mennesker i form af sjældne fossiler, der var brudt itu og sat på snor som en slags perler. Og nogle af montrerne var blevet helt og aldeles fjernet – af morlockerne, mente jeg. Der var meget stille. Det tykke støv dæmpede lyden af vore skridt. Weena, der havde moret sig med at trille et søpindsvin ned ad det skrånende glas på en montre, kom hen til mig, som jeg stod og så mig omkring, tog ganske stilfærdigt min hånd og stillede sig ved siden af mig.

Til at begynde med var jeg så overrasket over dette ældgamle monument over en tænkende tidsalder, at jeg ikke tænkte på

muligheder, det gav. Selv min bekymring over tidsmaskinen trak sig lidt i baggrunden.

At dømme efter stedets størrelse måtte dette grønne porcelænspalads rumme en del andet og mere end et palæontologisk galleri; måske var der også historiske afdelinger og endog et bibliotek! For mig ville dette under de nuværende omstændigheder være langt mere interessant end denne opvisning af gammeldags geologi i forfald. Jeg undersøgte galleriet og fandt snart et andet, kortere galleri, der lå på tværs af det første. Dette lod til at være helliget mineraler, og synet af en klump svovl satte min fantasi i gang i retning af krudt. Men jeg kunne ikke finde noget salpeter, faktisk slet ingen former for nitrater. De var antagelig gået i opløsning for århundreder siden. Men svovlet vedblev at nage mig, og satte en række tanker i gang. Hvad angik resten af indholdet af dette galleri, så var det, skønt det i det store og hele var det mest velbevarede af alt, hvad jeg fandt, kun af liden interesse for mig. Jeg er ikke specialist i mineralogi, og jeg gik videre ned ad en meget forfalden gang, som lå parallelt med det første galleri. Det var tilsyneladende en afdeling helliget naturhistorie, men alt indhold var for længe siden smuldret hen og var uigenkendeligt. Nogle få indskrumpede og sorte rester af noget, der engang havde været udstoppede dyr, udtørrede mumier i glas, der engang havde indeholdt sprit, brunt støv af for længst afdøde planter: det var det hele. Det var jeg ked af, for jeg ville gerne have kunnet følge de tilpasninger, som menneskets erobring af den levende natur havde været ledsaget af. Så kom vi til et nyt galleri af vældige proportioner, men ualmindelig dårligt belyst; dets gulv skrånede svagt nedad i en

vinkel fra den ende, hvor jeg kom ind. Med mellemrum hang der store hvide kugler ned fra loftet – mange af dem revnede og knuste – som antydede, at stedet engang havde været kunstigt oplyst. Her var jeg mere i mit rette element, for på begge sider af mig så jeg de høje omrids af store maskiner, alle stærkt tærede og mange helt nedbrudte, men enkelte tilsyneladende stadig nogenlunde intakte. De ved jo, at jeg har en vis svaghed for mekanik, og jeg ville gerne blive nogen tid mellem disse; så meget mere som de jo også var interessante som gåder betragtet, og jeg kun vagt var i stand til at gætte, hvad de kunne have været brugt til. Jeg mente, at hvis jeg kunne løse deres gåder, ville jeg komme i besiddelse af en viden, der ville være nyttig imod morlockerne.

Pludselig kom Weena tæt hen til mig. Så pludseligt, at hun ligefrem forskrækkede mig. Havde det ikke været for hende, tror jeg ikke, jeg havde opdaget, at gulvet skrånede. Det kan naturligvis også være, at gulvet slet ikke skrånede, men at denne virkning opstod, fordi museet var bygget ind i siden af en høj. Den ende, hvor jeg var kommet ind, lå over jorden, og blev oplyst af nogle mærkelige, høje og smalle vinduer. Som man gik igennem rummet, nærmede jorden sig disse vinduer, indtil der ligesom opstod en grube som en slags karnap foran hvert af dem, og der kun slap en svag stribe dagslys ind foroven. Jeg gik langsomt igennem det, imens jeg gjorde mig gisninger om maskinerne, og havde været for optaget af dem til at bemærke den gradvise forandring af lyset, indtil Weenas voksende ængstelse gjorde mig opmærksom. Nu så jeg, at galleriet til sidst førte ned i et dybt mørke. Jeg tøvede, og da jeg så mig omkring, opdagede jeg at her støvet lå mindre tæt og

dets overflade var mindre jævn end i resten af museet. Længere borte i retning af mørket så der ud til at være en mængde små, smalle fodaftryk. En følelse af morlockernes umiddelbare nærhed vågnede i mig. Jeg følte, at jeg spildte min tid med mine undersøgelser af maskineriet. Jeg huskede på, at det allerede var langt ud på eftermiddagen, og at jeg stadig ikke havde noget våben, intet tilflugtssted, og intet middel til at fremstille ild. Og så hørte jeg langt nede i mørket en underlig trippen, og de samme sære lyde, jeg havde hørt nede i brønden.

Jeg tog Weenas hånd. Så fik jeg en pludselig indskydelse, forlod hende og vendte mig mod en maskine, hvorfra der stak en metalstang op, meget lig den, man ser på en signalkasse ved en jernbanelinje. Jeg klatrede op på maskinens rampe, og idet jeg tog fat om stangen med mine hænder, lagde jeg hele min vægt sidelæns imod den. Pludselig begyndte Weena, der stod alene tilbage midt ude i gangen, at klynke. Jeg havde beregnet stangens styrke temmelig korrekt, for den knækkede efter et minuts tryk, og jeg gik tilbage til Weena med en kølle i hånden, der var mere end tilstrækkelig, mente jeg, til at gøre kål på en hvilken som helst morlock, jeg kunne træffe på. Og jeg længtes i høj grad efter at gøre kål på en morlock eller to. Temmelig umenneskeligt, vil De nok mene, sådan at ønske at komme til at slå ens egne efterkommere ihjel! Men det var på en eller anden måde umuligt at føle nogen form for menneskelighed hos dem. Kun min manglende lyst til at forlade Weena, og en overbevisning om, at hvis jeg begyndte at stille min mordlyst, kunne min tidsmaskine komme til at lide for det, forhindrede mig i at gå lige ned gennem galleriet ind i mørket, og dræbe alle de bæster, jeg kunne høre derinde.

Nå, med køllen i den ene hånd og Weena i den anden gik jeg ud af dette galleri og ind i et andet, endnu større, som ved første øjekast mindede mig om et militært gravkapel med lasede faner ophængt langs væggene. De brune og forkullede laser, der hang ned fra væggene, genkendte jeg imidlertid snart som de henrådnende rester af bøger. De var for længe siden faldet fra hinanden, og enhver antydning af tryk var forsvundet. Men hist og her var der skæve papstykker og ødelagte metalspænder, der fortalte deres tydelige historie. Hvis jeg havde været forfatter ville jeg sikkert have moraliseret over det nytteløse ved enhver form for litterær ambition. Men som det nu var, slog det mig mest, hvilket enormt spild af arbejde, denne dystre ørken af rådnende papir vidnede om. Jeg skal gerne indrømme, at jeg dengang tænkte mest på *Philosophical Transactions* og mine egne sytten afhandlinger om den fysiske optik.

Så gik vi op ad en bred trappe og kom til noget, der måske engang havde været en udstilling om teknisk kemi. Her nærede jeg et ikke ringe håb om at finde noget brugbart. Bortset fra at taget var faldet sammen i den ene ende, var dette galleri ganske velbevaret. Jeg gik ivrigt i gang med at undersøge hver eneste montre, der endnu var hel. Og endelig, i en af de montrer, der havde været helt lufttætte, fandt jeg en æske tændstikker. Jeg prøvede ivrigt at stryge en. Den virkede. De var end ikke blevet fugtige. Jeg vendte mig mod Weena. "Dans," råbte jeg til hende på hendes eget sprog. For nu havde jeg et våben mod de forfærdelige skabninger, som vi begge frygtede. Og så, lige der i det forladte museum, på det tykke, bløde tæppe af støv, og til Weenas store fornøjelse, udførte jeg en højtidelig, indviklet

dans, imens jeg fløjtede *The Land of the Leal* så muntert jeg kunne [Note 1)]. Det var dels en beskeden cancan, dels en slags stepdans, dels en dans, hvor jeg svingede med nogle imaginære skørter – så vidt min skødefrakke tillod det, og endelig dels af egen opfindelse. For jeg er jo temmelig opfindsom af naturen, som De ved.

Jeg synes stadig, at det, at denne æske tændstikker havde undgået tidens tand i umindelige tider, var en højst forunderlig, men også for mig en særdeles heldig ting. Men sært nok fandt jeg et endnu mere usandsynligt stof, og det var kamfer. Jeg fandt det i en forseglet beholder, der på en eller anden måde var blevet virkelig hermetisk forseglet. Jeg troede først, at det var paraffinvoks, og smadrede derfor uden videre glasset. Men lugten af kamfer var ikke til at tage fejl af. I det almindelige forfald havde denne flygtige substans ved et tilfælde overlevet, måske gennem mange tusinder af århundreder. Det mindede mig om et bruneret maleri jeg engang havde set, malet efter en blækskitse af et belemnit-fossil, der måtte være omkommet og blevet til et fossil for millioner af år siden. Jeg skulle til at kaste det fra mig, men så huskede jeg, at kamfer var letantændeligt og brændte med en god, lysende flamme – ja, faktisk ville være et glimrende lys – og jeg puttede det i lommen. Jeg fandt derimod ikke nogen sprængstoffer, og heller ikke noget, jeg kunne bruge til at bryde bronzedørene op med. Indtil videre var mit brækjern den mest nyttige ting, jeg var faldet over. Alligevel var jeg vældig opstemt, da jeg forlod galleriet.

Jeg kan ikke fortælle Dem hele historien om den lange eftermiddag i detaljer. Det ville kræve en voldsom anstrengelse

af min hukommelse at genkalde mig min udforskning i den rette orden. Jeg husker et langt galleri fyldt med rustne våben, og hvordan jeg tøvede mellem valget af mit koben og en økse eller et sværd. Jeg kunne imidlertid ikke bære dem begge, og min jernstang forekom mig at være den mest lovende i forhold til at få bronzeporten op. Der var et større antal geværer, pistoler og rifler. De fleste var nu ikke andet en rustansamlinger, men der var også mange af et eller andet nyt metal, som stadig så ud til at fungere. Men hvad der engang måtte have været af patroner eller krudt var for længst blevet til støv. Jeg så, at der var et hjørne, der var helt sort og ødelagt; måske, tænkte jeg, var nogle af udstillingsgenstandene eksploderet. Et andet sted fandt jeg en vældig mængde afgudsbilleder – polynesiske, mexicanske, græske, fønikiske, ja fra alle jordens lande vil jeg tro. Og her gav jeg efter for en uimodståelig indskydelse og skrev mit navn på næsen af et fedtstensuhyre fra Sydamerika, der havde vakt min særlige interesse.

Som aftenen begyndte at nærme sig, dæmpedes min interesse. Jeg gik gennem det ene galleri efter det andet, støvede, tavse, ofte i ruiner; udstillingerne var sommetider ikke andet end bunker af rust og brune, forkullede rester, sommetider mere velbevarede. Et sted fandt jeg en model af en tin-mine, og der fandt jeg – ved et rent og skært tilfælde – to stænger dynamit i en lufttæt kasse. Jeg råbte "Eureka!" og knuste fornøjet kassen. Så kom jeg i tvivl. Jeg tøvede. Så fandt jeg et lille sidegalleri og lagde en mine. Jeg har aldrig følt mig så skuffet som da jeg stod der og ventede, fem, ti, femten minutter på en eksplosion, der aldrig kom. Tingesterne var naturligvis

kun attrapper, som jeg også burde have gættet. Jeg tror, at hvis de ikke havde været det, så ville jeg være styrtet af sted over hals og hoved og have blæst sfinksen, bronzedørene og (som det viste sig) enhver mulighed for at finde tidsmaskinen igen, langt ud i ikke-eksistensen.

Jeg tror det var lige efter dette, at vi kom til en lille åben plads inde i paladset. Der var græs, og der stod tre frugttræer. Så vi holdt hvil og forfriskede os med frugterne. Hen mod solnedgang begyndte jeg at overveje vor stilling. Natten sneg sig ind på os, og jeg havde endnu ikke fundet mit uindtagelige tilflugtssted. Men det bekymrede mig ikke så meget nu. Jeg havde i min besiddelse det, som måske var det bedst tænkelige forsvar mod morlockerne – jeg havde tændstikker. Og jeg havde kamfer i lommen, hvis en fakkel skulle blive nødvendig. Det forekom mig, at det bedste vi kunne gøre, ville være at tilbringe natten i det fri, beskyttet af et bål. Og i morgen skulle jeg se at få fat på tidsmaskinen igen. Til den ende havde jeg foreløbig kun min jernstang. Men med min voksende viden nærede jeg nu helt anderledes følelser overfor disse bronzedøre. Indtil nu var jeg veget tilbage fra at åbne dem med magt, hovedsagelig på grund af, at jeg ikke vidste, hvad der var på den anden side. De havde ikke på noget tidspunkt forekommet mig at være særlig solide, og jeg håbede, at min jernstang ikke ville være helt utilstrækkelig til at få dem åbne.

11. I skovens mørke

Vi kom ud af paladset, mens solen endnu stod delvis over horisonten. Jeg var opsat på at nå tilbage til den hvide sfinks allerede tidligt næste morgen, og jeg ville se at komme ud af skoven, der havde standset mig på vejen ind til det grønne palads, før skumringen satte ind. Min plan var at nå så langt som muligt den aften, og så lave et bål og sove i dets beskyttende lys. Vi gik altså afsted, og undervejs samlede jeg pinde og tørret græs sammen, så jeg til sidst havde hele favnen fuld. Således belæsset blev vor fart noget mindre end jeg havde forventet, og desuden var Weena blevet træt. Jeg begyndte også så småt at blive søvnig, og det var blevet helt nat før vi nåede skoven. Weena var bange for den mørke skov foran os og ville være standset på den buskbevoksede bakkeskråning i dens udkant, men en stærk følelse af en forestående katastrofe, der burde have advaret mig, drev mig videre. Jeg havde ikke sovet i to dage og en nat, og jeg var febrilsk og irritabel. Jeg følte søvnen overvælde mig, og samtidig med den kom morlockerne.

Mens vi tøvede, så jeg tre sammenkrøbne skikkelser mellem de mørke buske bag os, utydelige mod den sorte baggrund. Der var buske og højt græs hele vejen rundt om os, og jeg følte mig ikke tryg for deres lumske angreb. Jeg anslog, at skoven var mindre end et par kilometer bred. Hvis vi kunne nå igennem den til den åbne bakkeskråning på den anden side, ville det – mente jeg – være et meget mere sikkert sted at holde hvil; jeg mente, at jeg med mine tændstikker og min kamfer ville kunne oplyse vor vej gennem skoven. Imidlertid var det jo indlysende, at hvis jeg skulle bruge hænderne til at stryge tændstikker,

måtte jeg lade mit brænde ligge, og jeg lagde det følgelig – noget modvilligt – fra mig. Så fik jeg den indskydelse, at jeg ville overraske vores venner bag os ved at sætte ild til det. Jeg skulle snart opdage, hvilken grufuld dumhed dette var, men i øjeblikket forekom det mig at være en genial måde at dække vores tilbagetrækning på.

Jeg ved ikke, om De nogensinde har tænkt på, hvilken sjælden ting en flamme må være i et tempereret klima på et sted, hvor der ikke findes mennesker. Solens varme er sjældent stærk nok til at sætte ild til noget, selv ikke, når det koncentreres gennem en dugdråbe, således som det til tider kan være tilfældet under mere tropiske breddegrader. Lyn kan splintre og svide, men giver sjældent anledning til nogen omfattende brande. Rådnende planter ulmer lejlighedsvis ved varmen fra sin egen gæring, men heller ikke dette giver som regel anledning til åben ild. I denne dekadente tidsalder var kunsten at gøre ild blevet glemt på jorden. De røde tunger, der slikkede op fra min brændebunke var en helt ny og mærkelig ting for Weena.

Hun ville løbe hen og lege med det. Jeg tror, hun ville have kastet sig ind i bålet, hvis jeg ikke havde holdt hende tilbage. Men jeg fangede hende, og selv om hun kæmpede imod, skubbede jeg hende foran mig ind i skoven. Et lille stykke vej oplyste mit bål stien for os. Da jeg nu så mig tilbage, kunne jeg se gennem virvaret at stammer, at flammerne havde spredt sig fra min bunke til nogle buske ved siden af, og en buet linje af ild krøb gennem græsset op ad bakken. Jeg lo ad dette og vendte mig igen mod de mørke træer foran mig. Det var meget mørkt, og Weena klyngede sig krampagtigt til mig, men der var dog stadig, da mine øjne havde vænnet sig til mørket, lys nok til, at

jeg kunne undgå at støde ind i træstammerne. Over os var der kun sort, undtagen hvor hist og her en stump fjern blå himmel skinnede ned til os. Jeg tændte ikke nogen tændstikker, for mine hænder var ikke fri: på min venstre arm bar jeg min lille pige, i den højre holdt jeg min jernstang.

I nogen tid hørte jeg ikke andet end kviste, der knækkede under mine fødder, den svage raslen af brisen i grenene over os, mit eget åndedræt og lyden af mit blod, der dunkede i mine øren. Så forekom det mig, at jeg hørte lyden af små fødder rundt omkring mig. Jeg fortsatte indædt. Lydene blev tydeligere, og så opfangede jeg de samme mærkelige lyde og stemmer, som jeg havde hørt i underverdenen. Der var åbenbart adskillige morlocker, og de halede ind på mig. I næste øjeblik mærkede jeg et træk i min frakke, og derpå noget ved min arm. Weena skælvede voldsomt et øjeblik og blev så helt stille.

Det var tid at tænde en tændstik. Men for at få fat i æsken var jeg nødt til at sætte hende ned. Det gjorde jeg, og mens jeg famlede i min lomme, begyndte en kamp i mørket omkring mine knæ, fuldstændig tavs hvad Weena angik, og med de samme mærkelige kurrende lyde fra morlockerne. Bløde små hænder kravlede rundt på frakke og hen over ryggen, rørte endog ved min hals. Så strøg jeg tændstikken og den flammede op. Jeg holdt den brændende frem for mig og så morlockernes hvide rygge i fuld flugt ind mellem træerne. Jeg fik hurtigt et stykke kamfer op af lommen og var rede til at tænde det, så snart tændstikken var ved at brænde ud. Så kiggede jeg på Weena. Hun lå på jorden med et krampagtigt greb om mine fødder, ganske stille og med ansigtet mod jorden. Med en

pludselig angst bøjede jeg mig ned til hende. Hun lod næppe til at ånde. Jeg tændte kamferklumpen og kastede den mod jorden, og idet den knustes og flammede op og drev morlockerne og skyggerne tilbage, knælede jeg ned og løftede hende. Skoven synes at være fuld af bevægelse og mumlen som fra en stor flok!

Hun lod til at være besvimet. Jeg lagde hende forsigtigt over skulderen og rejste mig for gå videre. Så opdagede jeg pludselig noget forfærdeligt. Mens jeg rodede med mine tændstikker og Weena, havde jeg drejet mig flere gange, og nu havde jeg ikke den fjerneste idé om, hvilken vej jeg skulle gå. Jeg kunne lige så godt stå vendt mod det grønne porcelænspalads. Jeg mærkede den kolde sved på min pande. Jeg måtte hurtigt bestemme mig for, hvad jeg skulle gøre. Jeg besluttede at lave et bål og slå lejr, der hvor vi stod. Jeg lagde Weena, der stadig var ubevægelig, ned på en mosklædt træstub, og hurtigt, mens min første klump kamfer brændte ud, begyndte jeg at samle kviste og blade. Hist og her rundt om mig kunne jeg se morlockernes øjne skinne som karfunkler ud af mørket.

Kamferen flimrede og gik ud. Jeg tændte en tændstik, og idet jeg gjorde det, fo'r to hvide skikkelser afsted, der havde nærmet sig Weena. Den ene var så blændet af lyset, at han kom lige imod mig, og jeg mærkede hans knogler knuses ved et slag af min knyttede næve. Han gav et skrig fra sig, vaklede lidt videre, og faldt så om. Jeg tændte endnu et stykke kamfer, og fortsatte med at samle brænde sammen. Nu først bemærkede jeg, hvor tørt løvet over mig var. Der var ikke faldet nogen regn siden min ankomst med tidsmaskinen, det vil sige en uge. Så i stedet for at løbe rundt mellem træerne efter nedfaldne kviste, begyndte

jeg at hoppe op og trække grene ned til mig. Snart havde jeg osende bål af frisk træ og tørre kviste foran mig, og kunne spare på min kamfer. Så vendte jeg mig om til Weena, der lå ved siden af min jernstang. Jeg forsøgte alle de midler, jeg kendte, men hun vedblev at ligge som død. Jeg kunne end ikke afgøre om hun stadig åndede.

Røgen fra bålet slog ind over mig og den må have gjort mig tung i hovedet. Desuden var luften tyk af dampene fra kamferen omkring mig. Det ville ikke blive nødvendigt at lægge mere på bålet den næste times tid. Jeg følte mig meget træt efter mine anstrengelser, og satte mig ned. Skoven var desuden fuld af en søvndyssende mumlen, som jeg ikke forstod. Det forekom mig, at jeg blot nikkede engang og så åbnede øjnene igen. Men alting var mørkt, og morlockerne havde deres hænder på mig. Jeg fjernede deres klamrende fingre, samtidig med at jeg famlede i lommen efter tændstikæsken, og – den var væk. Så tog de fat i mig igen. Pludselig vidste jeg, hvad der var sket. Jeg havde sovet, og min ild var gået ud, og jeg følte, at døden var nær. Skoven forekom mig at være fuld af lugten af brændende træ. Jeg blev grebet ved halsen, ved håret, ved armene, og trukket ned i knæ. Det var ubeskrivelig rædselsfuldt at mærke alle disse bløde skabninger oven på mig i mørket. Det føltes som om jeg sad fanget i en uhyre edderkops spind. Jeg blev overmandet og faldt omkuld. Jeg mærkede små tænder, der nippede mig i halsen. Jeg rullede rundt, og idet jeg gjorde det, mærkede jeg min jernstang mod min hånd. Det gav mig styrke. Jeg kæmpede mig op, rystede de menneskelige rotter af mig, og idet jeg holdt stangen fast i et solidt greb, stødte jeg ud i mørket, hvor jeg mente, deres ansigter var. Jeg mærkede den

kvalmende fornemmelse af kød og knogler, der gav efter for mine slag, og på et øjeblik var jeg fri.

Den mærkværdige jublende glæde, der så ofte synes at ledsage hård kamp, kom over mig. Jeg vidste, at både jeg og Weena var fortabte, men jeg var fast besluttet på at lade morlockerne betale deres kød dyrt. Jeg stod med ryggen mod et træ og svingede jernstangen foran mig. Hele skoven var fuld af deres bevægelser og skrig. Der gik måske et minut. Deres stemmer syntes at stige til et gennemtrængende skrig af ophidselse, og deres bevægelser blev stadig hurtigere og hidsigere. Men ingen af dem vovede sig inden for min rækkevidde. Jeg stod og stirrede ud i mørket. Så følte jeg pludselig håb. Hvad nu, hvis morlockerne var bange? Og lige i hælene på dette skete der noget mærkeligt. Mørket syntes gradvis at lyse op. Meget svagt begyndte jeg at ane morlockerne omkring mig – det lå tre af dem knust ved mine fødder – og så opdagede jeg med en vis vantro forbløffelse, at de øvrige kom løbende, i en uophørlig strøm, så det ud til, fra et sted bag mig og væk gennem skoven foran. Og deres rygge var ikke længere hvide, men rødlige. Mens jeg stod der med åben mund, så jeg en lille rød gnist drive forbi et stjernelyst hul mellem grenene, og forsvinde. Og da forstod jeg først lugten af brændende træ, den søvndyssende mumlen, der nu var vokset til et vældigt brøl, det røde lys og morlockernes flugt.

Jeg gik bort fra mit træ og så mig bagud. Gennem de sorte søjler, der var de nærmeste træer, kunne jeg se flammerne fra den brændende skov. Det var mit første bål, der forfulgte mig. Jeg kiggede mig om efter Weena, men hun var borte. De hvislende og knitrende lyde bag mig, den eksploderende lyd når

et nyt træ brød i flammer, gav mig ikke tid til at tænke mig om ret længe. Med et fast greb om min jernstang fulgte jeg i morlockernes spor. Det blev et tæt løb. Flammerne krøb så hastigt frem på min højre side, at jeg blev afskåret, og måtte dreje mod venstre. Men endelig kom jeg ud på en lille åben plads, og i samme øjeblik kom en morlock blændet løbende imod mig og forbi mig og fortsatte lige ind i ilden!

Og nu så jeg den mest mærkelige og frygtelige ting, tror jeg, af alt, hvad jeg så i denne fremtidsverden. Hele pladsen var lys som dagen af ildens skær. Midt på pladsen var der en slags gravhøj eller tue, omgivet af afsvedede havtornbuske. Bag den var en anden del af den brændende skov, hvorfra der allerede stod gule flammetunger i vejret. Branden havde fuldstændig omringet pladsen med et hegn af ild. På højens sider var der samlet en tredive-fyrre morlocker, blændet af lyset og heden, og ravende hid og did mod hinanden i deres forvirring. I starten tænkte jeg ikke på, at de var blændede og slog voldsomt ud efter dem med min jernstang i et rasende anfald af frygt, da de nærmede sig; dræbte én og sårede adskillige. Men da jeg så en af dem bevæge sig famlende rundt under havtornbuskene mod den røde himmel, og hørte dem stønne, opdagede jeg deres fuldstændige hjælpeløshed og elendighed i lysskæret, og slog ikke flere af dem ned.

Nu og da kom en af dem lige imod mig med en klynkende rædsel, der fik mig til hastigt at vige til side. På et tidspunkt begyndte flammerne at dø lidt hen, og jeg frygtede at de beskidte dyr skulle blive i stand til at se mig igen. Jeg tænkte på at indlede kampen ved at slå nogle af dem ihjel, før dette skete, men så brød branden løs igen, og jeg lod være. Jeg gik rundt på

højen mellem dem, og undgik dem så vidt muligt, mens jeg ledte efter et spor af Weena. Men Weena var væk.

Til sidst satte jeg mig på toppen af højen og så på denne mærkelige og utrolige flok af blinde væsener, der famlede rundt, mens de skreg uhyggeligt til hinanden, når ildskæret ramte dem. En røgsøjle stod op mod himlen, og gennem de få huller i den røde baldakin skinnede de små stjerner, så fjerne som om de hørte til i et andet univers. To eller tre morlocker kom ravende ind i mig, og jeg drev dem væk med et par næveslag, imens jeg skælvede af afsky ved berøringen.

Det meste af den nat står for mig som et mareridt. Jeg bed mig armen og skreg i min lidenskabelige trang til at vågne. Jeg slog i jorden med hænderne, og rejste mig, og satte mig igen, og gik hid og did, og satte mig igen. Så gav jeg mig til at gnide øjnene og råbe på Gud, at han skulle lade mig vågne. Tre gange så jeg en morlock sænke hovedet i en art dødsangst og løbe ind i flammerne. Men endelig, over det vigende røde skær fra ilden, over de strømmende masser af røg og de hvide og sorte træstubbe, og de tågede skikkelsers svindende tal, kom det hvide dagslys.

Jeg søgte igen efter spor af Weena, men fandt ingen. Det var åbenbart, at de havde ladet hendes stakkels lille legeme ligge i skoven. Jeg kan ikke beskrive, hvilken lettelse det var for mig at vide, at hun havde undgået den forfærdelige skæbne, som hun syntes bestemt til. Da jeg tænkte på dette, var jeg lige ved at begynde en massakre på de hjælpeløse vederstyggeligheder omkring mig, men jeg beherskede mig. Højen var, som sagt, en slags ø i skoven. Fra dens top kunne jeg gennem røgtågen skimte det grønne porcelænspalads, og på den måde beregne,

hvilken vej jeg skulle tage for at komme tilbage til den hvide sfinks. Og idet jeg lod resten af disse fortabte sjæle vandre hid og did og stønne og klage sig, og som dagen blev lysere, bandt jeg noget græs om mine fødder og haltede afsted over rygende aske mellem forkullede stammer, der stadig glødede af en indre ild, mod det sted, hvor min tidsmaskine måtte være skjult. Jeg gik langsomt, for jeg var fuldstændig udmattet og halt, og jeg følte mig ganske elendig ved at tænke på Weenas rædsomme død, som forekom mig at være en overvældende tragedie. Når jeg nu sidder her i dette gamle, velbekendte værelse, føles det mere som en sorg fra en drøm end et virkeligt tab. Men den morgen var jeg fuldstændig alene igen – frygtelig alene. Jeg begyndte at tænke på dette hus, denne kamin, nogen af Dem, og med disse tanker fulgte en ligefrem smertelig længsel.

Men idet jeg gik hen over den rygende aske under den lyse morgenhimmel, gjorde jeg en opdagelse. Der var stadig nogle løse tændstikker i min bukselomme. De må være faldet ud af æsken, før jeg mistede den.

12. Fælden i den hvide sfinks

Omkring klokken otte eller ni om formiddagen kom jeg til den bænk af gult metal, hvorfra jeg havde siddet og set ud over verden den aften, jeg var kommet. Jeg tænkte på mine forhastede slutninger den aften og kunne ikke lade være med at le bittert over min selvtillid dengang. Her var nu det samme smukke sceneri, den samme frodige vegetation, de samme pragtfulde paladser og storslåede ruiner, den samme sølverne flod, der løb mellem sine frugtbare bredder. De smukke, små menneskers kulørte klædedragter bevægede sig rundt mellem træerne. Nogle af dem badede på nøjagtigt det samme sted, hvor jeg havde reddet Weena, og den tanke gav mig pludselig et stik af smerte. Og som pletter i landskabet rejste kuplerne sig over skakterne til underverdenen. Jeg forstod nu, hvad skønheden hos oververdenens folk dækkede over. Deres dage var behagelige og problemfri, ligesom de er det for kvæget på marken. Ligesom kvæget kender de ikke til fjender, og alle deres behov bliver dækket. Og afslutningen er også den samme.

Jeg blev bedrøvet over, hvor kort drømmen om menneskets intellekt havde været. Det havde begået selvmord. Det havde sat en stædig og vedvarende kurs mod et behageligt, let liv, et afbalanceret samfund med sikkerhed og uforanderlighed som parole, og det havde nået sit håbs mål. Engang i tiden måtte liv og ejendele have været næsten fuldstændig sikrede for dem. De rige var sikre på deres rigdom og lette liv, arbejderne på deres liv og arbejde. I denne perfekte verden havde der uden tvivl ikke været noget arbejdsløshedsproblem, intet uløst socialt spørgsmål. Og en stor stilhed var opstået.

Vi overser ofte den naturlov, at intellektuel mangfoldighed er en erstatning for forandring, fare og problemer, der skal løses. Et dyr, der er i fuldstændig harmoni med sine omgivelser, er en perfekt mekanisme. Naturen gør aldrig brug af intelligens, før vane og instinkt har vist sig ubrugelige. Der findes ingen intelligens, hvor der ikke er forandring, og intet *behov* for forandring. Kun de dyr, der har brug for at opfylde en mængde forskellige behov og møde en mængde forskellige farer, udvikler intelligens.

Som jeg ser det, var det overjordiske menneske drevet mod sin hjælpeløse skønhed, og det underjordiske mod en blot og bar mekanisk foretagsomhed. Men denne perfekte tilstand havde manglet én ting for også at opnå mekanisk perfektion – nemlig fuldstændig ligevægt. Åbenbart var der sket det, at som tiden gik, var underverdenens fødekilder, hvad de så har været, blevet ødelagt. Moder Nødvendighed, som man havde holdt stangen i nogle tusind år, vendte tilbage, og hun begyndte sit værk nedefra. Underverdenen havde været i forbindelse med maskineri, der – uanset hvor perfekt det var – dog altid har brug for lidt omtanke, der ikke er rent vanemæssig, og havde derfor sandsynligvis af nødvendighed bevaret en smule mere initiativ end oververdenen, omend mindre af alle andre menneskelige egenskaber. Og da de ikke kunne skaffe sig andet kød, vendte de sig mod, hvad gammel vane hidtil havde gjort forbudt. Sådan anskuede jeg det, da jeg sidste gang så ud over verden i året otte hundrede og to tusinde syv hundrede og et. Det kan være nogenlunde så fejlagtig en forklaring, som nogen menneskelig tanke kunne finde på. Men det var den måde,

tingene stod for mig på, og det er som sådan, jeg giver Dem den.

Efter de sidste dages udmattelse, ophidselse og rædsel, og trods min sorg over Weena, var denne bænk og den rolige udsigt og det varme sollys mig meget behageligt. Jeg var meget træt og søvnig, og snart gik mine tanker og teorier over i søvn. Jeg greb mig i det, men handlede efter mit behov: jeg lagde mig ned i græsset og fik en lang og forfriskende søvn.

Jeg vågnede lidt før solnedgang. Jeg følte mig nu sikker på ikke at blive taget i søvne af morlockerne, og jeg strakte mig og gabte, og gik ned ad bakken mod den hvide sfinks. Jeg havde mit brækjern i den ene hånd, og den anden legede med tændstikkerne i min lomme.

Og nu skete der noget højst uventet. Da jeg nærmede mig sfinksens piedestal fandt jeg, at bronzedørene var åbne. De var gledet ned i nogle riller.

Jeg standsede brat foran dem, og tøvede med at gå ind.

Indenfor var der et lille rum, og på en forhøjning et hjørne stod min tidsmaskine. Jeg havde de små håndtag i min lomme. Så her stod jeg altså, efter alle mine omfattende forberedelser til en belejring af den hvide sfinks, overfor en ydmyg overgivelse. Jeg kastede min jernstang fra mig, næsten skuffet over ikke at få brug for den.

En pludselig tanke greb mig, idet jeg bøjede mig ind i åbningen. For en eneste gangs skyld fattede jeg morlockernes måde at tænke på. Jeg undertrykte en stærk trang til at le, gik gennem åbningen og hen til tidsmaskinen. Jeg blev overrasket ved at finde den omhyggeligt pudset og rengjort. Jeg har en mistanke om, at morlockerne endda måtte have skilt den ad – i

det mindste delvis – under deres forsøg på at regne dens formål ud.

Mens jeg nu stod og undersøgte den, og følte en voldsom glæde ved den blotte berøring, skete det, jeg havde ventet. Bronzedørene skød pludselig op og ramte karmen med et brag. Jeg stod i mørke – fanget. Troede morlockerne. Jeg kluklo lystigt for mig selv.

Jeg kunne allerede høre deres mumlende latter, idet de nærmede sig. Jeg forsøgte roligt at stryge en tændstik. Jeg behøvede blot at sætte håndtagene på plads og så forsvinde som et spøgelse. Men jeg havde overset en enkelt lille ting. Tændstikkerne var af den afskyelige slags, som kun kan tænde ved at blive strøget mod æskens svovl.

De kan forestille Dem, hvordan min rolighed forsvandt. De små bæster var allerede tæt på. En af dem rørte ved mig. Jeg slog ud i mørket efter dem med håndtagene, og begyndte at famle mig på plads i maskinens saddel. Så mærkede jeg en hånd på mig, og så en til. Jeg måtte kæmpe mod deres vedholdende små fingre, der greb efter mine håndtag, og samtidig prøve at føle mig frem til de knopper, de skulle sættes fast ved. Det ene fik de næsten vristet fra mig. Da den gled ud af hånden på mig, måtte jeg slå ud i mørket med mit hoved – jeg kunne høre morlockens kranium give genlyd af slaget – for at få fat i den igen. Denne sidste kamp var tættere på en katastrofe end kampen i skoven, tror jeg.

Men endelig fik jeg håndtagene på plads og kunne trække i dem. De klamrende hænder gled af mig. Mørket forsvandt. Jeg befandt mig atter i det samme grå lys og det kaos, som jeg tidligere har beskrevet for Dem.

13. Videre frem

Jeg har tidligere fortalt Dem om den kvalme og forvirring, man føler ved at rejse i tiden. Og denne gang sad jeg ikke korrekt i sadlen, men sidelæns og ikke særlig sikkert. I en ubestemt tid klyngede jeg mig til maskinen, mens den svajede og vibrerede, uden at tage mig særligt af, hvor jeg var på vej hen, og da jeg endelig tog mig sammen til at se på viserne igen, blev jeg ganske forbløffet over at opdage, hvor jeg var kommet hen. En skive viser dage, en anden tusinder af dage, endnu en millioner af dage og en sidste tusinder af millioner. I stedet for at trække håndtagene tilbage, havde jeg skubbet dem frem, så jeg stadig gik frem i tiden, og da jeg så på viserne fandt jeg, at den viser, der angav tusinder, drejede sig så hurtigt rundt som sekundviseren på et ur – ud i fremtiden.

Mens jeg bevægede mig videre, skete der en ejendommelig ændring med omgivelsernes udseende. Det skiftende grå blev mørkere; og så – skønt jeg stadig rejste med en uhyre hastighed – kom de blinkende skift af dag og nat, som ellers angav et langsommere tempo, tilbage, og blev mere og mere markant. Dette undrede mig meget i begyndelsen. Skiftene mellem nat og dag blev langsommere og langsommere, og det samme gjorde solens passage over himlen, indtil de til sidst forekom mig at strække sig over århundreder. Endelig hvilede der et uforanderligt tusmørke over jorden, et tusmørke, der kun blev brudt af og til, når et stjerneskud fo'r glitrende over den mørke himmel. Det bånd af lys, der havde angivet solen, var for længe siden forsvundet, for solen var holdt op med at gå op og ned – den steg og faldt blot ude i vest, og blev stadig bredere og mere

rød. Ethvert spor af månen var forsvundet. Stjernernes kredsende bevægelser, der var blevet langsommere og langsommere, havde givet plads for krybende punkter af lys. Endelig, nogen tid før jeg standsede, blev solen stående ubevægelig på horisonten, rød og meget stor, en vældig kuppel, der glødede med en dump varme, og nu da slukkedes helt. På et tidspunkt glødede den lidt mere lyst igen, men vendte hurtigt tilbage til den tidligere dumpe røde varme. Jeg bemærkede, at ved denne opbremsning af dens op- og nedgang, var tidevandets ebbe og flod standset. Jorden var faldet til ro med den ene og samme side vendt mod solen, på samme måde som månen i vor tid vender sig mod jorden. Meget forsigtigt, for jeg huskede mit tidligere hovedkulds fald, begyndte jeg at standse min bevægelse. Langsommere og langsommere drejede viserne, indtil tusindviseren syntes ubevægelig, og dagviseren ikke længere var en tåge mod sin skive. Stadig langsommere, og endelig blev de uklare omrids af en øde strand synlige for mig.

Jeg standsede meget forsigtigt og blev siddende på tidsmaskinen, mens jeg så mig omkring. Himlen var ikke længere blå. Mod nordøst var den sort som blæk, og ud fra det sorte skinnede de blege, hvide stjerner, lysende og uforanderlige. Over mig var den dybrød og stjerneløs, og mod sydøst blev den lysere og lysere, indtil en glødende højrød farve viste, hvor solens enorme skrog lå rød og ubevægelig, skåret over af horisonten. Klipperne omkring mig var af stærk rødlig farve, og det eneste spor af liv, jeg i begyndelsen kunne opdage, var en skrigende grøn vegetation, som dækkede ethvert fremspringende punkt på deres sydøstlige sider. Det var den samme intense grønne farve, som man kan se hos skovmosser

eller lav i klippehuler: planter, der ligesom disse vokser i et evigt halvlys.

Maskinen stod på en skrånende strand. Havet strakte sig mod sydvest, og endte i en skarp, lys horisont mod den blege himmel. Der var intet skum og ingen bølger, for der rørte sig ikke det mindste åndedrag af en vind. Kun en svag, olieagtig dønning rejste sig og faldt som et blidt åndedræt, og viste at det evige hav stadig bevægede sig og levede. Og langs den strand, hvor vandet af og til brødes var der en tyk bræmme af salt, farvet rødt ved reflektionen af lyset fra den skumle himmel. Jeg havde en fornemmelse af, at mit hoved blev trykket, og jeg bemærkede, at jeg trak vejret meget hurtigt. Følelsen mindede mig om den eneste gang, jeg har været på bjergbestigning, og jeg sluttede deraf, at luften var mindre iltholdig end i vore dage.

Langt op ad den øde skråning hørte jeg et skarpt skrig, og så et eller andet som en vældig hvid sommerfugl stige flagrende skråt opad mod himlen og derpå forsvinde i cirkler over nogle lave høje længere væk. Lyden af dens stemme var så trist, at jeg skælvede og satte mig fastere i sadlen. Idet jeg atter så rundt omkring mig, bemærkede jeg, tæt ved mig, at det, jeg havde taget for at være en rødlig klippemasse, nu bevægede sig langsomt hen mod mig. Så opdagede jeg, at det i virkeligheden var et monstrøst, krabbelignende væsen. Kan De forestille Dem en krabbe så stor som bordet derhenne, med de lange ben, der bevæger sig langsomt og usikkert, svingende med sine store kløer, og lange antenner, der ligner vognmandspiske, vinker og føler sig frem, og med store, stilkede øjne, der glimter imod Dem på hver side af en metalagtig forside? Dens ryg var bølget og udstafferet med store fremstående knopper, og en grønlig

belægning sad i pletter hist og her. Jeg kunne se de mange palper i dens indviklede mundparti flimre og føle i luften, mens den bevægede sig.

Mens jeg stirrede på den, kravlede det uhyggelige genfærd stadig hen imod mig, og jeg mærkede en kildren på min kind, som om en flue var landet der. Jeg prøvede at børste det væk med min hånd, men et øjeblik efter kom det igen, og næsten samtidig endnu en ved mit øre. Jeg slog efter det, og fik fat i et eller andet trådagtigt. Det blev hurtigt trukket ud af min hånd. Jeg vendte mig om med en pludselig, frygtelig mistanke, og så, at jeg havde grebet fat i en antenne fra en anden kæmpekrabbe, der stod lige bag mig. Dens ondskabsfulde øjne vred sig på deres stilke, dens mund bevægede sig vildt af sult, og dens vældige, klodsede kløer, der var smurt ind i algeslim, var på vej ned mod mig. I samme øjeblik greb jeg fat i håndtaget, og jeg havde lagt en måned mellem mig og disse uhyrer. Men jeg var stadig på den samme strand, og jeg så dem tydeligt nu, så snart jeg stoppede. Snesevis af dem kravlede rundt overalt i den dystre belysning, mellem de bladlignende flader af intenst grønt.

Jeg kan ikke beskrive den følelse af afskyvækkende trøstesløshed, der lå over verden. Den røde østlige himmel, mørket mod nord, det salte, døde hav, den stenede strand, der vrimlede af disse modbydelige, langsomme uhyrer, de ensartede, giftiggrønne lavplanter, den tynde luft, som gjorde ondt i lungerne: det hele havde en ligefrem rystende virkning. Jeg bevægede mig hundrede år frem, og der stod den samme røde sol – lidt større, lidt mattere – det samme døende hav, den samme kolde luft og den samme horde af krabber, der krøb og

kravlede ind og ud mellem de grønne gevækster og de røde klipper. Og på den vestlige himmel så jeg en krum, bleg linje som en vældig nymåne.

Og sådan rejste jeg videre, idet jeg standsede her og der, med store skridt på tusind år eller mere, draget af mysteriet om jordens skæbne, og så med en sær fascination solen blive større og mattere på den vestlige himmel, og livet på den gamle jord ebbe ud. Endelig, mere end tredive millioner år fra nu, fyldte solens enorme, rødglødende kuppel næsten en tiendedel af den mørke himmel. Da standsede jeg endnu engang, for det kravlende mylder af krabber var forsvundet, og den røde strand lod til at være livløs, bortset fra gustengrønne levermosser og lav. Og nu var den plettet af hvidt. En bidende kuld slog mig i møde. Hvide flager kom hvirvlende ned i ny og næ. Mod nordøst skinnede sneen i stjernelyset fra den kulsorte himmel, og jeg kunne se en bølgende række af bakker dækket af lyserødt hvidt. Der lå rande af is langs vandkanten, og drivende masser længere ude, men den største del af dette salte hav, der lå som blod under den evige solnedgang, var stadig isfrit.

Jeg så omkring mig for at opdage, om der endnu var noget spor af dyrisk liv. En vis ubestemmelig forudfølelse fik mig til at blive siddende på maskinens saddel. Men jeg så intet bevæge sig, hverken på jorden eller himlen eller i havet. Det grønne slim på klipperne var det eneste, der viste, at livet ikke var uddødt. En lav sandbanke havde vist sig i havet, og vandet havde trukket sig tilbage fra stranden. Jeg syntes, jeg så en eller anden sort genstand hoppe rundt på denne banke, men den blev ubevægelig, da jeg så på den, og jeg tænkte, at det nok var et synsbedrag, og at den sorte tingest ikke var andet end en

klippe. Stjernerne på himlen lyste intenst og forekom mig kun at blinke ganske lidt.

Pludselig så jeg, at det cirkulære omrids af solen i vest havde forandret sig; at en udhuling eller indsnit havde vist sig i cirklen. Jeg så den blive større. I et minut eller mere stirrede jeg forfærdet på dette sorte, der krøb ind over dagen, og så indså jeg, at det var begyndelsen til en solformørkelse. Enten månen eller planeten Merkur passerede solskiven. Naturligvis mente jeg først, at det måtte være månen, men ved nærmere eftertanke tror jeg, at hvad jeg virkelig så var en indre planet, der passerede forbi ganske tæt ved jorden.

Den mørke plet voksede; en kold vind begyndte at blæse i friske stød fra øst, og de hvirvlende hvide flager i luften blev flere. Der var en krusning i havkanten og en hviskende lyd. Ud over disse livløse lyde var verden tavs. Tavs? Jeg er ude af stand til at beskrive dén stilhed. Alle menneskets lyde, fårenes brægen, fuglenes skrig, insekternes summen, alt dette røre, der udgør et bagtæppe for hele vort liv – alt dette var forbi. Efterhånden som mørket blev tættere, voksede mængden af hvirvlende snefnug, der dansede for mine øjne, og luftens kulde blev mere intens. Til sidst forsvandt de hvide toppe af de fjerne høje en efter en i hastig følge i mørke. Brisen steg til en klagende vind. Jeg så den sorte skygge af formørkelsen komme fejende imod mig. I næste øjeblik var kun de blege stjerner synlige for mig. Alt andet var fuldstændigt mørke. Himlen var fuldkommen sort.

En vild rædsel for dette store mørke greb mig. Kulden, der gik mig til marv og ben, og smerten, jeg følte ved at trække vejret, slog mig ud. Jeg skælvede, og en frygtelig kvalme greb

mig. Så kom solens rand atter til syne som en rødglødende bue på himlen. Jeg steg af maskinen for at komme til mig selv. Jeg følte mig svimmel og ude at stand til at overskue min tilbagerejse. Som jeg stod der syg og forvirret så jeg igen denne tingest, der bevægede sig på revlen – og denne gang var der ikke tvivl om, at der *var* noget, der bevægede sig – mod havets røde vand. Det var en rund tingest, måske på størrelse med en fodbold eller måske lidt større, der stak tentakler ud under den; den forekom sort mod det bølgende, blodrøde vand, og den hoppede omkring med ujævne spring. Så følte jeg, at jeg var ved at besvime. Men en frygtelig angst for at ligge hjælpeløs her i dette fjerne og forfærdelige tusmørke holdt mig oppe, mens jeg klavrede op på sadlen.

Og så rejste jeg tilbage. Jeg må have siddet i lang tid bevidstløs på maskinen. Den blinkende følge af dage og nætter var vendt tilbage, solen var blevet gylden igen, og himlen blå. Jeg kunne ånde frit. De skiftende omrids af jorden flød frem og tilbage. Viserne drejede baglæns på skiverne. Endelig så jeg igen de uklare skygger af huse, sporene af en dekadent menneskehed. Så forandrede disse sig også, og andre viste sig. Da millionviseren havde nået nul, sænkede jeg hastigheden. Jeg begyndte at kunne genkende vor egen kønne og kendte arkitektur. Tusindviseren nåede sit udgangspunkt, nat og da skiftede langsommere og langsommere. Så dukkede de gamle mure i laboratoriet op rundt om mig. Meget forsigtigt bremsede jeg mekanismen.

Jeg så en enkelt lille ting, der forekom mig mærkværdig. Jeg mener, jeg fortalte Dem, at da jeg startede, og før min hastighed blev meget høj, var mrs. Watchett gået gennem

rummet med en fart – sådan forekom det mig – som en raket. Da jeg vendte tilbage, passerede jeg igen det øjeblik, da hun var gået igennem laboratoriet. Men nu så alle hendes bevægelser ud til at være nøjagtigt modsat de tidligere. Døren i den modsatte ende af rummet åbnede sig, og hun gled stille ind i laboratoriet, med ryggen forrest, og forsvandt gennem den dør, hvor hun tidligere var kommet ind. Lige før dette mente jeg at se Hillyer et kort øjeblik, men han var væk i et glimt.

Så standsede jeg maskinen, og så rundt om mig atter det gamle, velkendte laboratorium, mit værktøj, mine apparater – alt sammen præcis som jeg havde forladt det. Jeg kom ned af maskinen med usikre bevægelser og vaklede hen og satte mig på min bænk. I flere minutter rystede jeg voldsomt. Så blev jeg roligere. Rundt om mig var atter mit gamle værksted, præcis som det havde været tidligere. Jeg kunne for den sags skyld være faldet i søvn derinde, og det hele have været en drøm.

Og dog, alligevel ikke! Maskinen var startet fra det sydøstlige hjørne af laboratoriet. Det var gået til hvile igen i det nordvestlige, op mod den væg, hvor De så den. Det viser Dem den nøjagtige afstand fra min lille plæne til soklen under den hvide sfinks, hvor morlockerne havde skjult min maskine.

En tid gik min hjerne fuldkommen i stå. Så kom jeg op og gik ned gennem gangen; jeg haltede, fordi min hæl stadig gjorde ondt, og jeg følte mig temmelig beskidt. Jeg så *Pall Mall Gazette* på bordet ved døren. Jeg så, at datoen var netop i dag, og da jeg kiggede på uret, så jeg at klokken var næsten otte. Jeg kunne høre Deres stemmer og lyden af klirrende tallerkener. Jeg tøvede – jeg følte mig syg og svag. Så kunne jeg lugte det gode, saftige kød, og åbnede døren ind til Dem. De kender resten. Jeg

vaskede mig, og spiste, og nu sidder jeg her og fortæller Dem historien.

Jeg ved," sagde han efter en pause, "at alt dette vil forekomme Dem fuldstændig utroligt. For mig er det eneste utrolige, at jeg atter sidder her i aften i dette gamle, kendte værelse og ser på Deres venlige ansigter og fortæller Dem disse mærkelige eventyr."

Han så på doktoren. "Nej. Jeg kan ikke forvente, at De vil tro på det. Tag det som en løgn – eller en profeti. Sig, at jeg har drømt det hele inde i værkstedet. Forestil Dem, at jeg har spekuleret og filosoferet over vor races skæbne, og har digtet dette stykke roman. Tag min påstand om dens sandhed som et kunstnerisk strøg for at forøge dens interesse. Og hvis De tager det som en roman, hvad synes De så om den?"

Han tog sin pibe og begyndte, efter sin gamle vane, at banke den mod kaminristens stænger med en nervøs bevægelse.

14. Efter den tidsrejsendes fortælling

Der var stille nogen tid. Så begyndte stole at knage og sko at skrabe på gulvtæppet. Jeg tog blikket fra den tidsrejsendes ansigt og så rundt på hans publikum. De sad i mørke, og der dansede små kulørte lyspletter foran dem. Lægen lod til at være opslugt af beskuelsen af vor vært. Redaktøren så stift på enden af sin cigar – hans sjette denne aften. Journalisten famlede efter sit ur. De øvrige sad, så vidt jeg husker, ganske ubevægelige.

Redaktøren rejste sig med et suk. "Det er en skam, De ikke skriver romaner!" sagde han, idet han lagde hånden på den tidsrejsendes skulder.

"De tror ikke på det?"

"Nåh – –"

"Det tænkte jeg nok."

Den tidsrejsende vendte sig mod os. "Hvor er tændstikkerne?" sagde han. Han strøg en, og talte gennem sin pibe, samtidigt med, at han blæste røgskyer ud. "For at sige Dem sandheden … så tror jeg næppe selv … og dog …"

Hans blik faldt stumt på de visnede hvide blomster på det lille bord. Så vendte han den hånd, der holdt på piben, og jeg så, at han kiggede på nogle halvt helede sår på sine knoer.

Lægen rejste sig, gik hen til lampen, og undersøgte blomsterne. "De har et mærkeligt gynaeceum," sagde han. Psykologen bøjede sig frem for at se, og strakte hånden ud efter et eksemplar.

"Så for pokker, den er blevet kvart i et," sagde journalisten. "Hvordan kommer vi nu hjem?"

"Der er masser af hyrevogne ved stationen," sagde psykologen.

"Det er sært," sagde lægen, "men jeg kender virkelig ikke disse blomsters familie og orden. Må jeg tage dem?"

Den tidsrejsende tøvede. Så sagde han pludselig: "Bestemt ikke."

"Hvor fik De i virkeligheden fat i dem?" spurgte lægen.

Den tidsrejsende lagde en hånd over panden. Han talte som en, der prøvede at holde på en tanke, der var ved at slippe fra ham. "De blev puttet i min lomme af Weena, dengang jeg rejste i tiden." Han stirrede rundt i værelset. "Fordømt også, om ikke det hele er ved at forsvinde for mig. Dette værelse, og jer og hele denne hverdagsatmosfære er for meget for min hukommelse. Har jeg nogensinde fremstillet en tidsmaskine, eller en model af en tidsmaskine? Eller er det hele blot en drøm? Man siger, livet som en drøm, en temmelig ringe drøm til tider, ganske vist – men jeg kan ikke udholde nogen anden, som måske ikke passer. Det er galskab. Og hvor kom den drøm fra? … Jeg må se på den maskine. Hvis den overhovedet findes!"

Han tog hurtigt lampen op og bar den, glødende rød, gennem døren og ned gennem korridoren. Vi fulgte efter ham. Og der i det flimrende lys fra lampen stod maskinen rigtigt nok, firkantet, grim og skæv; en tingest af messing, elfenben, ibenholt og gennemsigtigt glitrende kvarts. Solid nok at røre ved – jeg strakte selv hånden ud og følte på dens gelænder – og med brune, udtværede pletter på elfenbenet og totter af græs og mos på de nederste dele. Det ene gelænder var bøjet skævt.

Den tidsrejsende satte lampen fra sig på en bænk og følte med hånden på det ødelagte gelænder. "Det er i orden nu,"

sagde han. "Den historie, jeg fortalte Dem, var sand. Jeg er ked af, at jeg fik jer her ud, hvor der er koldt." Han tog lampen op, og i fuldstændig tavshed vendte vi tilbage til rygeværelset.

Han fulgte os ud i entreen og hjalp redaktøren med at få frakken på. Lægen så ham i øjnene og sagde med en let tøven, at han led af overanstrengelse, hvilket han lo voldsomt af. Jeg husker, at han stod i den åbne dør og råbte godnat efter os.

Jeg delte en vogn med redaktøren. Han mente, at historien ikke var andet end en "kulørt løgn". For mit eget vedkommende var jeg ikke i stand til at afgøre det. Historien var så fantastisk og utrolig, men var blevet fortalt på en nøgtern og troværdig måde. Jeg lå vågen det meste af natten og tænkte på, hvad jeg havde hørt. Jeg besluttede, at jeg næste dage ville tage hen og besøge den tidsrejsende igen.

Jeg fik at vide, at han var i laboratoriet, og da jeg stod på en fortrolig fod med huset, gik jeg uden videre op til ham. Laboratoriet var imidlertid tomt. Jeg stirrede et helt minut på tidsmaskinen og rakte hånden ud og rørte ved det ene håndtag. I det samme svajede den firkantede, tungt udseende masse som en gren i vinden. Denne ustabilitet forskrækkede mig meget, og jeg fik en sær erindring om min barndom, når jeg fik at vide, at jeg skulle lade være med at pille. Jeg gik tilbage gennem gangen. Den tidsrejsende mødte mig i rygeværelset. Han kom inde fra huset. Han havde et lille kamera under den ene arm og en rygsæk under den anden. Han lo, da han så mig, og rakte mig en albue til håndtryk. "Jeg har frygtelig travlt," sagde han, "med tingesten derinde."

"Men er det ikke blot et bedrag?" sagde jeg. "Rejser De virkelig gennem tiden?"

"Ja, det gør jeg virkelig." Og han så mig ærligt ind i øjnene. Han tøvede. Hans blik vandrede rundt i værelset. "Jeg skal kun bruge en halv time," sagde han. "Jeg ved, hvorfor De kom, og det er frygtelig pænt af Dem. Der ligger nogle blade her. Hvis De vil komme forbi til frokost, skal jeg bevise alt om disse tidsrejser med prøver og eksempler og det hele. Hvis De vil tilgive, at jeg forlader Dem nu?"

Jeg indvilligede, skønt jeg ikke helt begreb, hvad det egentlig var han sagde, og han nikkede og gik ned ad gangen. Jeg hørte døren til laboratoriet gå i, satte mig i en stol, og tog en avis op. Hvad var det, han ville lave indtil frokost? Så huskede jeg pludselig ved at se en annonce, at jeg havde lovet at møde forlæggeren, Richardson, klokken to. Jeg så på uret; jeg kunne lige akkurat nå denne aftale. Jeg rejste mig og gik ned gennem gangen for at sige det til den tidsrejsende.

Idet jeg tog i dørhåndtaget, hørte jeg et udbrud, underlig afbrudt, og så et klik og et bump. En luftstrøm slog mig i møde, idet jeg åbnede døren, og indefra kom lyden af knust glas, der faldt til gulvet. Den tidsrejsende var der ikke. Det forekom mig, at jeg så en spøgelsesagtig, utydelig skikkelse, der sad i en hvirvlende masse af sorte pletter og messing et kort øjeblik – en skikkelse så gennemsigtig, at arbejdsbordet bagved med dets bunker af tegninger var fuldkommen tydeligt, men dette drømmebillede forsvandt, mens jeg gned mine øjne. Tidsmaskinen var væk. Bortset fra en støvsky var den fjerneste ende af laboratoriet tomt. En af ruderne i ovenlysvinduerne var tilsyneladende netop slået ind.

Jeg fik en følelse som af en voldsom ophidselse. Jeg viste, at et eller andet mærkværdigt var sket, og kunne ikke i øjeblikket

komme i tanker om, hvad denne mærkværdighed kunne være. Mens jeg stod og stirrede, åbnedes døren fra haven, og tjeneren kom ind.

Vi så på hinanden. Så begyndte der at dukke nogle ideer op. "Er mr. – – gået den vej ud?" sagde jeg.

"Nej, sir. Ingen er kommet ud denne vej. Jeg ventede at finde ham her."

Så forstod jeg det. Med fare for at skuffe Richardson blev jeg og ventede på den tidsrejsende, ventede på en ny, måske endnu mere mærkelig historie, og på de prøver og fotografier, han ville bringe med sig. Men jeg begynder at frygte, at jeg kommer til at vente resten af livet. Den tidsrejsende forsvandt for tre år siden. Og som alle nu ved, er han aldrig vendt tilbage.

Epilog

Man kan ikke andet end undre sig. Vil han nogensinde vende tilbage? Måske er han rejst tilbage i fortiden og endt blandt blodtørstige, behårede vilde i før-stenalderen, i Kridttidshavets afgrunde, eller blandt de groteske dinosaurier, de vældige krybdyrsbestier i Jura-tiden. Han kan i dette øjeblik – hvis man kan bruge dette udtryk – vandre omkring på et eller andet plesiosaurus-befængt oolitisk koralrev, eller ved randen af de tomme saltsøer i Trias. Eller drog han fremad, til en nærmere tidsalder, hvor mennesker endnu er mennesker, men har fået svar på vor tids gåder og løst alle vore problemer? Til menneskeracens manddomstid; for jeg kan for mit vedkommende ikke tro, at vor nutid, med dens vage eksperimenter, fragmentariske teorier og modsætningsfyldte konflikter kan være menneskets højdepunkt! Som sagt: for mit vedkommende. Han, ved jeg – for dette spørgsmål er blevet vendt mellem os lang tid før tidsmaskinen blev konstrueret – tænkte ikke stort om menneskehedens såkaldte fremskridt, og han så i vor voksende bunke af civilisation kun en tåbelig sammenhobning, som til sidst uundgåeligt måtte falde tilbage på og ødelægge sine skabere. Selv om det skulle være sådan, så må vi leve, som om det ikke var det. Men for mig ligger fremtiden stadig sort og tom – en stor uvidenhed, der er oplyst på nogle få, tilfældige steder ved erindringen om hans fortælling. Og jeg har, til trøst for mig selv, to mærkelige, hvide blomster – indtørrede nu, og brune og flade og skrøbelige – til at erindre mig om, at selv når tanker og fysisk styrke var

forsvundet, fandtes der stadig taknemmelighed og gensidig ømhed i menneskenes hjerter.

Om "Tidsmaskinen"

Forfatter: H. G. Wells (1866-1946).
Org.titel: *The Time Machine*, føljeton i *The New Review*, William Heinemann, London 1895. Bogudgave samme år på forlaget William Heinemann, London; en alternativ udgave udkom i USA på forlaget Henry Holt & Company, New York 1895.
Oversætter: Kim N. Jensen (f. 1955), efter den engelske førsteudgave (Heinemann 1895), kapitel-titlerne dog efter Holt-udgaven (New York 1895).
Forside: Efter billede af Willgard Krause fra Pixabay.

ISBN 978-87-7628-340-7
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-519-8 (Ølstykke 2017).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

The land of the Leal er en vemodig skotsk sang om at mødes i Himlen, når vi dør. Den er hverken munter eller egnet til at danse til. *Overs. anm.*